

UNIWERSYTET RZESZOWSKI
Wydział Nauk Ścisłych i Technicznych

Piotr Smoła
nr albumu: 125162
Kierunek: Informatyka

System rekomendacji produktów wykorzystujący filtrację opartą na treści, logikę rozmytą i modele probabilistyczne

Praca inżynierska

Praca wykonana pod kierunkiem
dr inż. Piotra Grochowskiego

Rzeszów, 2026

Spis treści

Wstęp	3
Rozdział 1: Teoretyczne podstawy metod rekomendacyjnych	5
Rozdział 2: Weryfikacja i analiza rozwiązań alternatywnych	14
Rozdział 3: Projekt systemu rekomendacyjnego	19
3.1 Cel i zakres aplikacji	19
3.2 Typy użytkowników systemu	19
3.3 Wymagania funkcjonalne systemu	20
3.4 Diagram przypadków użycia	22
3.5 Architektura funkcjonalna systemu	24
Rozdział 4: Przedstawienie wykorzystanego stosu technologicznego oraz praktycznej realizacji projektu	29
4.1 Stos technologiczny	29
4.2 Architektura praktyczna: komponenty systemu i wdrożenie	31
Rozdział 5: Implementacja algorytmów rekomendacji	37
5.1 Content-Based Filtering	37
5.2 Logika rozmyta w systemie rekomendacji	43
5.3 Modele probabilistyczne – Markov Chain i Naive Bayes	52
Rozdział 6: Funkcjonowanie systemu rekomendacji w praktyce	59
6.1 Przegląd interfejsu użytkownika	59
6.2 Rekomendacje Content-Based Filtering	59
6.3 Rekomendacje Fuzzy Logic	61
6.4 Rekomendacje Probabilistic Models	70
Rozdział 7: Porównanie i ewaluacja metod rekomendacyjnych	78
Rozdział 8: Podsumowanie i wnioski końcowe	85
Wykaz rysunków i tabel	89
Spis tabel	89
Streszczenie	90

Wstęp

Współczesny handel elektroniczny charakteryzuje się ogromną różnorodnością oferty - przeciętny sklep internetowy może posiadać nawet dziesiątki tysięcy pozycji w katalogu. Taka obfitość, choć korzystna teoretycznie, paradoksalnie utrudnia proces decyzyjny klientom, którzy przytoczeni liczbą dostępnych wariantów często porzucają zakupy. Dla właścicieli platform e-commerce przekłada się to bezpośrednio na utracone transakcje oraz niższą wartość sprzedaży - klienci kupują produkty niekoniecznie najlepiej dopasowane do swoich potrzeb lub w ogóle rezygnują z zakupu.

Mechanizmy rekommendacyjne adresują ten problem przez inteligentną selekcję i prezentację produktów najbardziej odpowiadających indywidualnym potrzebom użytkownika, co skutkuje wzrostem konwersji oraz średniej wartości zamówienia [6].

Prezentowany system stanowi rezultat pracy dwuosobowego zespołu projektowego nad kompleksową platformą e-commerce. W ramach współpracy dokonano podziału odpowiedzialności algorytmicznych: niniejsza praca obejmuje trzy spośród sześciu zaimplementowanych metod rekommendacyjnych - filtrację opartą na treści (Content-Based Filtering), wnioskowanie rozmyte (Fuzzy Logic) oraz modele probabilistyczne (łańcuchy Markowa połączone z klasyfikatorem Bayesowskim). Trzy pozostałe metody - filtracja kolaboratywna, analiza sentymentu oraz reguły asocjacyjne Apriori - zostały zrealizowane przez współautora projektu (Dawid Olko).

Motywacja i kontekst problemu

Problem rekommendacji w platformach e-commerce jest wieloaspektowy: preferencje użytkowników są subiektywne, dane często niekompletne (problem zimnego startu dla nowych użytkowników i produktów), a katalogi dynamiczne. Istniejące rozwiązania komercyjne (Amazon Personalize, Google Recommendations AI) działają jako czarne skrzynki bez kontroli nad algorytmami. Biblioteki open-source (Apache Mahout, Surprise) nie oferują logiki rozmytej ani zaawansowanych modeli probabilistycznych w jednym systemie.

Rzeczona praca odpowiada na te wyzwania poprzez modułowy system łączący trzy komplementarne podejścia: filtrację opartą na treści (CBF), logikę rozmytą oraz modele probabilistyczne (Markov, Naive Bayes). System zaimplementowano od podstaw, zapewniając pełną kontrolę i możliwość dostosowania do wymagań platformy e-commerce.

Cel i zakres pracy

Celem pracy jest opracowanie oraz wdrożenie zaawansowanego mechanizmu rekommendacyjnego w ramach funkcjonalnej platformy e-commerce. Realizacja odbywała się w trybie współpracy zespołowej, gdzie odpowiedzialność za różne komponenty systemu została rozdzielona pomiędzy dwóch autorów - niniejsza praca dokumentuje projektowanie i budowę trzech metod analitycznych (Content-Based Filtering, Fuzzy Logic, modele probabilistyczne), podczas gdy współautor (Dawid Olko) zajmował się trzema metodami

komplementarnymi (Collaborative Filtering, Sentiment Analysis, Apriori). Całość tworzy spójny ekosystem sześciu algorytmów wzajemnie uzupełniających się funkcjonalnie.

Szczegółowe cele realizacyjne obejmują:

- Zaprojektowanie architektury modułowego systemu rekomendacyjnego z architekturą trójwarstwową (Django + React + PostgreSQL)
- Implementacja algorytmu filtracji opartej na treści (Content-Based Filtering) z wykorzystaniem ważonych wektorów cech (kategorie 40%, tagi 30%, cena 20%, słowa kluczowe 10%) i miary podobieństwa kosinusowego - metoda rozwiązuje problem zimnego startu dla nowych produktów poprzez analizę atrybutów niezależnie od historii transakcyjnej
- Opracowanie systemu wnioskowania rozmytego typu Mamdani z regułami IF-THEN i funkcjami przynależności (trójkątne i trapezoidalne) dla trzech wymiarów ewaluacji produktu: cena, jakość oraz popularność, z uwzględnieniem profilu wrażliwości cenowej użytkownika oraz jego preferencji zakupowych
- Zbudowanie modeli probabilistycznych: łańcucha Markowa pierwszego rzędu dla predykcji sekwencji zakupowych oraz naiwnego klasyfikatora Bayesa dla predykcji odejścia klienta (ang. *churn*) i prawdopodobieństwa zakupu - modele przewidują przyszłe zachowania konsumenckie na podstawie wzorców historycznych
- Optymalizacja wydajności systemu dla wdrożenia produkcyjnego poprzez zastosowanie pamięci podręcznej Django, operacji zbiorczych oraz konteneryzacji Docker
- Przeprowadzenie ewaluacji jakości rekomendacji na rzeczywistych danych (500 produktów, 20 użytkowników, 200 zamówień) z analizą pokrycia katalogowego, czasu odpowiedzi oraz poprawności merytorycznej sugestii

Merytoryczny zakres opracowania obejmuje teoretyczne fundamenty algorytmów rekomendacyjnych, proces projektowania i wytwarzania oprogramowania oraz weryfikację empiryczną w środowisku Django 5.1.4 / React 18 / PostgreSQL 14. Kluczowymi aspektami jakościowymi analizowanych metod są: eliminacja problemu zimnego startu (Content-Based Filtering), transparentność procesu decyzyjnego (Fuzzy Logic z regułami IF-THEN) oraz zdolność prognozowania zachowań zakupowych (modele probabilistyczne).

Rozdział 1

Teoretyczne podstawy metod rekomendacyjnych

Niniejszy rozdział przedstawia fundamenty teoretyczne trzech metod rekomendacyjnych zastosowanych w systemie: algorytmów opartych na analizie cech produktowych, wnioskowania z wykorzystaniem logiki rozmytej oraz modeli probabilistycznych służących predykcji zachowań użytkowników. Omówienie obejmuje genezę systemów rekomendacyjnych, matematyczne podstawy poszczególnych podejść oraz uzasadnienie wyborów implementacyjnych.

Historia i ewolucja systemów rekomendacyjnych

Geneza systemów rekomendacyjnych sięga początków cyfrowego handlu w latach 90., gdy dynamiczny wzrost oferty sklepów internetowych stworzył potrzebę narzędzi wspierających nawigację po tysiącach produktów. Przełomowe znaczenie miało wdrożenie przez Amazon.com mechanizmu Item-Based Collaborative Filtering (Linden et al., 2003), który identyfikował produkty komplementarne na podstawie historycznych współwystąpień w koszykach zakupowych. Funkcjonalność "Customers who bought..." osiągnęła 29% wzrost przychodów już w pierwszym roku, dowodząc ekonomicznej wartości personalizacji. Techniczne rozwiążanie opierało się na prekompilowanych macierzach podobieństw produktowych (przetwarzanie wsadowe, ang. *batch processing*), co umożliwiło odpowiedzi w czasie rzeczywistym nawet przy milionowych katalogach. Amazon wykorzystał skorygowane podobieństwo kosinusowe (ang. *Adjusted Cosine Similarity*) z normalizacją per-user, eliminując zniekształcenia wynikające z indywidualnych skali oceniania.

Akceleratorem badań nad zaawansowanymi algorytmami stał się konkurs Netflix Prize (2006-2009) z nagrodą miliona dolarów, który zintensyfikował prace nad faktoryzacją macierzową, uczeniem zespołowym (ang. *ensemble learning*) oraz metodami głębokiego uczenia (ang. *deep learning approaches*). Obecnie mechanizmy rekomendacyjne stanowią infrastrukturalny element ekosystemu e-commerce, platform strumieniowania wideo (VOD), serwisów muzycznych oraz portali społecznościowych (ang. *social networks*).

Trajektoria rozwoju prowadziła od prymitywnych rankingów popularności, przez filtrację kolaboratywną i opartą na treści, ku architekturom hybrydowym. Współczesne trendy obejmują sieci neuronowe (ang. *neural networks*), równoważenie eksploracji i eksploracji przy użyciu kontekstowych automatów (ang. *contextual bandits*), wyjaśnialność sztucznej inteligencji (ang. *explainability*, XAI) oraz personalizację w czasie rzeczywistym (ang. *real-time personalization*).

Content-Based Filtering – podstawy teoretyczne

Content-Based Filtering (CBF, filtracja oparta na treści) jest jedną z fundamentalnych metod systemów rekomendacyjnych. W przeciwieństwie do Collaborative Filtering, CBF analizuje cechy samych produktów, a nie wzorce zachowań użytkowników. Metoda została szczegółowo opisana w literaturze [1].

Zasada działania

System buduje profil cech każdego produktu (wektor cech) i oblicza podobieństwo między produktami na podstawie ich cech. Użytkownikowi rekomendowane są produkty podobne do tych, które wcześniej przeglądał lub kupił.

Reprezentacja produktu jako wektora cech

Każdy produkt p jest reprezentowany jako wektor w wielowymiarowej przestrzeni cech:

$$\vec{p} = (f_1, f_2, \dots, f_n) \quad (1)$$

gdzie f_i to waga cechy i (np. należenie do kategorii, posiadanie tagu, przedział cenowy). W ogólnym przypadku stosuje się wagi różnicujące znaczenie poszczególnych cech:

$$\vec{p} = \sum_i w_i \cdot f_i(p) \quad (2)$$

gdzie w_i to waga cechy i , a $f_i(p)$ to wartość cechy dla produktu p . Funkcja indykatorowa $\mathbf{1}_{feature}(p)$ przyjmuje wartość 1 jeśli produkt posiada daną cechę, 0 w przeciwnym razie.

Zalety CBF:

- Brak problemu zimnego startu dla nowych produktów – wystarczy opis i cechy
- Przejrzystość rekomendacji – można wyjaśnić dlaczego produkt został polecony ("podobna kategoria", "podobne tagi")
- Niezależność od innych użytkowników – działa nawet dla pierwszego klienta w systemie
- Szybka aktualizacja – dodanie nowego produktu nie wymaga przeliczenia całej mierzy

Wady CBF:

- Problem bańki filtrującej (ang. *filter bubble*) – rekomenduje tylko podobne produkty, użytkownik nie odkrywa nowych kategorii
- Wymaga dobrze opisanych cech produktów – jakość rekomendacji zależy od jakości metadanych
- Nie odkrywa nieoczywistych powiązań między produktami (np. "użytkownicy kupujący kawę często kupują cukier")
- Ograniczenie do podobieństwa cech – nie uwzględnia kontekstu użytkownika

Uzasadnienie wyboru podobieństwa kosinusowego i TF-IDF

W metodzie Content-Based Filtering produkty są reprezentowane jako wektory w wielowymiarowej przestrzeni cech, gdzie każdy wymiar odpowiada jednej cechce (kategoria, tag, cena). Do porównania takich wektorowych reprezentacji produktów wybrano podobieństwo kosinusowe (ang. *Cosine Similarity*) ze względu na dwie kluczowe właściwości: (1) mierzy kąt między wektorami, a nie ich długość, co czyni je odporne na różnice w liczbie cech między produktami (laptop z 20 tagami vs laptop z 5 tagami), (2) normalizuje wynik do zakresu $[0, 1]$, co umożliwia intuicyjną interpretację jako procent podobieństwa. Schemat ważenia TF-IDF (ang. *Term Frequency - Inverse Document Frequency*) został wybrany do reprezentacji tekstowych cech (tagi, słowa kluczowe), ponieważ automatycznie przypisuje niższą wagę cechom powszechnym (np. tag "elektronika" występujący w 80% produktów) i wyższą wagę cechom rzadkim, wyróżniającym (np. tag "gaming 4K" występujący tylko w konkretnych laptopach), co zwiększa precyzję rekomendacji. Zastosowanie tych metryk pozwala na efektywne porównywanie produktów w kontekście e-commerce, gdzie produkty różnią się znacząco liczbą i rodzajem atrybutów [9].

Podobieństwo kosinusowe – dla dwóch wektorów \vec{A} i \vec{B} :

$$\cos(\theta) = \frac{\vec{A} \cdot \vec{B}}{\|\vec{A}\| \times \|\vec{B}\|} = \frac{\sum_{i=1}^n A_i B_i}{\sqrt{\sum_{i=1}^n A_i^2} \times \sqrt{\sum_{i=1}^n B_i^2}} \quad (3)$$

gdzie \vec{A} i \vec{B} to wektory cech dwóch produktów. Wynik mieści się w przedziale $[0, 1]$ dla nieujemnych wektorów (w kontekście TF-IDF i wag binarnych).

Interpretacja podobieństwa kosinusowego:

- $\cos(\theta) = 1$ – wektory identyczne (produkty mają te same cechy)
- $\cos(\theta) = 0$ – wektory ortogonalne (brak wspólnych cech)
- $\cos(\theta) \in (0, 1)$ – częściowe podobieństwo

TF-IDF (Term Frequency - Inverse Document Frequency)

W kontekście ekstrakcji słów kluczowych z opisów tekstowych stosuje się miarę TF-IDF [9]:

$$TF(t, d) = \frac{count(t, d)}{|d|} \quad (4)$$

gdzie $count(t, d)$ to liczba wystąpień terminu t w dokumencie d , a $|d|$ to długość dokumentu (liczba słów).

Pełna wersja TF-IDF uwzględnia rzadkość terminu w całym korpusie:

$$TF-IDF(t, d, D) = TF(t, d) \times IDF(t, D) \quad (5)$$

gdzie $IDF(t, D) = \log \frac{|D|}{|\{d \in D : t \in d\}|}$ to odwrócona częstość dokumentowa, penalizująca terminy występujące w wielu dokumentach.

Logika rozmyta – podstawy teoretyczne

Logika rozmyta (Fuzzy Logic) została wprowadzona przez Lotfi Zadeha w przełomowej pracy [2]. Rozszerza klasyczną logikę dwuwartościową (prawda/fałsz) o stopnie przynależności w przedziale $[0, 1]$.

Motywacja: Klasyczna logika wymaga precyzyjnych granic. Pytanie "Czy produkt za 450 PLN jest tani?" nie ma jednoznacznej odpowiedzi – zależy od kontekstu, kategorii produktu i preferencji użytkownika. Logika rozmyta pozwala odpowiedzieć: "Produkt jest tani ze stopniem 0.3 i średnio drogi ze stopniem 0.7".

Zbiory rozmyte (Fuzzy Sets): W klasycznej teorii zbiorów element należy lub nie należy do zbioru. W zbiorach rozmytych element ma stopień przynależności $\mu(x) \in [0, 1]$. Formalnie, zbiór rozmyty A na uniwersum X jest zdefiniowany przez funkcję przynależności:

$$\mu_A : X \rightarrow [0, 1] \quad (6)$$

gdzie $\mu_A(x)$ oznacza stopień przynależności elementu x do zbioru A .

Przykład: Dla zmiennej "cena" możemy zdefiniować trzy zbiory rozmyte:

- **cheap:** ceny niskie (pełna przynależność dla cen < 100 PLN)
- **medium:** ceny średnie (pełna przynależność dla cen 500-1200 PLN)
- **expensive:** ceny wysokie (pełna przynależność dla cen > 2000 PLN)

Produkt za 350 PLN może mieć:

$$\mu_{cheap}(350) = 0.3, \mu_{medium}(350) = 0.5, \mu_{expensive}(350) = 0.0.$$

Funkcje przynależności (Membership Functions) definiują stopień przynależności elementu do zbioru rozmytego. Najczęściej stosowane typy:

Funkcja trójkątna (Triangular MF):

$$\mu_{triangle}(x; a, b, c) = \max \left(0, \min \left(\frac{x-a}{b-a}, \frac{c-x}{c-b} \right) \right) \quad (7)$$

gdzie a to dolna granica, b to punkt maksymalny ($\mu = 1$), c to górna granica.

Funkcja trapezoidalna (Trapezoidal MF):

$$\mu_{trapezoid}(x; a, b, c, d) = \max \left(0, \min \left(\frac{x-a}{b-a}, 1, \frac{d-x}{d-c} \right) \right) \quad (8)$$

gdzie przedział $[b, c]$ ma pełną przynależność ($\mu = 1$), a $[a, b]$ i $(c, d]$ to obszary przejściowe.

Funkcja gaussowska (Gaussian MF):

$$\mu_{gaussian}(x; c, \sigma) = e^{-\frac{(x-c)^2}{2\sigma^2}} \quad (9)$$

gdzie c to środek (mean), a σ to odchylenie standardowe kontrolujące szerokość.

Operacje na zbiorach rozmytych

Uzupełnienie (Negacja):

$$\mu_{\bar{A}}(x) = 1 - \mu_A(x) \quad (10)$$

Przecięcie (AND) – T-norma:

$$\mu_{A \cap B}(x) = T(\mu_A(x), \mu_B(x)) \quad (11)$$

Najczęściej używane T-normy:

- **Minimum (Gödel):** $T_{min}(a, b) = \min(a, b)$
- **Iloczyn algebraiczny:** $T_{prod}(a, b) = a \cdot b$
- **Łukasiewicz:** $T_L(a, b) = \max(0, a + b - 1)$

Suma (OR) – T-conorma (S-norma):

$$\mu_{A \cup B}(x) = S(\mu_A(x), \mu_B(x)) \quad (12)$$

Najczęściej używane T-conormy:

- **Maksimum:** $S_{max}(a, b) = \max(a, b)$
- **Suma algebraiczna:** $S_{sum}(a, b) = a + b - a \cdot b$
- **Łukasiewicz:** $S_L(a, b) = \min(1, a + b)$

System wnioskowania Mamdani [3] jest najbardziej rozpowszechnioną metodą wnioskowania rozmytego. Składa się z czterech etapów:

1. **Fuzzyfikacja** – przekształcenie wartości wejściowych na stopnie przynależności do zbiorów rozmytych. Przykład: cena 450 PLN $\rightarrow \mu_{cheap} = 0.1, \mu_{medium} = 0.6, \mu_{expensive} = 0.0$.
2. **Ewaluacja reguł** – obliczenie aktywacji reguł IF-THEN za pomocą T-norm. Dla reguły "IF price IS cheap AND quality IS high THEN recommendation IS strong":

$$\alpha = T(\mu_{cheap}(price), \mu_{high}(quality)) = \min(\mu_{cheap}, \mu_{high}) \quad (13)$$

3. **Agregacja** – połączenie wyników wszystkich reguł za pomocą T-conormy. Jeśli wiele reguł prowadzi do tego samego wniosku (następnika):

$$\mu_{output} = S(\alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_n) = \max(\alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_n) \quad (14)$$

4. **Defuzzyfikacja** – przekształcenie wyniku rozmytego na wartość liczbową.

Metody defuzzyfikacji:

Centroid (środek ciężkości):

$$y^* = \frac{\int y \cdot \mu(y) dy}{\int \mu(y) dy} \quad (15)$$

Średnia ważona (Weighted Average) – uproszczona metoda używana w implementacji:

$$y^* = \frac{\sum_{i=1}^n \alpha_i \cdot w_i}{\sum_{i=1}^n w_i} \quad (16)$$

gdzie α_i to aktywacja reguły i , a w_i to waga reguły.

Mean of Maximum (MoM):

$$y^* = \frac{1}{|M|} \sum_{y \in M} y, \quad M = \{y : \mu(y) = \max_z \mu(z)\} \quad (17)$$

Reguły rozmyte IF-THEN

Reguła rozmyta ma postać [10]:

$$\text{IF } x_1 \text{ IS } A_1 \text{ AND } x_2 \text{ IS } A_2 \text{ THEN } y \text{ IS } B \quad (18)$$

gdzie A_1, A_2, B to zbiory rozmyte definiujące poprzedniki (warunki) i następnik (wniosek) reguły. Operator AND realizowany jest przez T-normę, najczęściej minimum lub iloczyn algebraiczny.

Modele probabilistyczne – podstawy teoretyczne

Łańcuchy Markowa (Markov Chains) zostały wprowadzone przez Andrieja Markowa w 1906 roku. Są procesami stochastycznymi spełniającymi własność Markowa – przyszły stan zależy tylko od stanu obecnego, nie od historii [4].

Definicja formalna: Łańcuch Markowa to ciąg zmiennych losowych X_0, X_1, X_2, \dots przyjmujących wartości ze zbioru stanów $S = \{s_1, s_2, \dots, s_n\}$, spełniający własność Markowa:

$$P(X_{t+1} = s_j | X_t = s_i, X_{t-1} = s_{i-1}, \dots, X_0 = s_0) = P(X_{t+1} = s_j | X_t = s_i) \quad (19)$$

Oznacza to, że prawdopodobieństwo przejścia do stanu s_j zależy tylko od obecnego stanu s_i , nie od tego jak do niego dotarliśmy.

Macierz przejść (Transition Matrix) P zawiera prawdopodobieństwa przejść między stanami:

$$P_{ij} = P(X_{t+1} = s_j | X_t = s_i) \quad (20)$$

Macierz P spełnia warunki:

- $P_{ij} \geq 0$ dla wszystkich i, j
- $\sum_j P_{ij} = 1$ dla wszystkich i (wiersze sumują się do 1)

Estymacja prawdopodobieństw przejść z danych:

$$\hat{P}_{ij} = \frac{\text{count}(s_i \rightarrow s_j)}{\sum_k \text{count}(s_i \rightarrow s_k)} \quad (21)$$

gdzie $\text{count}(s_i \rightarrow s_j)$ to liczba obserwowanych przejść ze stanu s_i do stanu s_j .

Rozkład stacjonarny (Stationary Distribution) π spełnia:

$$\pi = \pi P, \quad \sum_i \pi_i = 1 \quad (22)$$

Jest to rozkład prawdopodobieństwa, który pozostaje niezmieniony po przejściu – reprezentuje długoterminowe prawdopodobieństwa przebywania w każdym stanie. Rozkład stacjonarny jest istotny w analizie długoterminowego zachowania systemu.

Naiwny klasyfikator Bayesa (Naive Bayes, NB) opiera się na twierdzeniu Bayesa z założeniem niezależności cech [5].

Twierdzenie Bayesa:

$$P(C|X) = \frac{P(X|C) \cdot P(C)}{P(X)} \quad (23)$$

gdzie:

- $P(C|X)$ – prawdopodobieństwo a posteriori klasy C przy cechach X
- $P(C)$ – prawdopodobieństwo a priori klasy C
- $P(X|C)$ – wiarygodność (likelihood) – prawdopodobieństwo obserwacji cech X w klasie C
- $P(X)$ – prawdopodobieństwo marginalne cech (stałe dla wszystkich klas)

Założenie naiwne (Naive assumption) – niezależność warunkowa cech:

$$P(X|C) = P(x_1, x_2, \dots, x_n|C) = \prod_{i=1}^n P(x_i|C) \quad (24)$$

Założenie to jest "naiwne" bo w rzeczywistości cechy są często skorelowane. Jednak Naive Bayes działa zaskakująco dobrze w praktyce.

Klasyfikacja:

$$\hat{C} = \arg \max_C P(C) \prod_{i=1}^n P(x_i|C) \quad (25)$$

Ponieważ $P(X)$ jest stałe dla wszystkich klas, można je pominąć przy porównywaniu.

Problem zerowych prawdopodobieństw: Jeśli cecha x_i nie wystąpiła w klasie C w danych treningowych, to $P(x_i|C) = 0$, co zeruje całe prawdopodobieństwo.

Wygładzanie Laplace'a (Laplace Smoothing / Add-one Smoothing) rozwiązuje ten problem:

$$P(x_i = v|C) = \frac{\text{count}(x_i = v, C) + 1}{\text{count}(C) + |V_i|} \quad (26)$$

gdzie $|V_i|$ to liczba unikalnych wartości cechy x_i . Dodanie 1 do licznika i $|V|$ do mianownika zapewnia, że żadne prawdopodobieństwo nie będzie zerowe.

Logarytm dla stabilności numerycznej: Iloczyn wielu małych prawdopodobieństw prowadzi do niedomiaru arytmetycznego (ang. *underflow* - sytuacja, gdy wartość liczbową jest

zbyt mała aby można było ją reprezentować w pamięci komputera, co powoduje zaokrąglenie do zera). Rozwiązanie – praca w przestrzeni logarytmów:

$$\log P(C|X) = \log P(C) + \sum_{i=1}^n \log P(x_i|C) + const \quad (27)$$

Warianty *Naive Bayes*:

- **Multinomial NB** – dla danych wyliczeniowych (np. częstość słów)
- **Bernoulli NB** – dla cech binarnych (obecność/brak)
- **Gaussian NB** – dla cech ciągłych (zakłada rozkład normalny)

Naive Bayes jest szeroko stosowany w klasyfikacji tekstu, filtracji spamu oraz systemach rekomendacyjnych ze względu na prostotę implementacji i niskie wymagania obliczeniowe.

Metryki oceny systemów rekomendacyjnych

Ewaluacja systemów rekomendacyjnych wymaga odpowiednich metryk jakości. Najpopularniejsze:

Precision@K – jaka część top K rekomendacji była faktycznie kupiona/polubiona:

$$Precision@K = \frac{|Recommended@K \cap Relevant|}{K} \quad (28)$$

Recall@K – jaka część produktów istotnych dla użytkownika została trafiona:

$$Recall@K = \frac{|Recommended@K \cap Relevant|}{|Relevant|} \quad (29)$$

F1-Score – harmoniczna średnia Precision i Recall:

$$F1@K = 2 \cdot \frac{Precision@K \cdot Recall@K}{Precision@K + Recall@K} \quad (30)$$

Mean Reciprocal Rank (MRR) – pozycja pierwszego trafienia:

$$MRR = \frac{1}{|U|} \sum_{u \in U} \frac{1}{rank_u} \quad (31)$$

gdzie $rank_u$ to pozycja pierwszego istotnego produktu w rankingu dla użytkownika u .

Coverage – procent produktów, które system jest w stanie rekomendować:

$$Coverage = \frac{|\text{products with recommendations}|}{|\text{all products}|} \quad (32)$$

Rozdział 2

Weryfikacja i analiza rozwiązań alternatywnych

Decyzja o implementacji własnego silnika rekomendacyjnego została poprzedzona szczegółową analizą trzech wiodących platform dostępnych komercyjnie. Weryfikacja miała charakter eksploracyjny - chodziło o identyfikację barier funkcjonalnych i ekonomicznych, które skłoniłyby do inwestycji w rozwój autorskiego rozwiązania zamiast adopcji platformy zewnętrznej.

Amazon Personalize

Amazon Personalize stanowi zarządzaną usługę w infrastrukturze AWS, implementującą algorytmy rekomendacyjne stosowane przez platformę handlową Amazon.com. Architektura opiera się na sieciach neuronowych oraz filtracji kolaboratywnej, udostępniając trzy główne tryby działania: personalizację użytkownika, produkty pokrewne oraz spersonalizowane rankowanie list.

Możliwości:

- **User Personalization** - HRNN (Hierarchical Recurrent Neural Network) generuje rankingi na podstawie historii interakcji,
- **Similar Items** - algorytm SIMS analizuje współwystępowanie produktów, rozwiązuje problem zimnego startu,
- **Personalized Ranking** - re-ranking list produktów według przewidywanej trafności,
- **Automatyka** - autodostrajanie hiperparametrów i skalowanie infrastruktury,
- **Integracja AWS** - natywne wsparcie Lambda, S3, EventBridge, Kinesis (latencja <100ms dla 99. percentyla).

Kluczowe ograniczenia względem planowanego systemu:

- **Struktura kosztowa** - model subskrypcyjny generuje stałe obciążenie budżetowe, proporcjonalne do skali ruchu. Dla platform o ograniczonych zasobach finansowych może stanowić barierę wejścia,
- **Zakres funkcjonalny** - platforma koncentruje się na filtracji kolaboratywnej bez natynnego wsparcia dla analizy tekstopowej opinii, wnioskowania rozmytego czy modeli probabilistycznych (łańcuchy Markowa, klasyfikatory Bayesowskie). Implementacja tych komponentów wymaga rozbudowy o dodatkowe usługi AWS,

- **Uzależnienie infrastrukturalne** - głęboka integracja z ekosystemem AWS (S3, Lambda, EventBridge) tworzy bariery migracyjne. Przeniesienie do alternatywnego środowiska wymaga reimplementacji całości,
- **Transparentność algorytmiczna** - architektura czarnoskrzynkowa uniemożliwia modyfikację logiki decyzyjnej. Brak dostępu do wag cech, parametrów podobieństwa czy funkcji przynależności,
- **Próg danych wejściowych** - dokumentacja AWS wskazuje 25000 interakcji jako minimum dla adekwatnej jakości. Dla startupów w fazie zimnego startu oznacza to obniżoną trafność rekomendacji.

Google Recommendations AI (Vertex AI)

Google Recommendations AI stanowi ofertę platformy GCP, bazującą na sieciach neuronowych oraz wieloramiennych bandytach kontekstowych - klasie algorytmów optymalizujących balans między eksploracją nowych wariantów a eksplotacją sprawdzonych rozwiązań. Przeznaczenie obejmuje e-commerce, serwisy VOD oraz agregatory treści newsowych, z automatyczną detekcją wzorców sezonowych.

Możliwości:

- **Multi-Armed Contextual Bandits** - balans eksploracji (nowe rekomendacje) vs eksplotacji (sprawdzone rozwiązania),
- **Detekcja trendów** - automatyczne wykrywanie sezonowości i dostosowywanie wag,
- **Frequently Bought Together** - analiza koszyków (podobna do Apriori),
- **Cele biznesowe** - optymalizacja pod współczynnik klikalności (ang. Click-Through Rate, CTR), średnią wartość zamówienia (ang. Average Order Value, AOV), utrzymanie użytkowników (ang. retention) lub przychody (ang. revenue),
- **Google Analytics 4** - natywna integracja śledzenia e-commerce,
- **Cold start** - wykorzystanie metadanych i sygnałów kontekstowych.

Kluczowe ograniczenia względem planowanego systemu:

- **Model ekonomiczny** - wycena oparta na liczbie predykcji (ang. pay-per-prediction) skutkuje wzrostem kosztów proporcjonalnym do liczby zapytań. Dla platform o średnim i niskim ruchu może stanowić ekonomiczną barierę,

- **Zakres analityczny** - obecność mechanizmu "Frequently Bought Together" nie kompensuje braku wieloźródłowej analizy sentymetru, wnioskowania rozmytego oraz modeli sekwencyjnych (łańcuchy Markowa). Rozszerzenie o te komponenty wymaga dodatkowych integracji,
- **Skala docelowa** - architektura zoptymalizowana pod kątem platform o bardzo dużej skali (YouTube) wprowadza nadmiarową złożoność dla małych i średnich sklepów,
- **Interpretowalność** - dostęp do reprezentacji wektorowych (ang. *embeddings*) czy logiki sieciowej jest niemożliwy nawet dla administratorów Vertex AI. Brak możliwości analizy mechanizmów decyzyjnych utrudnia debugowanie i optymalizację. Kontrast względem transparentnych reguł IF-THEN logiki rozmytej.

Apache Mahout

Apache Mahout reprezentuje otwartoźródłowy framework implementujący klasyczne algorytmy filtracji kolaboratywnej i faktoryzacji macierzowej - ALS (metoda najmniejszych kwadratów na przemian) oraz SVD (rozkład według wartości osobliwych). Projekt zapoczątkowany w 2008 roku ewoluował w kierunku algorytmów rozproszonych na infrastrukturze Apache Spark.

Możliwości:

- **Licencja Apache 2.0** - open-source bez opłat, pełna modyfikowalność,
- **Collaborative Filtering z ALS** - faktoryzacja macierzy user-item, efektywna równoległość,
- **SVD i SVD++** - rozkład macierzy z implicit feedback (przeglądanie, czas na stronie),
- **Apache Spark** - przetwarzanie rozproszone, skalowanie dla milionów produktów i użytkowników,
- **Ekosystem Hadoop** - integracja z HDFS, Hive, HBase,
- **Modele probabilistyczne** - naiwny klasyfikator Bayesa (ang. *Naive Bayes*), regresja logistyczna (ang. *Logistic Regression*), lasy losowe (ang. *Random Forest*).

Istotne bariery wdrożeniowe:

- **Próg kompetencyjny** - uruchomienie wymaga skonfigurowania infrastruktury przetwarzania rozprozonego (klaster Apache Spark, zarządcy zasobów YARN, systemy monitorowania). Badanie Stack Overflow Developer Survey 2023 wskazuje, że zaledwie niewielki odsetek deweloperów posiada kompetencje w zakresie technologii Spark,

- **Całkowite koszty posiadania** - licencja otwarta eliminuje opłaty licencyjne, lecz obsługa klastra generuje wydatki na serwery dedykowane, konfigurację integracji z pozostałymi komponentami systemu (warstwa REST, baza relacyjna, pamięć podręczna, interfejs użytkownika) oraz bieżące utrzymanie,
- **Braki funkcjonalne** - platforma nie dostarcza mechanizmów analizy sentymentu recenzji, wnioskowania rozmytego ani modeli probabilistycznych typu łańcuchy Markowa. Realizacja tych funkcji wymagałaby integracji bibliotek zewnętrznych (np. Stanford CoreNLP) lub implementacji od podstaw (klasyfikator sentymentu słownikowego, system Mamdani, modele Bayesowskie),
- **Spowolnienie rozwoju** - aktywność maintainerów znacząco spadła (z 20-30 commitów miesięcznie w latach 2012-2014 do 2-3 w okresie 2023-2024), co skutkuje lukami w dokumentacji aktualnych wersji.

Rozwiązania biblioteczne: Framework Surprise (Python) udostępnia algorytmy rozkładu macierzowego (SVD, SVD++, NMF) oraz metody sąsiedztwa (KNN) z wbudowanymi mechanizmami walidacji krzyżowej. Zakres funkcjonalny ogranicza się jednak wyłącznie do filtracji kolaboratywnej - brak obsługi metod treściowych, wnioskowania rozmytego, analizy sentymentu czy reguł asocjacyjnych.

Podsumowanie analizy i uzasadnienie własnego rozwiązania

Przeprowadzona weryfikacja rozwiązań dostępnych na rynku wykazała wyraźny dilemma decyzyjny: **dojrzałość technologiczna kontra autonomia implementacyjna i ekonomia projektu**. Usługi zarządzane (Amazon Personalize, Google Recommendations AI) zapewniają algorytmy oparte o uczenie głębokie i automatyczną optymalizację hiperparametrów, lecz generują znaczące obciążenie budżetowe, uzależnienie od ekosystemu dostawcy oraz nieprzejrzystość logiki decyzyjnej. Platforma Apache Mahout znosi bariery licencyjne, jednakże stawia wysokie wymagania wobec kompetencji zespołu oraz infrastruktury obliczeniowej (klaster Spark).

- **Synergiczne połączenie trzech metod rekommendacyjnych:** Weryfikacja wykazała, że platformy chmurowe (Amazon, Google) oraz Apache Mahout koncentrują się na filtracji kolaboratywnej, pomijając analizę treści, wnioskowanie rozmyte i łańcuchy Markowa. Architektura autorska integruje te trzy metody, eliminując problem zimnego startu i zapewniając przejrzystość mechanizmów decyzyjnych.

- **Optymalizacja kosztowa dla segmentu MSP:**

Otwartoźródłowy stos technologiczny (Django + PostgreSQL + React) eliminuje opłaty licencyjne oraz koszty subskrypcyjne chmur, zapewniając pełną kontrolę nad infrastrukturą. Organizacje mogą samodzielnie wybierać środowisko wdrożeniowe (ser-

wery dedykowane, VPS, chmury publiczne) i skalować koszty proporcjonalnie do faktycznego obciążenia.

- **Pełna kontrola parametryzacji i dostosowanie do specyfiki biznesowej:** Implementacja własna umożliwia zastosowanie strategii niedostępnych w rozwiązaniach gotowych: wektoryzacja atrybutów z wagami (kategorie 40%, tagi 30%, cena 20%, słowa kluczowe 10%), mechanizm wnioskowania Mamdaniego z funkcjami przynależności oraz proces Markowa pierwszego rzędu dla estymacji sekwencji transakcyjnych.

Autorska architektura silnika rekomendacyjnego stanowi racjonalny wybór dla platform e-commerce o średniej skali operacyjnej, oferując następujące cechy charakterystyczne:

- Skuteczność predykcyjna (trzy metody uzupełniające się wzajemnie w różnych aspektach problemu),
- Kontrola parametryzacji algorytmów z możliwością adaptacji do kontekstu biznesowego,
- Minimalizacja wydatków bieżących (brak opłat subskrypcyjnych charakterystycznych dla rozwiązań chmurowych),
- Przejrzystość mechanizmów decyzyjnych umożliwiająca diagnostykę,
- Przenośność technologiczna (eliminacja uzależnienia od pojedynczego providera infrastruktury),
- Wartość poznawcza wynikająca z implementacji od podstaw.

Prezentowana architektura odpowiada szczegółowo na potrzeby organizacji wymagających zaawansowanych funkcjonalności rekomendacyjnych w warunkach ograniczonego budżetu oraz konieczności dopasowania logiki do specyficznych wymagań domenowych.

Rozdział 3

Projekt systemu rekomendacyjnego

Rozdział omawia projekt platformy e-commerce wyposażonej w wielometodowy silnik rekomendacyjny. Przedstawiono specyfikację wymagań funkcjonalnych, model przypadków użycia obrazujący interakcje aktorów z aplikacją oraz strukturę architektoniczną systemu zrealizowanego w ramach projektu zespołowego.

3.1 Cel i zakres aplikacji

Aplikacja realizuje funkcjonalność sklepu internetowego z zaawansowanym systemem wspomagania decyzji zakupowych. Użytkownicy otrzymują spersonalizowane sugestie generowane przez trzy niezależne algorytmy: analizę podobieństwa produktowego, wnioskowanie z wykorzystaniem logiki rozmytej oraz predykcję probabilistyczną opartą na łańcuchach Markowa i klasyfikatorze Bayesowskim.

System obejmuje pełny cykl operacyjny platformy e-commerce: katalogowanie produktów z wielowymiarową strukturą atrybutów, zarządzanie użytkownikami z hierarchią uprawnień (gość, klient, administrator), obsługę transakcji z rejestracją historii zakupowej, wizualizację wyników działania algorytmów rekomendacyjnych oraz narzędzia diagnostyczne dla deweloperów i administratorów platformy.

3.2 Typy użytkowników systemu

System obsługuje trzy typy użytkowników zorganizowanych w hierarchiczną strukturę uprawnień:

1. Gość (użytkownik niezalogowany)

Gość może przeglądać katalog produktów, korzystać z wyszukiwarki, filtrować produkty według kategorii oraz dodawać produkty do koszyka. Dostęp do rekomendacji jest ograniczony do metody Content-Based Filtering na stronach szczegółów produktów (sekcja „Podobne produkty”). Gość nie może składać zamówień ani przeglądać historii zakupów. Aby sfinalizować zakup, musi się zarejestrować lub zalogować.

2. Klient (użytkownik zalogowany)

Klient dziedziczy wszystkie uprawnienia gościa oraz otrzymuje dodatkowe funkcjonalności: składanie zamówień, przeglądanie historii zamówień, zarządzanie kontem użytkownika (zmiana hasła, danych osobowych), dodawanie opinii i ocen produktów. Klient ma dostęp do panelu klienta z dedykowanymi sekcjami rekomendacji dla wszystkich trzech metod: Content-Based Filtering, Fuzzy Logic oraz Modele Probabilistyczne. System buduje spersonalizowany profil użytkownika na podstawie historii zakupów, co umożliwia

personalizację rekomendacji przez algorytm Fuzzy Logic (profil wrażliwości cenowej) oraz modele probabilistyczne (przewidywanie sekwencji zakupowych i prawdopodobieństwa odejścia klienta).

3. Administrator

Administrator dziedziczy wszystkie uprawnienia klienta oraz otrzymuje pełny dostęp do panelu administracyjnego. Funkcjonalności administracyjne obejmują: zarządzanie produktami (dodawanie, edycja, usuwanie), zarządzanie zamówieniami (zmiana statusów, przeglądanie szczegółów), zarządzanie użytkownikami (nadawanie/odbieranie uprawnień, blokowanie kont), generowanie macierzy podobieństw dla Content-Based Filtering, trening modeli probabilistycznych (łańcuch Markowa, Naive Bayes), debugowanie algorytmów rekomendacji (panele CBF Debug, Fuzzy Debug, Probabilistic Debug), konfiguracja parametrów algorytmów oraz dostęp do statystyk i analityki sprzedaży.

Hierarchia uprawnień zapewnia separację odpowiedzialności i bezpieczeństwo systemu. Użytkownicy mogą samodzielnie rejestrować się jako klienci, natomiast role administratora przyznawane są ręcznie przez istniejących administratorów w panelu zarządzania użytkownikami.

3.3 Wymagania funkcjonalne systemu

System został zaprojektowany z uwzględnieniem następujących grup wymagań funkcjonalnych zorganizowanych według obszarów funkcjonalności:

Autentykacja i autoryzacja

- Logowanie użytkowników z wykorzystaniem email i hasła (JWT - JSON Web Tokens),
- Rejestracja nowych użytkowników z walidacją danych wejściowych (unikalność email, minimalna długość hasła 8 znaków, obecność cyfry),
- Zarządzanie rolami użytkowników: Gość (niezalogowany), Klient (zalogowany), Administrator,
- Autoryzacja dostępu do zasobów na podstawie roli użytkownika (middleware weryfikujący JWT),
- Zarządzanie kontem użytkownika: edycja danych osobowych, zmiana hasła.

Zarządzanie katalogiem produktów

- Przeglądanie produktów z filtrowaniem według kategorii (dostępne dla: Gość, Klient, Administrator),
- Wyszukiwanie produktów z wykorzystaniem algorytmu odległości Levensteina (wy szukiwanie rozmyte tolerujące literówki i niepełne zapytania),

- Wyświetlanie szczegółów produktu: opis, specyfikacja techniczna, opinie użytkowników, średnia ocena,
- Dodawanie produktów do koszyka (Gość, Klient),
- Zarządzanie produktami przez administratora: dodawanie nowych produktów, edycja istniejących, usuwanie produktów, zarządzanie kategoriami i tagami (Administrator).

Obsługa zamówień

- Składanie zamówień - wymaga zalogowania, koszyk zachowuje zawartość po zalogowaniu poprzez mechanizm localStorage (Klient),
- Śledzenie statusu zamówień w czasie rzeczywistym: oczekujące, w realizacji, wysłane, dostarczone (Klient),
- Przeglądanie historii zamówień z możliwością filtrowania według daty i statusu (Klient),
- Zarządzanie zamówieniami przez administratora: przeglądanie wszystkich zamówień, zmiana statusów, anulowanie zamówień (Administrator),
- Dashboard z statystykami sprzedaży: przychód dzienny/miesięczny, najpopularniejsze produkty, współczynnik konwersji (Administrator).

System rekomendacji produktów

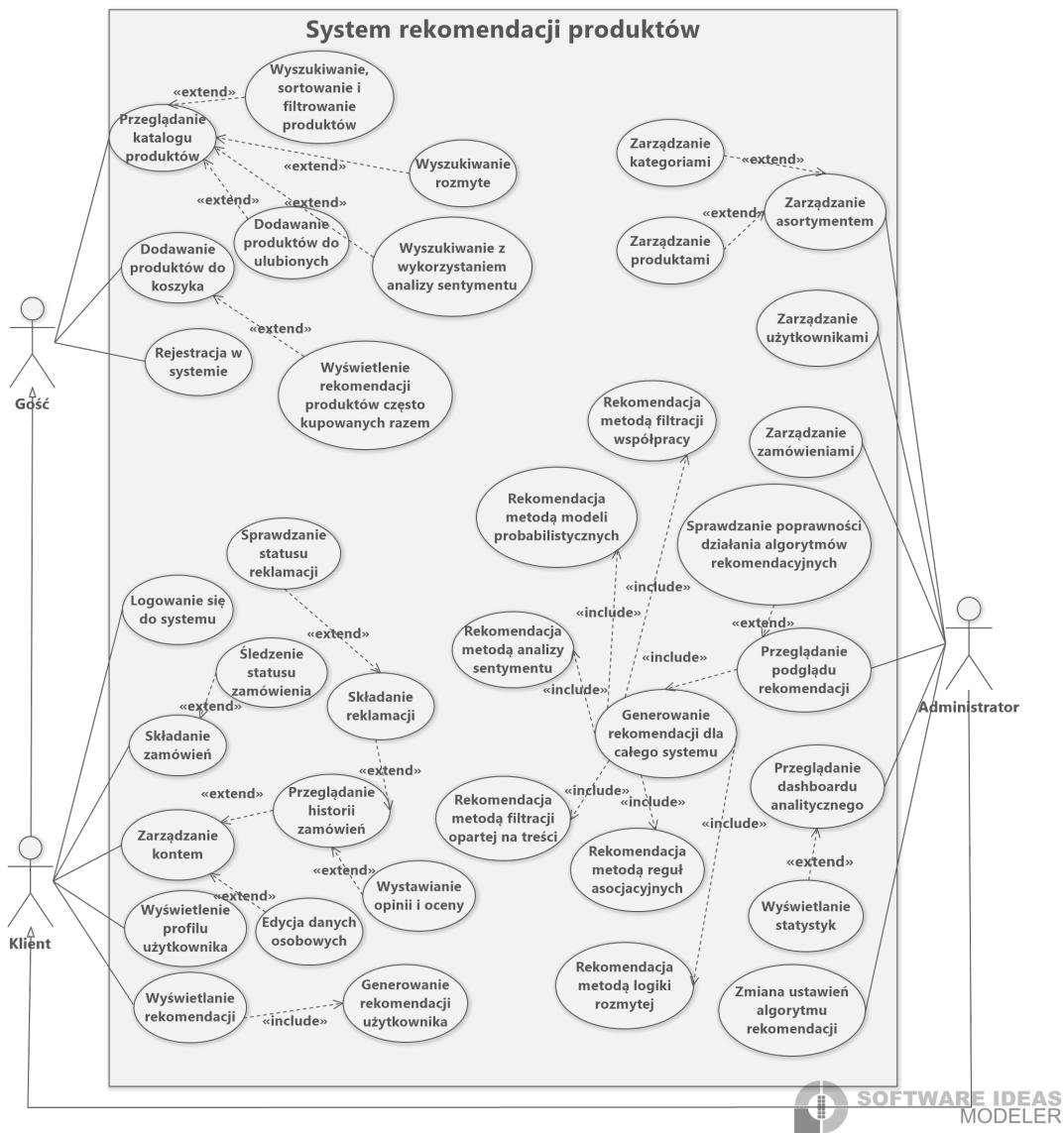
- Wyświetlanie rekomendacji Content-Based Filtering: produkty podobne na podstawie cech (kategoria, tagi, cena, słowa kluczowe) z wykorzystaniem podobieństwa kosinusowego (Klient),
- Wyświetlanie rekomendacji Fuzzy Logic: personalizacja z wykorzystaniem profilu rozmytego użytkownika, 6 reguł IF-THEN typu Mamdani, funkcje przynależności dla ceny/jakości/popularności (Klient),
- Wyświetlanie rekomendacji Probabilistic Models: predykcja sekwencji zakupowych (łańcuch Markova), prawdopodobieństwo zakupu i odejścia klienta (Naive Bayes) (Klient),
- Przeglądanie profilu użytkownika: preferencje kategorialne, wrażliwość cenowa, ulubione tagi (Klient),
- Przełączanie między metodami rekomendacji w panelu administratora (Administrator).

Panel administracyjny i debugowanie

- Zarządzanie użytkownikami: przeglądanie listy użytkowników, zmiana ról, blokowanie kont (Administrator),
- Panele debugowania algorytmów rekomendacji (Administrator):
 - *Content-Based Filtering Debug* - macierz podobieństw produktów, wagi cech (kategorie 40%, tagi 30%, cena 20%, słowa kluczowe 10%), statystyki pokrycia rekomendacji,
 - *Fuzzy Logic Debug* - profile rozmyte użytkowników, funkcje przynależności, aktywacja reguł IF-THEN dla konkretnych produktów,
 - *Probabilistic Models Debug* - macierz przejść Markova (48x48 kategorii), prawdopodobieństwa zakupu Naive Bayes, predykcja odejścia klienta,
- Generowanie macierzy podobieństw dla algorytmu CBF (ręczne wyzwalanie przeliczenia) (Administrator),
- Trening modeli probabilistycznych: aktualizacja łańcucha Markowa i klasyfikatorów Naive Bayes na bieżących danych (Administrator),

3.4 Diagram przypadków użycia

Diagram przypadków użycia (rysunek 1) przedstawia kompletny widok funkcjonalności systemu oraz relacji między aktorami a przypadkami użycia. System obsługuje trzy główne typy aktorów: Gościa (użytkownik niezalogowany), Klienta (użytkownik zalogowany) oraz Administratora (zarządzający systemem). Relacje dziedziczenia między aktorami (Gość → Klient → Administrator) odzwierciedlają hierarchię uprawnień - każdy następny poziom dziedziczy wszystkie funkcjonalności poprzedniego i dodaje nowe, specyficzne dla swojej roli.

Rysunek 1: Diagram przypadków użycia systemu.

System został podzielony na trzy główne obszary funkcjonalne:

- 1. Obszar publiczny** (dostępny dla wszystkich użytkowników) - podstawowe funkcjonalności e-commerce takie jak przeglądanie produktów, wyszukiwanie, dodawanie do koszyka oraz procesy autentykacji (logowanie, rejestracja).
- 2. Obszar klienta** (wymaga zalogowania) - funkcjonalności transakcyjne obejmujące składanie zamówień, śledzenie ich statusu, zarządzanie kontem oraz dostęp do spersonalizowanych rekomendacji.
- 3. Obszar administracyjny** (wymaga uprawnień administratora) - narzędzia do zarządzania całym systemem: produktami, zamówieniami, użytkownikami oraz dostęp do paneli statystycznych i debugowania algorytmów rekomendacji.

3.5 Architektura funkcjonalna systemu

System został zaprojektowany w architekturze warstwowej, gdzie każda warstwa odpowiada za konkretny aspekt funkcjonalności. Komunikacja między warstwami odbywa się poprzez RESTful API z uwierzytelnianiem JSON Web Tokens (JWT).

Warstwa prezentacji - interfejsy użytkownika dostosowane do ról (gość, klient, administrator):

- **Panel klienta** - dashboard z historią zamówień, sekcje rekomendacji (CBF, Fuzzy, Probabilistic), edycja profilu, śledzenie statusu zamówień,
- **Panel administracyjny** - zarządzanie produktami/zamówieniami/użytkownikami, statystyki sprzedaży, panele debugowania algorytmów rekomendacji.

Warstwa logiki biznesowej - implementacja algorytmów rekomendacji oraz logiki e-commerce:

- **Moduły rekomendacyjne:**
 - *Moduł Content-Based Filtering* - generowanie macierzy podobieństwa produktów na podstawie cech (kategorie, tagi, cena, słowa kluczowe),
 - *Moduł Fuzzy Logic* - system wnioskowania Mamdani z funkcjami przynależności i regułami IF-THEN,
 - *Moduł Probabilistic Models* - łańcuch Markowa dla predykcji sekwencji zakupowych oraz Naive Bayes dla prawdopodobieństwa zakupu,
- **Logika transakcyjna** - składanie zamówień, zarządzanie statusami, walidacja danych, uwierzytelnianie JWT.

Warstwa danych - relacyjna baza danych PostgreSQL 14:

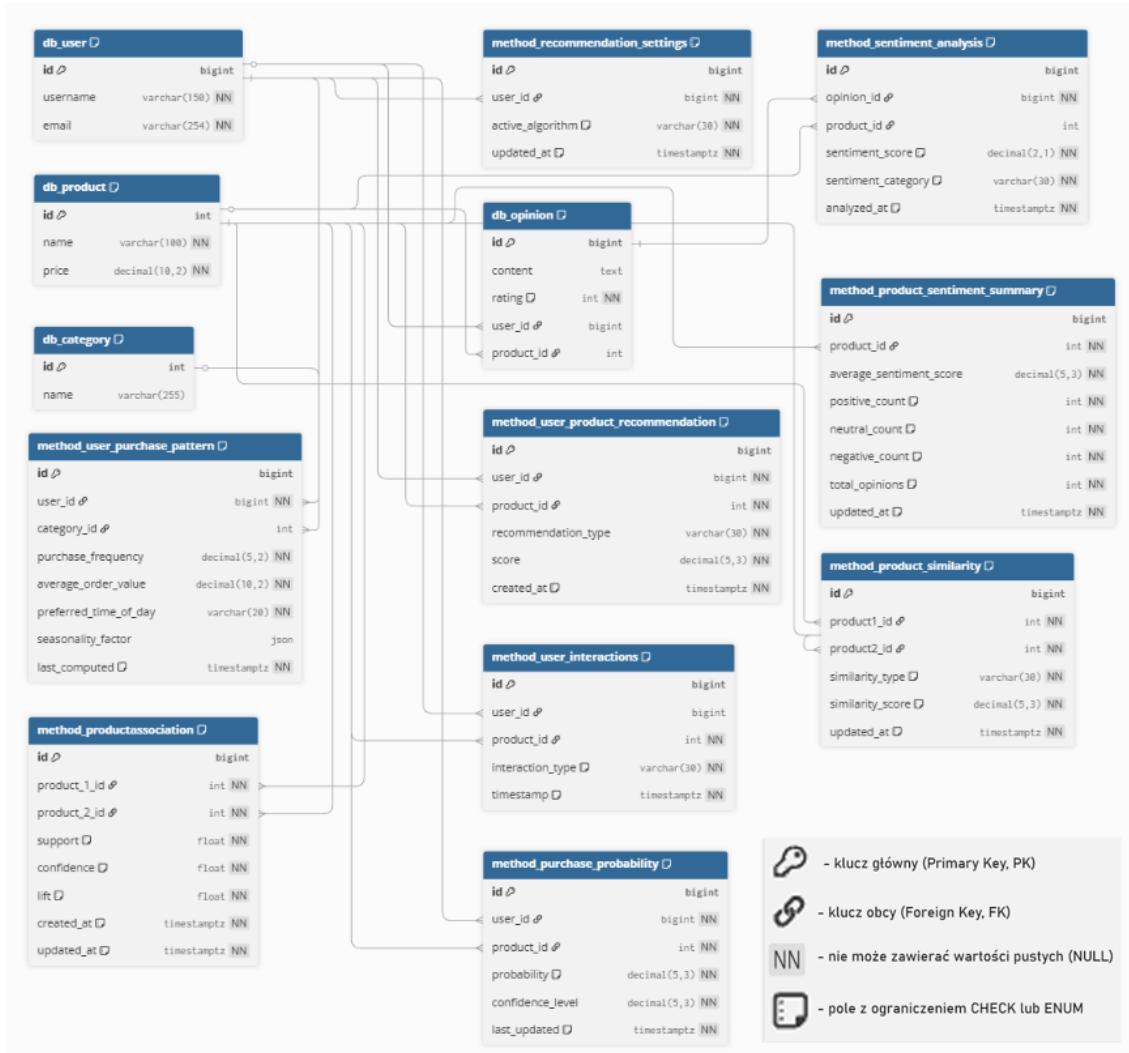
Struktura bazy danych

Baza składa się z **25 tabel** podzielonych na 4 moduły funkcjonalne. Poniżej przedstawiono diagramy ERD ilustrujące relacje między tabelami oraz szczegółową charakterystykę modułów.

Rysunek 2: Diagram ERD głównych tabel aplikacji.

Rysunek 2 przedstawia rdzeń aplikacji e-commerce. Diagram ilustruje podstawowe tabele systemu dla danych użytkowników, zamówień, produktów, kategorii produktów oraz opinii użytkowników.

Rysunek 3: Diagram ERD tabel metod rekomendacyjnych.

Diagram 3 pokazuje tabele algorytmów uczenia maszynowego i ich powiązania z głównymi tabelami aplikacji. Każda metoda rekomendacyjna (CBF, Fuzzy Logic, Probabilistic Models) posiada dedykowane tabele przechowujące wyniki obliczeń.

Szczegółowa charakterystyka modułów bazodanowych:

1. Moduł produktów i użytkowników (12 tabel):

- db_product - dane produktów (ID, nazwa, cena, opis),
- db_category - kategorie produktów z hierarchią,
- db_product_category - relacja Many-to-Many produktów i kategorii,
- db_photo_product - ścieżki do zdjęć produktów,
- db_specification - szczegółowe parametry techniczne produktów,

- db_tag - tagi do filtrowania produktów,
- db_sale - promocje i rabaty,
- db_user - konta użytkowników (role: admin/client),
- db_order - zamówienia z timestampami i statusami,
- db_order_product - produkty w zamówieniach (ilość, cena),
- db_cart_item - koszyk zakupowy przed finalizacją,
- db_complaint - reklamacje powiązane z zamówieniami.

2. Moduł opinii i analizy sentymentu (3 tabele):

- db_opinion - opinie użytkowników (treść, rating 1-5),
- method_sentiment_analysis - wyniki analizy sentymentu dla opinii,
- method_product_sentiment_summary - zagregowany sentyment produktu.

3. Moduł metod rekomendacji (5 tabel):

- method_product_similarity - macierz podobieństw produktów (Content-Based Filtering),
- method_user_product_recommendation - spersonalizowane rekomendacje użytkowników,
- method_productassociation - reguły asocjacyjne Apriori,
- method_user_interactions - historia interakcji użytkowników,
- method_recommendation_settings - konfiguracja algorytmów dla użytkownika.

4. Moduł analityczny i prognozowanie (5 tabel):

- method_purchase_probability - prawdopodobieństwo zakupu produktu przez użytkownika,
- method_sales_forecast - prognoza sprzedaży produktów,
- method_user_purchase_pattern - wzorce zakupowe użytkowników,
- method_product_demand_forecast - prognoza popytu i poziomy magazynowe,
- method_risk_assessment - ocena ryzyka dla użytkowników i produktów.

Wsad danych testowych

W celu umożliwienia testowania i walidacji algorytmów rekomendacyjnych system został zasilony danymi testowymi:

- **Produkty:** 500 produktów elektronicznych rozłożonych w 48 kategoriach (laptopy, smartfony, akcesoria, AGD, gaming) z pełnymi metadanymi (nazwa, opis, kategorie, tagi, cena, specyfikacje techniczne, zdjęcia),
- **Użytkownicy:** 20 kont testowych (5 administratorów, 15 klientów), z których każdy posiada wygenerowaną historię zakupową składającą się z 10 zamówień,
- **Zamówienia:** 200 zamówień zawierających łącznie około 600 pozycji produktowych (losowo 1-5 produktów na zamówienie), wygenerowanych z realistycznymi timestampami rozłożonymi w czasie 365 dni w celu umożliwienia analizy trendów i sezonowości,
- **Opinie:** Około 1750 opinii użytkowników z tekstowymi recenzjami i ocenami gwiazdkowymi (1-5), wygenerowanych dla różnych produktów w celu testowania analizy sentymetu,
- **Wyniki algorytmów:** Wstępnie wygenerowane macierze podobieństw (CBF), profile rozmyte użytkowników (Fuzzy Logic), macierze przejść kategorii (Markov Chain) oraz predykcje zakupowe (Naive Bayes) dla wszystkich użytkowników testowych.

Wszystkie migracje Django ORM zostały wygenerowane automatycznie na podstawie modeli Python i zarządzane przez system wersjonowania `django.db.migrations`. Dane testowe umożliwiają demonstrację wszystkich funkcjonalności systemu rekomendacyjnego oraz walidację poprawności algorytmów w realistycznych scenariuszach biznesowych.

Integracja warstw odbywa się poprzez RESTful API z automatyczną synchronizacją - zmiana danych w jednej warstwie propaguje aktualizacje do pozostałych. Django Signals zapewniają automatyczne przeliczanie rekomendacji przy dodaniu nowego produktu lub zamówienia.

Rozdział 4

Przedstawienie wykorzystanego stosu technologicznego oraz praktycznej realizacji projektu

Rozdział opisuje architekturę techniczną zrealizowanego systemu e-commerce wraz z modułem rekomendacyjnym. Przedstawiono wybór i uzasadnienie stosu technologicznego, strukturę warstwy backendowej (Django REST Framework) oraz frontendowej (React), model relacyjnej bazy danych PostgreSQL, a także mechanizmy konteneryzacji i wdrożenia aplikacji z wykorzystaniem Docker Compose.

4.1 Stos technologiczny

Aplikacja została zaprojektowana w architekturze klient-serwer opartej na technologiach Django (backend) oraz React (frontend). Komunikacja odbywa się poprzez RESTful API z uwierzytelnianiem tokenowym JSON Web Tokens (JWT). Struktura aplikacji wyraźnie rozdziela warstwę prezentacji (React SPA), logikę biznesową (widoki Django i serializery) oraz warstwę danych (PostgreSQL).

Główne założenia architektoniczne:

- **Separacja frontenu i backendu** - możliwość niezależnego rozwoju i skalowania obu warstw,
- **Podejście API-first (API-first approach)** - wszystkie funkcjonalności dostępne przez REST API,
- **Uwierzytelnianie bezstanowe (Stateless authentication)** - token JWT eliminuje potrzebę sesji po stronie serwera,
- **Modułowa struktura** - każdy algorytm rekomendacji stanowi niezależny moduł.

Backend: Django 5.1.4 (Python 3.11)

Django stanowi fundament aplikacji serwerowej, zapewniając architekturę MVC, system ORM (Object-Relational Mapping - mapowanie obiektowo-relacyjne) dla abstrakcji bazy danych oraz mechanizmy bezpieczeństwa (CSRF, XSS, SQL injection prevention). Architektura backendu opiera się na wzorcu Model-View-Serializer (MVS). Django zapewnia komponenty ORM, Signals oraz Middleware:

Kluczowe komponenty Django:

- **Django ORM** - mapowanie obiektowo-relacyjne umożliwiające operacje na bazie bez SQL,

- **Django Signals** - mechanizm automatycznej aktualizacji rekomendacji przy zmianach danych,
- **Django Middleware (oprogramowanie pośredniczące)** - obsługa CORS, uwierzytelnienie JWT, pamięć podręczna.

Django REST Framework 3.15.2

Rozszerza Django o funkcjonalności API RESTful:

- **Serializery** - konwersja obiektów Django na JSON z walidacją,
- **ViewSets (zestawy widoków)** - widoki implementujące operacje CRUD,
- **Uwierzytelnianie (Authentication)** - wsparcie dla JWT, uwierzytelnianie sesyjne,
- **Pagination (paginacja)** - automatyczne stronicowanie wyników.

Biblioteki uczenia maszynowego (ang. *Machine Learning*)

Do operacji numerycznych i obliczania podobieństw wykorzystano:

- **NumPy 1.24** - operacje macierzowe dla wektorów cech i macierzy podobieństwa w CBF i modelu probabilistycznym,
- **scikit-learn** - funkcja cosine_similarity() dla operacji macierzowych.

Frontend: React 18

Warstwa prezentacji została zrealizowana jako aplikacja jednostronicowa (Single Page Application - SPA) w technologii React 18. Kluczowe cechy wykorzystanej biblioteki:

- **Architektura komponentowa (Component-based)** - reużywalne komponenty UI,
- **Virtual DOM (wirtualny DOM)** - optymalizacja renderowania,
- **React Hooks** - useState, useEffect, useContext.

Biblioteki wspierające

- **React Router v6** - trasowanie (routing) dla aplikacji SPA,
- **Axios** - komunikacja z API, przechwytywacze JWT (interceptors),
- **Framer Motion** - płynne animacje,
- **Context API** - zarządzanie stanem (AuthContext, CartContext).

Baza danych: PostgreSQL 14

PostgreSQL 14 został wybrany jako system zarządzania bazą danych ze względu na następujące cechy:

- **Indeksowanie** - automatyczne tworzenie indeksów B-tree na kluczach głównych i obcych, dodatkowo zdefiniowane indeksy w trzech tabelach algorytmicznych (`method_sentiment_analysis`, `method_user_interactions`, `method_risk_assessment`) dla optymalizacji zapytań analitycznych,
- **Typ danych JSONB** - natywne przechowywanie struktur JSON (wykorzystane w tabeli `method_user_purchase_pattern` dla pola `seasonality_factor` przechowującego współczynniki sezonowości zakupów),
- **Transakcje ACID** - gwarancja atomowości, spójności, izolacji i trwałości operacji krytycznych (zamówienia, płatności),
- **Klucze obce i constrainty** - automatyczne wymuszanie integralności referencyjnej oraz walidacji danych (np. rating 1-5 w opiniach),
- **Optymalizacja JOIN** - wydajne łączenie tabel w złożonych zapytaniach rekomendacyjnych.

Szczegółowa charakterystyka struktury bazy danych oraz diagramy ERD zostały przedstawione w rozdziale 3.5 (Architektura funkcjonalna systemu).

4.2 Architektura praktyczna: komponenty systemu i wdrożenie

Po wyborze streszczenia technologicznego (Django, React, PostgreSQL, Docker) zaprojektowano szczegółową architekturę aplikacji, definiując strukturę modułów backendu i frontendu oraz mechanizmy wdrożenia. Niniejsza sekcja przedstawia system z punktu widzenia zrealizowanego rozwiązania, opisując jak poszczególne komponenty zostały zbudowane, jak ze sobą współpracują oraz jak aplikacja została wdrożona z wykorzystaniem konteneryzacji Docker.

Struktura backendu Django

Każdy komponent systemu rekomendacyjnego posiada dedykowane pliki realizujące zasadę separacji odpowiedzialności (Separation of Concerns):

- **models.py** – definicje modeli Django ORM reprezentujących tabele bazodanowe (Product, Order, Opinion, ProductSimilarity, FuzzyUserProfile, MarkovTransitions, PurchaseProbability, RecommendationSettings),

- **serializers.py** – klasy Django REST Framework wykonujące konwersję obiektów Django ↔ JSON z wądradką danych wejściowych,
- **views.py** – widoki API implementujące logikę biznesową dla operacji CRUD na produktach i zamówieniach,
- **custom_recommendation_engine.py** – implementacja algorytmów Content-Based Filtering, łańcucha Markowa oraz naiwnego klasyfikatora Bayesa,
- **fuzzy_logic_engine.py** – silnik logiki rozmytej z systemem wnioskowania Mamdaniego,
- **recommendation_views.py** – endpointy API dla CBF:
`/api/content-based-debug/, /api/generate-similarities/`,
- **fuzzy_views.py** – endpointy API dla Fuzzy Logic:
`/api/fuzzy-recommendations/, /api/fuzzy-debug/`,
- **probabilistic_views.py** – endpointy API dla modeli probabilistycznych:
`/api/markov-recommendations/, /api/bayesian-insights/`,
- **signals.py** – mechanizm automatycznej aktualizacji rekomendacji przy zmianach danych (nowe zamówienia, nowe produkty) wykorzystujący system sygnałów Django.

Struktura frontendu React

Aplikacja została zbudowana jako Single Page Application (SPA) z wykorzystaniem wzorców programowania funkcyjnego i React Hooks. Architektura składa się z modułowych komponentów odpowiedzialnych za poszczególne funkcjonalności:

- **App.js** – główny komponent zarządzający routingu React Router v6 oraz globalnym stanem aplikacji poprzez Context API (AuthContext, CartContext),
- **Navbar.jsx** – responsywna nawigacja z wyszukiwarką produktów, linkami do klu-czowych sekcji, przyciskami logowania i rejestracji oraz ikoną koszyka z licznikiem produktów,
- **SearchModal.jsx** – zaawansowany modal wyszukiwania z wykorzystaniem algorytmu odległości Levensteina dla wyszukiwania tolerującego błędy (fuzzy search),
- **ShopContent.jsx** – komponent wyświetlający katalog produktów z dynamicznym filtrowaniem (kategorie, zakres cen, oceny użytkowników) oraz gridową prezenta-cją kart produktów,

- **ProductPage.jsx** – szczegółowy widok produktu zawierający galerię zdjęć, opis, specyfikacje techniczne, sekcję opinii użytkowników oraz rekomendacje podobnych produktów,
- **CartContent.jsx** – koszyk zakupowy z możliwością modyfikacji ilości produktów oraz obliczania sumarycznej wartości zamówienia,
- **ClientPanel.jsx** – panel klienta z zakładkami: Dashboard (podsumowanie konta), My Orders (historia zamówień), Smart Recommendations (rekомендации probabilistyczne), Fuzzy Logic (rekомендации логики размытой), Complaints (reklamacje), Account (ustawienia konta),
- **AdminPanel.jsx** – panel administracyjny z narzędziami zarządzania systemem oraz debugowania algorytmów uczenia maszynowego.

Mechanizmy optymalizacji systemu

System rekomendacyjny implementuje szereg mechanizmów optymalizacyjnych zapewniających wydajność i skalowalność dla katalogów liczących setki produktów i dziesiątki użytkowników.

1. Pamięć podręczna wyników (Django Cache Framework)

System wykorzystuje wbudowany mechanizm pamięci podręcznej Django z różnymi poziomami czasu wygaśnięcia:

- **CACHE_TIMEOUT_SHORT = 300s (5 minut)** - rekommendacje dla zalogowanych użytkowników, wyniki wyszukiwania tolerującego błędy
- **CACHE_TIMEOUT_MEDIUM = 1800s (30 minut)** - macierze podobieństw, reguły asocjacyjne Apriori
- **CACHE_TIMEOUT_LONG = 7200s (2 godziny)** - wygenerowane macierze CBF, modele probabilistyczne

Pamięć podręczna znacząco redukuje obciążenie bazy danych i przyspiesza odpowiedzi API. Przykładowo, pobranie rekommendacji CBF z pamięci (ang. *cache HIT* - trafienie) trwa 50-100ms, podczas gdy przy braku danych w pamięci (ang. *cache MISS* - chybienie) system musi wykonać zapytanie SQL i obliczyć podobieństwa, co zajmuje 5-10 sekund.

2. Operacje zbiorcze (bulk operations)

Zamiast pojedynczych zapytań INSERT dla każdego podobieństwa, system wykorzystuje metodę `bulk_create()` Django ORM do wstawiania rekordów wsadowo. Dla 4000 par produktów bulk insert jest **80x szybszy** niż pojedyncze inserty (5 sekund vs 400 sekund).

3. Prefetching i select_related

System minimalizuje liczbę zapytań SQL poprzez wczytywanie wyprzedzające (eager loading) powiązanych obiektów:

- `select_related()` - dla relacji ForeignKey (One-to-Many): łączy tabele przez JOIN
- `prefetch_related()` - dla relacji Many-to-Many: wykonuje dodatkowe zapytanie i łączy w Pythonie

Przykład: pobranie 100 produktów z kategoriami bez prefetchingu = 101 zapytań SQL (problem N+1). Z `prefetch_related('categories')` = 2 zapytania SQL.

4. Przycinanie progowe (threshold pruning)

Content-Based Filtering zapisuje do bazy danych tylko podobieństwa przekraczające próg 20% (`similarity_threshold = 0.2`):

- Bez pruning: $500 \times 499/2 = 124\,750$ par produktów
- Z pruning (>20%): $\sim 4\,000$ zapisanych podobieństw
- **Redukcja o 97%** rozmiaru tabeli ProductSimilarity

Produkty o podobieństwie <20% są pomijane, ponieważ nie stanowią wartościowych rekomendacji dla użytkownika.

5. Ograniczenie liczby porównań per produkt

Algorytm CBF limituje liczbę obliczanych podobieństw do maksymalnie 50 najbardziej prawdopodobnych kandydatów per produkt (`max_comparisons_per_product = 50`). Zamiast porównywać produkt ze wszystkimi 499 innymi produktami, system:

1. Filtruje produkty z tej samej kategorii (znacznie mniejszy zbiór)
2. Sortuje według ceny (produkty o zbliżonej cenie są bardziej podobne)
3. Oblicza podobieństwo tylko dla top 50 kandydatów

6. Indeksowanie bazy danych

PostgreSQL automatycznie tworzy indeksy B-tree na:

- Klucze główne (PRIMARY KEY) - wszystkie tabele
- Klucze obce (FOREIGN KEY) - przyspieszenie operacji JOIN

Dodatkowo zdefiniowano indeksy w trzech tabelach algorytmicznych:

- `method_sentiment_analysis` - indeksy na polach `product` i `sentiment_category`

- `method_user_interactions` - indeksy na parze (`user`, `product`) oraz `interaction_type`
- `method_risk_assessment` - indeksy na parze (`entity_type`, `entity_id`) oraz `risk_type`

7. Optymalizacje algorytmiczne

- **Rzadkie wektory (sparse vectors)** - CBF przechowuje tylko niezerowe cechy w słowniku zamiast pełnych wektorów (redukcja pamięci o 90%)
- **Wygładzanie Laplace'a** - Naive Bayes dodaje +1 do wszystkich liczników, zapobiegając zerowemu prawdopodobieństwu
- **Normalizacja** - Fuzzy Logic normalizuje wejścia do zakresu [0, 1]

Kombinacja pamięci podręcznej, operacji zbiorczych, przycinania progowego oraz indeksowania pozwala systemowi obsługiwać 500 produktów i generować rekomendacje w czasie rzeczywistym nawet przy braku danych w pamięci podręcznej. Dla większych katalogów (>10 000 produktów) zalecane są dalsze optymalizacje: przybliżone wyszukiwanie najbliższych sąsiadów (ang. *approximate nearest neighbors* - algorytmy LSH, HNSW), partycjonowanie tabel PostgreSQL, oraz rozproszenie obliczeń przy użyciu kolejki zadań asynchronicznych Celery z brokerem Redis.

Deployment i konteneryzacja Docker

Aplikacja została skonteneryzowana przy użyciu Docker Compose, zapewniając spójność środowiska między środowiskiem deweloperskim (development), testowym (staging) i produkcyjnym (production).

	Name	Image	Port(s)	Last started	Actions
□	smartrecommender-project	-	-	3 minutes ago	⋮ ⚡ 🗑
□	SmartRecommender-React-FRONTEND	smartrecommender-project-frontend	3000:3000 ↗	3 minutes ago	⋮ ⚡ 🗑 1
□	SmartRecommender-Django-BACKEND	smartrecommender-project-backend	8000:8000 ↗	3 minutes ago	⋮ ⚡ 🗑 2
□	SmartRecommender-PostgreSQL-DB	postgres:16	5432:5432 ↗	3 minutes ago	⋮ ⚡ 🗑 3

Rysunek 4: Deployment aplikacji w architekturze Docker Compose.

Architektura składa się z trzech kontenerów (rysunek 4):

1. Kontener frontendu (React 18)

- Base image: node:18-alpine,
- Port: 3000,
- Volumes: montowanie src/ dla automatycznego przeładowania (hot-reload),
- Environment: REACT_APP_API_URL,
- Zależności (Dependencies): package.json (React, Axios, React Router, Framer Motion).

2. Kontener backendu (Django 5.1.4)

- Base image: python:3.11-slim,
- Port: 8000,
- Volumes: montowanie projektu dla automatycznego przeładowania (hot-reload), wolumen dla plików multimedialnych,
- Environment: DATABASE_URL, SECRET_KEY, DEBUG, ALLOWED_HOSTS,
- Zależności (Dependencies): requirements.txt (Django, DRF, psycopg2, NumPy, scikit-learn).

3. Kontener bazy danych (PostgreSQL 14)

- Base image: postgres:14-alpine,
- Port: 5432,
- Volumes: named volume postgres_data (persistencja danych),
- Environment: POSTGRES_DB, POSTGRES_USER, POSTGRES_PASSWORD,
- Healthcheck: pg_isready.

Wybór architektury Docker Compose zapewnia izolację serwisów (zero konfliktów zależności między kontenerami), przenośność środowiska (obraz zbudowany raz działa na dowolnym serwerze z silnikiem Docker), łatwą konfigurację (komenda docker-compose up uruchamia całą aplikację) oraz możliwość skalowania (uruchomienie wielu instancji backendu dla równoważenia obciążenia).

Rozdział 5

Implementacja algorytmów rekomendacji

Niniejszy rozdział opisuje szczegółowo implementację trzech metod rekomendacyjnych: Content-Based Filtering (CBF), logikę rozmytą (Fuzzy Logic) oraz modele probabilistyczne (Markov Chain + Naive Bayes). Każda metoda została zaimplementowana od podstaw bez użycia gotowych bibliotek rekomendacyjnych. Przedstawiono pseudokody algorytmów, wzory matematyczne oraz kluczowe aspekty techniczne implementacji. Praktyczne funkcjonowanie systemu oraz interfejsy użytkownika zostały przedstawione w rozdziale 6.

5.1 Content-Based Filtering

Architektura systemu CBF

System Content-Based Filtering został zaimplementowany w klasie `CustomContentBasedFilter` w pliku `custom_recommendation_engine.py`. Architektura składa się z trzech głównych komponentów:

1. Ekstraktor cech (Feature Extractor) – odpowiada za budowę ważonego wektora cech dla każdego produktu. Analizuje cztery źródła danych:

- **Kategorie** (waga 40%) – główna klasyfikacja produktu. Format cechy: `category_{nazwa}`. Przykład: `category_Electronics`, `category_Laptops`.
- **Tagi** (waga 30%) – dodatkowe deskryptory (np. "Gaming", "Premium", "Budget"). Format: `tag_{nazwa}`.
- **Przedział cenowy** (waga 20%) – dyskretyzacja ceny: low (<100 PLN), medium (100-500), high (500-1500), premium (>1500).
- **Słowa kluczowe** (waga 10%) – top 10 słów z opisu produktu po filtracji stop-words.

2. Kalkulator podobieństwa – oblicza podobieństwo kosinusowe między wektorami cech produktów. Operuje na wektorach rzadkich dla efektywności.

3. Generator rekomendacji – zwraca top N produktów podobnych do danego produktu, z filtrowaniem według dostępności i progu podobieństwa.

Implementacja ekstrakcji cech

Metoda ekstrakcji cech buduje słownik cech z przypisanymi wagami. Algorytm w pseudokodzie:

```

1  FUNCTION extract_features(product):
2      features = empty_dictionary
3
4      FOR EACH category IN product.categories:
5          features["category_" + category.name] = 0.40
6
7      FOR EACH tag IN product.tags:
8          features["tag_" + tag.name] = 0.30
9
10     IF product.price < 100 THEN
11         features["price_low"] = 0.20
12     ELSE IF product.price < 500 THEN
13         features["price_medium"] = 0.20
14     ELSE IF product.price < 1500 THEN
15         features["price_high"] = 0.20
16     ELSE
17         features["price_premium"] = 0.20
18     END IF
19
20     keywords = extract_keywords(product.description)
21     FOR EACH word IN keywords[0:5]:
22         features["keyword_" + word] = 0.10 / length(
23             keywords)
24
25     RETURN features
26 END FUNCTION

```

Ekstrakcja słów kluczowych:

Metoda `_extract_keywords()` przetwarza opis produktu:

1. Konwersja na małe litery
2. Usunięcie znaków interpunkcyjnych (regex)
3. Tokenizacja na słowa
4. Filtracja stop-words (zdefiniowana lista 200+ słów: "the", "and", "is", "a", "to", ...)
5. Filtracja słów krótszych niż 4 znaki
6. Zliczenie częstości (collections.Counter)
7. Wybór top 10 najczęstszych słów

Dyskretyzacja ceny:

Progi cenowe zostały dobrane empirycznie na podstawie rozkładu cen w katalogu:

- price_low: cena < 100 PLN – akcesoria, kable, drobne peryferia
- price_medium: $100 \text{ PLN} \leq \text{cena} < 500 \text{ PLN}$ – peryferia, komponenty
- price_high: $500 \text{ PLN} \leq \text{cena} < 1500 \text{ PLN}$ – monitory, karty graficzne
- price_premium: cena $\geq 1500 \text{ PLN}$ – laptopy, komputery, high-end

Dyskretyzacja eliminuje problem dużej wariancji cen i pozwala na porównywanie produktów z różnych kategorii cenowych.

Konfiguracja parametrów CBF

Parametry algorytmu Content-Based Filtering są definiowane w pliku `custom_recommendation_engine.py` w konstruktorze klasy `CustomContentBasedFilter`. System umożliwia dostosowanie poprzez modyfikację kodu źródłowego:

Wagi cech (słownik `self.feature_weights`):

- 'category': 0.40 – waga kategorii produktu (40%)
- 'tag': 0.30 – waga tagów (30%)
- 'price': 0.20 – waga przedziału cenowego (20%)
- 'keywords': 0.10 – waga słów kluczowych z opisu (10%)

Parametry optymalizacji:

- `self.similarity_threshold = 0.2` – minimalny próg podobieństwa do zapisu (20%)
- `self.max_comparisons_per_product = 50` – limit porównań na produkt
- `self.batch_size = 100` – rozmiar wsadu dla operacji zbiorczych
- `self.max_products_for_similarity = 500` – maksymalna liczba produktów

Progi cenowe (metoda `_get_price_category`):

- Wartości zagnieżdżone: 100, 500, 1500 PLN
- Kategorie: low (<100), medium (100-500), high (500-1500), premium (≥ 1500)

Wagi zostały dobrane empirycznie poprzez testowanie różnych konfiguracji na rzeczywistym katalogu produktów i wybór kombinacji zapewniającej najlepszą równowagę między precyją (produkty są rzeczywiście podobne) a różnorodnością (nie tylko produkty identyczne). Zmiana parametrów wymaga modyfikacji kodu źródłowego i restartu serwera Django, po czym wymagane jest ponowne wygenerowanie macierzy podobieństw poprzez wywołanie endpointu

POST /api/generate-similarities/.

Algorytm podobieństwa kosinusowego

Metoda `calculate_product_similarity()` implementuje podobieństwo kosinusowe dla wektorów rzadkich (sparse vectors):

$$\text{similarity}(p_1, p_2) = \frac{\sum_{f \in F_1 \cap F_2} w_1(f) \cdot w_2(f)}{\sqrt{\sum_{f \in F_1} w_1(f)^2} \cdot \sqrt{\sum_{f \in F_2} w_2(f)^2}} \quad (33)$$

gdzie F_1, F_2 to zbiory cech produktów p_1 i p_2 , $w_i(f)$ to waga cechy f dla produktu p_i .

Implementacja dla wektorów rzadkich w pseudokodzie:

```

1  FUNCTION calculate_similarity(features1, features2):
2      common_features = intersection(keys(features1), keys(
3          features2))
4      dot_product = sum(features1[f] * features2[f] FOR f IN
5          common_features)
6
7      norm1 = sqrt(sum(v^2 FOR v IN values(features1)))
8      norm2 = sqrt(sum(v^2 FOR v IN values(features2)))
9
10     IF norm1 = 0 OR norm2 = 0 THEN
11         RETURN 0.0
12     END IF
13
14     RETURN dot_product / (norm1 * norm2)
15 END FUNCTION

```

Optymalizacja dla wektorów rzadkich:

Zamiast tworzyć pełne wektory o długości równej liczbie wszystkich możliwych cech (potencjalnie tysiące), algorytm operuje na słownikach. Iloczyn skalarny wymaga iteracji tylko po cechach wspólnych (przecięcie zbiorów kluczy).

Próg podobieństwa:

System zapisuje tylko podobieństwa większe niż 0.2 (20%). Uzasadnienie:

- Podobieństwo < 0.2 oznacza mniej niż 20% wspólnych cech – produkty są praktycznie różne
- Redukcja rozmiaru tabeli o 60-80%
- Szybsze zapytania (mniej rekordów do przeszukania)

Generowanie macierzy podobieństw

Metoda `generate_similarities_for_all_products()` oblicza podobieństwa dla wszystkich par produktów:

Etap 1: Prefetching danych

Wykorzystujemy mechanizm `prefetch_related()` frameworka Django dla kategorii, tagów i specyfikacji, redukując liczbę zapytań SQL z $O(n \times k)$ do $O(1)$ dla n produktów z k relacjami. Ta technika pobiera wszystkie powiązane obiekty w jednym zapytaniu SQL zamiast osobnego zapytania dla każdego produktu.

Etap 2: Ekstrakcja cech

Dla każdego produktu ekstrahujemy wektor cech i zapisujemy w słowniku, gdzie kluczem jest identyfikator produktu, a wartością jego wektor cech.

Etap 3: Obliczenie podobieństw

Dla każdej pary produktów (p_i, p_j) gdzie $i < j$ obliczamy podobieństwo kosinusowe. Algorytm w pseudokodzie:

```
1 FOR EACH product1 IN products:  
2     FOR EACH product2 IN products[index(product1)+1:]:  
3         similarity = calculate_similarity(features[product1]  
4                                         , features[product2])  
5  
6         IF similarity > 0.2 THEN  
7             save_similarity(product1, product2, similarity)  
8             save_similarity(product2, product1, similarity)  
9         END IF  
10    END FOR  
11 END FOR
```

Zapisywane są oba kierunki relacji (symetryczne), co umożliwia szybkie wyszukiwanie produktów podobnych do dowolnego produktu.

Etap 4: Bulk insert

Zapisywanie podobieństw odbywa się w partii po 1000 rekordów przy użyciu mechanizmu `bulk_create()`, który przyspiesza zapis 50-100x względem pojedynczych operacji `INSERT`.

Etap 5: Cache

Wynik generowania macierzy podobieństw jest cachowany na 2 godziny (7200 sekund), eliminując potrzebę ponownego obliczania przy każdym żądaniu.

Złożoność obliczeniowa:

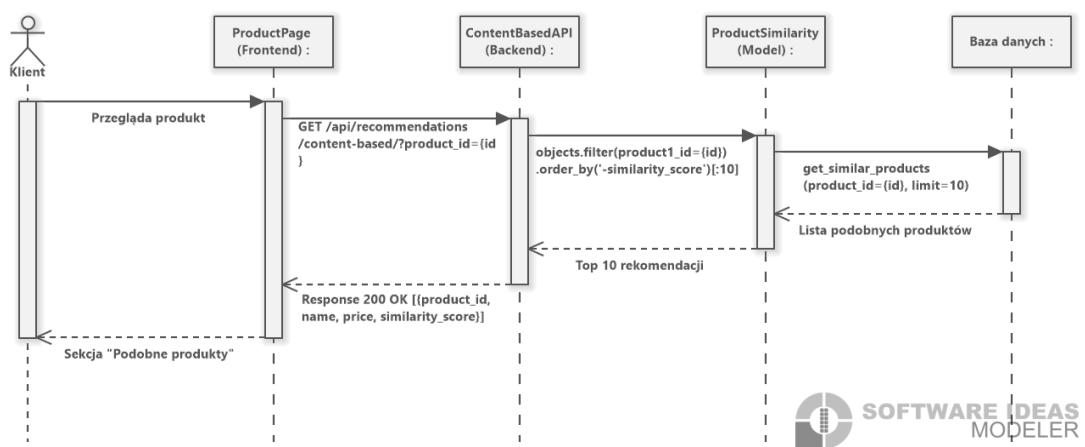
Teoretyczna złożoność to $O(n^2)$ dla n produktów (wszystkie pary). W praktyce ograniczamy liczbę porównań przez:

- `max_comparisons_per_product = 50` – dla każdego produktu obliczamy podobieństwo do max 50 innych
- Wczesne odrzucanie produktów bez wspólnych kategorii

Dla katalogu 500 produktów:

- Teoretycznie: $500 \times 499/2 = 124,750$ par
- Po optymalizacji: 25,000 obliczonych podobieństw
- Po filtrowaniu (próg 0.2): 4,000 zapisanych rekordów

Diagram sekwencji: Content-Based Filtering

Rysunek 5: Diagram sekwencji - Content-Based Filtering.

Proces generowania rekomendacji Content-Based Filtering rozpoczyna się w momencie gdy żądanie użytkownika trafia do endpointa API `/api/recommendations/content-based/?product_id={id}`. Backend, reprezentowany przez klasę `ContentBasedAPI`, wykonuje zapytanie do modelu

ProductSimilarity, pobierając top 10 produktów podobnych do wskazanego, posortowanych według malejącego współczynnika similarity_score. System sprawdza pamięć podręczną – w przypadku trafienia (cache HIT) wynik zwracany jest natychmiast, eliminując konieczność dostępu do bazy danych. Backend zwraca odpowiedź HTTP 200 OK z listą rekomendacji w formacie JSON, zawierającą dla każdego produktu: identyfikator, nazwę, cenę oraz współczynnik podobieństwa. Frontend (komponent React) wyświetla otrzymane rekomendacje w sekcji "Similar Products" na stronie produktu.

System automatycznie identyfikuje produkty z wysokim współczynnikiem podobieństwa (powyżej 20%) i zapisuje wyniki w pamięci podręcznej na 5 minut w celu optymalizacji wydajności.

5.2 Logika rozmyta w systemie rekomendacji

Architektura systemu Fuzzy Logic

System logiki rozmytej została zaimplementowany w module `fuzzy_logic_engine.py` i składa się z trzech klas:

1. FuzzyMembershipFunctions – definiuje funkcje przynależności dla trzech zmiennych wejściowych:

- **Cena** (price): cheap, medium, expensive – funkcje trójkątne i trapezoidalne z programami dostosowanymi do katalogu e-commerce
- **Jakość** (quality/rating): low, medium, high – bazuje na średniej ocenie produktu (1-5 gwiazdek)
- **Popularność** (popularity/view_count): low, medium, high – bazuje na liczbie zamówień produktu

2. FuzzyUserProfile – buduje rozmyty profil użytkownika na podstawie:

- Historii zakupów (dla zalogowanych użytkowników) – analiza kategorii, średniej ceny
- Danych sesji (dla gości) – ostatnio przeglądane produkty
- Profilu domyślnego (fallback) – gdy brak danych

3. SimpleFuzzyInference – silnik wnioskowania Mamdani z 6 regułami IF-THEN i metodą defuzzyfikacji średniej ważonej.

Funkcje przynależności – szczegóły implementacji

Funkcje przynależności dla ceny

Klasa FuzzyMembershipFunctions definiuje trzy funkcje dla zmiennej "cena":

Funkcja "cheap" (tania) – trójkątna/trapezoidalna:

$$\mu_{cheap}(price) = \begin{cases} 1.0 & \text{jeśli } price \leq 100 \\ \frac{500 - price}{400} & \text{jeśli } 100 < price < 500 \\ 0.0 & \text{jeśli } price \geq 500 \end{cases} \quad (34)$$

Funkcja "medium" (średnia) – trapezoidalna:

$$\mu_{medium}(price) = \begin{cases} 0.0 & \text{jeśli } price < 300 \\ \frac{price - 300}{200} & \text{jeśli } 300 \leq price < 500 \\ 1.0 & \text{jeśli } 500 \leq price \leq 1200 \\ \frac{1500 - price}{300} & \text{jeśli } 1200 < price < 1500 \\ 0.0 & \text{jeśli } price \geq 1500 \end{cases} \quad (35)$$

Funkcja "expensive" (droga):

$$\mu_{expensive}(price) = \begin{cases} 0.0 & \text{jeśli } price \leq 1000 \\ \frac{price - 1000}{1000} & \text{jeśli } 1000 < price < 2000 \\ 1.0 & \text{jeśli } price \geq 2000 \end{cases} \quad (36)$$

Progi: cheap \leq 100 PLN, medium [500, 1200], expensive \geq 2000 PLN. Przejścia między zbiorami są płynne dzięki funkcjom trójkątnym i trapezowym.

Funkcje przynależności dla jakości (rating)

Oparte na średniej ocenie produktu (skala 1-5):

$$\mu_{low}(r) = \begin{cases} 1.0, & r \leq 2.5 \\ \frac{3.5 - r}{3.5 - 2.5}, & 2.5 < r < 3.5 \\ 0.0, & r \geq 3.5 \end{cases} \quad (37)$$

$$\mu_{medium}(r) = \begin{cases} 0.0, & r < 2.5 \\ \frac{r - 2.5}{3.5 - 2.5}, & 2.5 \leq r < 3.5 \\ 1.0, & r = 3.5 \\ \frac{4.5 - r}{4.5 - 3.5}, & 3.5 < r < 4.5 \\ 0.0, & r \geq 4.5 \end{cases} \quad (38)$$

$$\mu_{\text{high}}(r) = \begin{cases} 0.0, & r < 3.5 \\ \frac{r-3.5}{4.5-3.5}, & 3.5 \leq r < 4.5 \\ 1.0, & r \geq 4.5 \end{cases} \quad (39)$$

Progi: low ≤ 2.5 , medium = 3.5, high ≥ 4.5 (skala 1-5). Funkcje trójkątne zapewniają płynne przejścia odzwierciedlające subiektywność ocen.

Funkcje przynależności dla popularności (order_count)

Oparte na liczbie zamówień produktu:

$$\mu_{\text{low}}(v) = \begin{cases} 1.0, & v \leq 2 \\ \frac{10-v}{10-2}, & 2 < v < 10 \\ 0.0, & v \geq 10 \end{cases} \quad (40)$$

$$\mu_{\text{medium}}(v) = \begin{cases} 0.0, & v < 2 \\ 1.0, & 2 \leq v \leq 10 \\ \frac{30-v}{30-10}, & 10 < v < 30 \\ 0.0, & v \geq 30 \end{cases} \quad (41)$$

$$\mu_{\text{high}}(v) = \begin{cases} 0.0, & v < 10 \\ \frac{v-10}{30-10}, & 10 \leq v < 30 \\ 1.0, & v \geq 30 \end{cases} \quad (42)$$

Progi: low ≤ 2 , medium [2, 10], high ≥ 30 zamówień. Funkcja trapezoidalna dla medium zapewnia stabilność klasyfikacji w przedziale standardowej popularności.

Konfiguracja parametrów Fuzzy Logic

Parametry systemu rozmytego są definiowane w pliku `fuzzy_logic_engine.py` w klasie `FuzzyMembershipFunctions`. System umożliwia dostosowanie progów funkcji przynależności poprzez modyfikację atrybutów instancji w metodzie `__init__()`:

Progi dla ceny (PLN):

- `self.price_low = 100` – produkt tani: pełna przynależność ≤ 100 PLN
- `self.price_mid_low = 500` – próg spadku dla tanich produktów
- `self.price_mid = 700` – środek przedziału średniej ceny
- `self.price_mid_high = 1200` – górnny próg średniej ceny

- `self.price_high = 2000` – produkt drogi: pełna przynależność ≥ 2000 PLN

Progi dla jakości (rating 1-5):

- `self.rating_low = 2.5` – niska jakość: pełna przynależność ≤ 2.5
- `self.rating_mid = 3.5` – średnia jakość: maksimum przy 3.5
- `self.rating_high = 4.5` – wysoka jakość: pełna przynależność ≥ 4.5

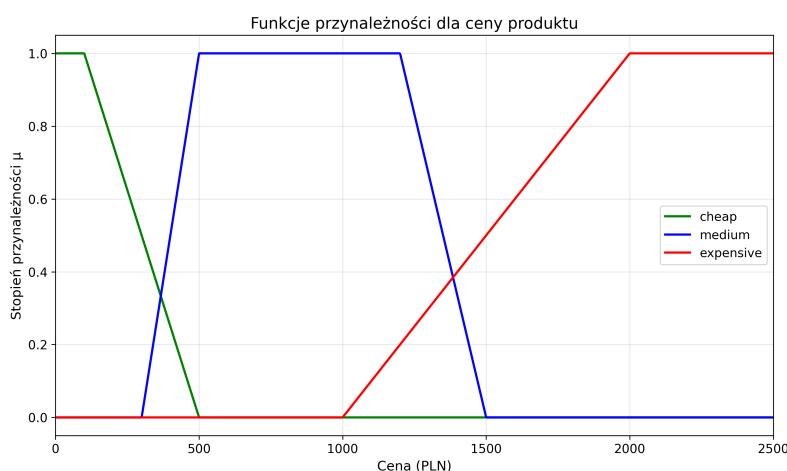
Progi dla popularności (liczba zamówień):

- `self.pop_low = 2` – niska popularność: pełna przynależność ≤ 2 zamówienia
- `self.pop_mid = 10` – średnia popularność: środek przedziału
- `self.pop_high = 30` – wysoka popularność: pełna przynależność ≥ 30 zamówień

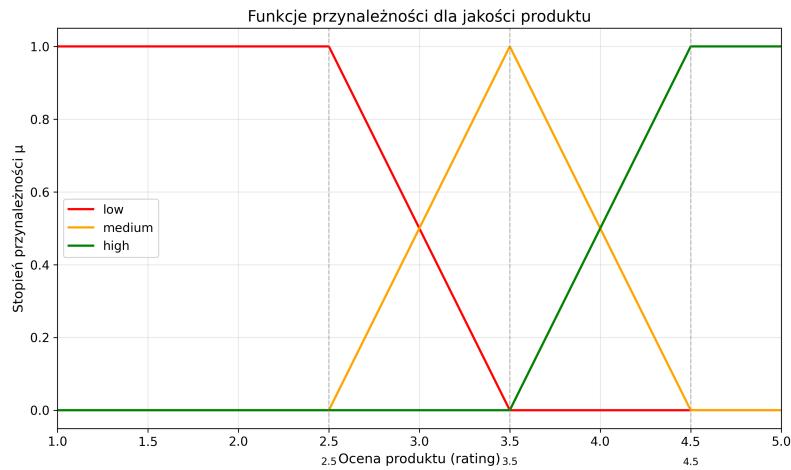
Progi zostały dobrane empirycznie na podstawie statystyk rzeczywistego katalogu (rozkłady cen, ocen, zamówień). Zmiana parametrów nie wymaga regeneracji danych – system oblicza rekomendacje w locie, więc nowe progi obowiązują natychmiast po zmianie kodu i restarcie serwera Django. Administrator może dostosować wartości do specyfiki swojego katalogu produktów poprzez edycję atrybutów w konstruktorze klasy `FuzzyMembershipFunctions`.

Wizualizacja funkcji przynależności

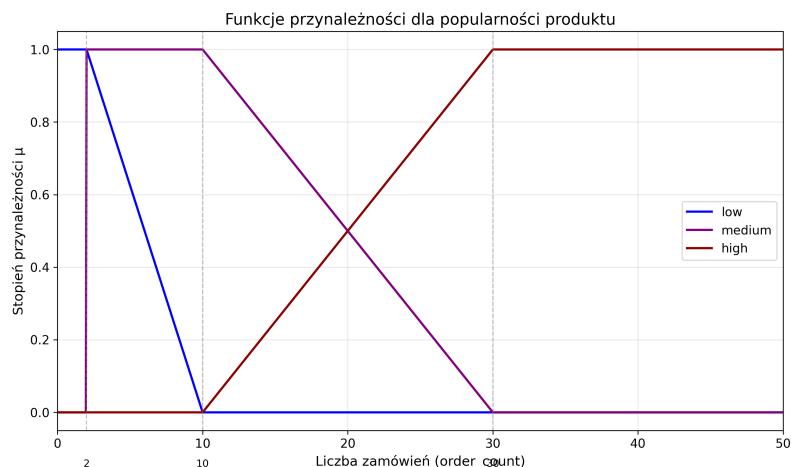
Poniższe wykresy przedstawiają graficzną reprezentację zaimplementowanych funkcji przynależności dla trzech zmiennych wejściowych systemu rozmytego.

Rysunek 6: Funkcje przynależności dla ceny produktu (cheap, medium, expensive).

Rysunek 7: Funkcje przynależności dla jakości produktu (low, medium, high).

Rysunek 8: Funkcje przynależności dla popularności produktu (low, medium, high).

Rozmyty profil użytkownika

Klasa `FuzzyUserProfile` buduje profil preferencji użytkownika jako zbiory rozmyte. Jest to kluczowy element personalizacji rekomendacji.

Dla zalogowanych użytkowników:

1. Pobranie historii zamówień z `prefetch_related` dla powiązanych produktów i kategorii
2. Zliczenie kategorii produktów w zamówieniach
3. Obliczenie stopnia zainteresowania kategorią:

$$\mu_{category} = \frac{count_{category}}{total_items} \quad (43)$$

4. Obliczenie wrażliwości cenowej na podstawie średniej ceny zakupów

Wrażliwość cenowa (price_sensitivity):

$$\text{price_sensitivity} = \begin{cases} 0.9 & \text{jeśli } avg_price < 300 \text{ PLN (bardzo wrażliwy)} \\ 0.6 & \text{jeśli } 300 \leq avg_price < 700 \text{ (średnio wrażliwy)} \\ 0.4 & \text{jeśli } 700 \leq avg_price < 1500 \text{ (mało wrażliwy)} \\ 0.2 & \text{jeśli } avg_price \geq 1500 \text{ PLN (premium)} \end{cases} \quad (44)$$

Użytkownik kupujący średnio tanie produkty ($avg < 300$ PLN) ma wysoką wrażliwość cenową (0.9) – system będzie promował tanie produkty. Użytkownik premium ($avg > 1500$ PLN) ma niską wrażliwość (0.2) – system może rekomendować droższe produkty.

Dopasowanie kategorii – metoda `fuzzy_category_match()`:

Dla każdej kategorii produktu system oblicza stopień dopasowania do profilu użytkownika:

$$\text{match} = 0.6 \cdot \text{similarity}(cat_{user}, cat_{product}) + 0.4 \cdot \mu_{interest}(cat_{user}) \quad (45)$$

gdzie `similarity` używa hierarchii kategorii. Przykład:

- Kategoria użytkownika: "Electronics.Laptops"
- Kategoria produktu: "Electronics.Monitors"
- Podobieństwo hierarchiczne: 0.7 (wspólna kategoria nadzędna "Electronics")

Profil domyślny (dla gości/nowych użytkowników):

Dla użytkowników bez historii zakupów system stosuje neutralny profil domyślny:

- `price_sensitivity` = 0.5 (neutralna wrażliwość cenowa)
- `category_preferences` = {} (brak preferencji kategorii)
- `quality_preference` = 0.7 (preferuje dobrą jakość)
- `popularity_preference` = 0.5 (neutralna wobec popularności)

Baza reguł rozmytych

System wykorzystuje 6 reguł rozmytych typu Mamdani. Każda reguła ma formę IF-THEN z przypisaną wagą określającą jej ważność:

R1: High Quality Bargain (waga: 0.9)

```
1 IF quality IS high AND (price IS cheap OR price IS medium)
2 THEN recommendation IS strong
```

Logika: Wysokiej jakości produkt w rozsądnej cenie to doskonała okazja. Najwyższa waga – ta reguła najsilniej wpływa na wynik.

R2: Popular in Category (waga: 0.7)

```
1 IF category_match IS high AND (popularity IS medium OR
    popularity IS high)
2 THEN recommendation IS medium-high
```

Logika: Popularny produkt z kategorii interesującej użytkownika. Popularność = weryfikacja społeczna.

R3: Price Sensitive Match (waga: 0.6)

```
1 IF user.price_sensitivity > 0.6 AND price IS cheap
2 THEN recommendation IS moderate
```

Logika: Dla użytkowników wrażliwych cenowo (kupujących tanie produkty) promuj tanie opcje.

R4: Category Quality Match (waga: 0.85)

```
1 IF category_match IS high AND (quality IS medium OR quality
    IS high)
2 THEN recommendation IS strong
```

Logika: Dopasowanie do kategorii + dobra jakość. Wysoka waga – dopasowanie kategorii jest istotne.

R5: Premium Match (waga: 0.8)

```
1 IF user.price_sensitivity < 0.4 AND price IS expensive AND
    quality IS high
2 THEN recommendation IS strong
```

Logika: Dla użytkowników premium (nieczułych cenowo) promuj drogie produkty wysokiej jakości.

R6: Quality-Price Balance (waga: 0.75)

```
1 IF (quality IS high AND price IS reasonable) OR  
2   (quality IS medium AND price IS cheap)  
3 THEN recommendation IS moderate
```

Logika: Dobry stosunek jakości do ceny – "value for money".

Wnioskowanie i defuzzyfikacja

Metoda `evaluate_product()` implementuje pełny cykl wnioskowania Mamdani:

Krok 1: Fuzzyfikacja

Dla każdej zmiennej wejściowej (cena, jakość, popularność) obliczane są stopnie przynależności do wszystkich zbiorów rozmytych. Wynikiem jest słownik zawierający 9 wartości przynależności:

- Cena: $\mu_{cheap}, \mu_{medium}, \mu_{expensive}$
- Jakość: $\mu_{low}, \mu_{medium}, \mu_{high}$
- Popularność: $\mu_{low}, \mu_{medium}, \mu_{high}$

Krok 2: Ewaluacja reguł

Każda reguła jest ewaluowana za pomocą T-normy (minimum) dla operatora AND i T-conormy (maksimum) dla OR. Zgodnie z teorią zbiorów rozmytych [2]:

$$\alpha_{R1} = \min(\mu_{quality_high}, \max(\mu_{price_cheap}, \mu_{price_medium})) \cdot w_{R1} \quad (46)$$

Dla każdej z 6 reguł obliczana jest jej aktywacja α_i poprzez aplikację odpowiednich operatorów rozmytych do wartości przynależności.

Krok 3: Agregacja

Wyniki reguł są agregowane. W uproszczonej implementacji wykorzystana została suma ważona (zamiast pełnej agregacji Mamdani):

$$\text{aggregated} = \sum_{i=1}^6 \alpha_i \quad (47)$$

Krok 4: Defuzzyfikacja

System używa uproszczonej metody średniej ważonej:

$$\text{fuzzy_score} = \frac{\sum_{i=1}^6 \alpha_i \cdot w_i}{\sum_{i=1}^6 w_i} \quad (48)$$

gdzie α_i to aktywacja reguły i , a w_i to waga reguły.

Wagi reguł wynoszą: $w_{R1} = 0.9$, $w_{R2} = 0.7$, $w_{R3} = 0.6$, $w_{R4} = 0.85$, $w_{R5} = 0.8$, $w_{R6} = 0.75$. Suma wag wynosi 4.65, co zapewnia normalizację wyniku do przedziału $[0, 1]$.

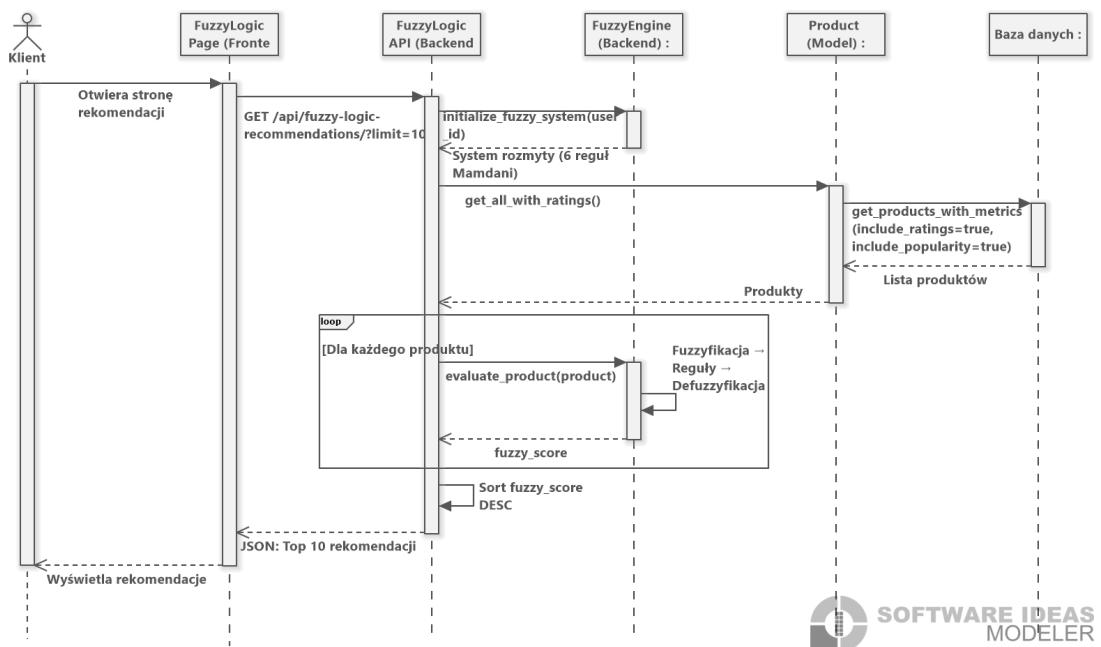
Wynik końcowy:

Metoda zwraca słownik z:

- `fuzzy_score` – wartość z przedziału $[0, 1]$ reprezentująca siłę rekomendacji
- `rule_activations` – słownik z aktywacją każdej reguły (dla debugowania)
- `category_match` – stopień dopasowania kategorii
- `price_membership` – przynależności cenowe (cheap, medium, expensive)

Algorytm Fuzzy Logic oferuje najwyższą interpretowalność - użytkownik może zobaczyć aktywację każdej reguły i zrozumieć, dlaczego produkt został polecony.

Diagram sekwencji: Fuzzy Logic

Rysunek 9: Diagram sekwencji - Fuzzy Logic.

Proces generowania rekomendacji Fuzzy Logic rozpoczyna się gdy żądanie użytkownika trafia do endpointa API `/api/fuzzy-recommendations/`. Silnik logiki rozmytej (FuzzyLogicEngine) buduje rozmyty profil użytkownika (FuzzyUserProfile) na podstawie historii zakupów, ekstrahując preferencje cenowe, kategorialne oraz jakościowe. Dla każdego produktu w katalogu system przeprowadza proces fuzzyfikacji, obliczając stopnie przynależności do zbiorów rozmytych dla trzech wymiarów: ceny (cheap/medium/expensive), jakości (low/medium/high) oraz popularności

(low/medium/high). Następnie system wykonuje wnioskowanie rozmyte – ewaluuje 6 reguł IF-THEN zdefiniowanych w bazie wiedzy i oblicza aktywację każdej reguły na podstawie T-norm (minimum). Proces defuzzyfikacji agreguje wyniki wszystkich aktywnych reguł do jednej wartości `fuzzy_score` metodą średniej ważonej. Backend zwraca listę produktów posortowanych według malejącego `fuzzy_score`, wraz z dodatkowymi metadanymi `rule_activations` zapewniającymi transparentność decyzji algorytmu. System buforuje wygenerowane rekomendacje w pamięci podręcznej na 5 minut w celu optymalizacji wydajności zapytań powtarzalnych.

5.3 Modele probabilistyczne – Markov Chain i Naive Bayes

Architektura systemu probabilistycznego

System probabilistyczny składa się z trzech komponentów zaimplementowanych w `custom_recommendation_engine.py`:

1. CustomMarkovChain – łańcuch Markowa pierwszego rzędu do predykcji sekwencji zakupowych kategorii produktów. Modeluje pytanie: "Jeśli użytkownik kupił produkt z kategorii A, jaka kategoria jest najbardziej prawdopodobna jako następna?"

2. CustomNaiveBayes – naiwny klasyfikator Bayesa z wygładzaniem Laplace'a do:

- Predykci prawdopodobieństwa zakupu (`will_purchase` / `will_not_purchase`)
- Predykci ryzyka rezygnacji (`will_churn` / `will_not_churn`)

3. ProbabilisticRecommendationEngine – silnik łączący oba modele w jeden system rekomendacji z wagami: Markov (60%), Naive Bayes (40%).

Łańcuch Markowa dla sekwencji zakupowych

Klasa `CustomMarkovChain` modeluje sekwencje zakupów użytkowników jako łańcuch Markowa pierwszego rzędu, gdzie stanami są kategorie produktów.

Struktura danych:

Łańcuch Markowa przechowuje:

- `transitions` – słownik słowników: {stan: {następny_stan: licznik}}
- `states` – zbiór wszystkich stanów (48 kategorii produktów)
- `total_sequences` – liczba sekwencji użytych do treningu

Trening modelu:

Dla każdej sekwencji kategorii zakupowych $[c_1, c_2, \dots, c_n]$ algorytm iteruje po parach sąsiadujących stanów (c_i, c_{i+1}) i zwiększa licznik przejścia $T[c_i][c_{i+1}]$. Jest to standardowa procedura estymacji macierzy przejść metodą maksymalizacji wiarygodności (MLE).

Normalizacja do prawdopodobieństw:

Prawdopodobieństwo przejścia obliczane jest jako:

$$P(s_j|s_i) = \frac{T[s_i][s_j]}{\sum_k T[s_i][s_k]} \quad (49)$$

Predykcja:

Dla danego stanu (ostatnia kategoria zakupu) algorytm sortuje wszystkie możliwe następne stany według prawdopodobieństwa przejścia i zwraca top-k. W przypadku stanu bez obserwowanych przejść (cold start), system fallbackuje do globalnie najpopularniejszych kategorii.

Generowanie sekwencji:

Metoda `predict_sequence()` generuje sekwencję n przewidywanych kategorii metodą zachłanną (greedy), wybierając w każdym kroku najbardziej prawdopodobny następny stan. Algorytm zawiera mechanizm wykrywania cykli – jeśli kategoria pojawia się więcej niż 2 razy, generowanie jest przerwane.

Rozkład stacjonarny – metoda `get_stationary_distribution()`:

Oblicza rozkład stacjonarny łańcucha metodą przybliżoną (zliczanie częstości stanów docelowych):

Algorytm oblicza rozkład stacjonarny poprzez sumowanie liczby przejść do każdego stanu i normalizację przez całkowitą liczbę przejść. Wynik reprezentuje długoterminowe prawdopodobieństwo znalezienia się użytkownika w danej kategorii.

Naiwny klasyfikator Bayesa

Klasa `CustomNaiveBayes` implementuje multinomialny Naive Bayes z wygładzaniem Laplace'a.

Cechy użytkownika (features):

- `total_orders` – łączna liczba zamówień (dyskretyzowana: 0-2, 3-5, 6-10, 11+)
- `avg_order_value` – średnia wartość zamówienia (low, medium, high, premium)
- `days_since_last_order` – dni od ostatniego zamówienia (recent, moderate, old, very_old)
- `favorite_category` – najczęściej kupowana kategoria
- `order_frequency` – częstość zamówień (rare, occasional, regular, frequent)

Struktura danych:

Model przechowuje:

- `class_priors` – prawdopodobieństwa *a priori* $P(C)$ dla każdej klasy

- `feature_likelihoods` – prawdopodobieństwa warunkowe $P(x_i|C)$
- `feature_vocabularies` – unikalne wartości każdej cechy (dla wygładzania Laplace'a)

Trening modelu:

Faza treningu obejmuje:

1. Zliczenie wystąpień każdej klasy i obliczenie prawdopodobieństw *a priori*: $P(C) = \frac{\text{count}(C)}{N}$
2. Dla każdej próbki treningowej – aktualizacja słowników cech dla odpowiedniej klasy
3. Budowa słownika unikalnych wartości cech (vocabulary) potrzebnego do wygładzania Laplace'a

Predykcja:

Predykcja wykorzystuje twierdzenie Bayesa w przestrzeni logarytmicznej (dla stabilności numerycznej):

$$\log P(C|X) = \log P(C) + \sum_{i=1}^n \log P(x_i|C) \quad (50)$$

Wyniki (log-prawdopodobieństwa) są przekształcane do przestrzeni liniowej przez funkcję wykładniczą, a następnie normalizowane do rozkładu prawdopodobieństw sumującego się do 1.

Wygładzanie Laplace'a:

Dla cech niewidzianych podczas treningu stosowane jest wygładzanie Laplace'a, które zapobiega zerowaniu prawdopodobieństwa:

$$P(x_i|C) = \frac{\text{count}(x_i, C) + 1}{\text{count}(C) + |V|} \quad (51)$$

gdzie $|V|$ to liczba unikalnych wartości cechy (rozmiar słownika).

Ważność cech:

Ważność cechy jest mierzona entropią rozkładu jej wartości w różnych klasach:

$$H(\text{feature}) = - \sum_{v \in V} P(v|C) \cdot \log_2 P(v|C) \quad (52)$$

Wyższa entropia oznacza większą zdolność cechy do rozróżniania klas. Typowy ranking ważności cech dla predykcji zakupu: `days_since_last_order > total_orders > avg_order_value > favorite_category`.

Integracja modeli – ProbabilisticRecommendationEngine

Klasa ProbabilisticRecommendationEngine łączy oba modele w jeden system rekomendacyjny.

Trening:

System trenuje trzy komponenty:

1. **Markov Chain** – na sekwencjach kategorii z historii zamówień
2. **Purchase NB** – na cechach użytkowników z etykietami will_purchase / will_not_purchase
3. **Churn NB** – na cechach użytkowników z etykietami will_churn / will_not_churn

Predykcja zintegrowana:

Algorytm generowania rekomendacji w pseudokodzie:

```
1  FUNCTION generate_recommendations(user, last_category, k
=10):
2      markov_predictions = Markov.predict_next(last_category,
top=5)
3      user_features = extract_features(user)
4      p_purchase = NB_purchase.predict(user_features)["
will_purchase"]
5
6      products = get_products_from_categories(
markov_predictions)
7
8      FOR EACH product IN products:
9          p_category = max(category_probability from Markov)
10         score = 0.6 * p_category + 0.4 * p_purchase
11         add(product, score) to recommendations
12     END FOR
13
14     RETURN top_k(recommendations, k)
15 END FUNCTION
```

Wagi agregacji (Markov 60%, NB 40%) zostały dobrane empirycznie – Markov Chain lepiej przewiduje następną kategorię, podczas gdy Naive Bayes moduluje wynik na podstawie ogólnego prawdopodobieństwa zakupu użytkownika.

Konfiguracja parametrów modeli probabilistycznych

Parametry modeli probabilistycznych są definiowane w pliku custom_recommendation_engine.py w konstruktorach klas oraz w logice metod. System umożliwia dostosowanie poprzez modyfikację kodu źródłowego:

Parametry łańcucha Markowa (CustomMarkovChain):

- `order` (parametr konstruktora) – rząd łańcucha, domyślnie 1
- `top_k` (parametr `predict_next`) – liczba zwracanych predykcji, domyślnie 5
- `length` (parametr `predict_sequence`) – długość sekwencji, domyślnie 3
- Próg cykli: wartość 2 w warunku `if sequence.count(current_state) > 2`

Parametry Naive Bayes (CustomNaiveBayes):

- Wygładzanie: wzór `(count + 1) / (total + unique_values)`
- Stabilność: obliczenia w `math.log` przestrzeni

Wagi agregacji (w kodzie widoków API):

- Markov: waga 60%
- Naive Bayes: waga 40%

Wagi agregacji zostały dobrane empirycznie – łańcuch Markowa lepiej przewiduje sekwencje kategorialne, podczas gdy Naive Bayes ocenia ogólne prawdopodobieństwo zakupu. Zmiana parametrów wymaga modyfikacji kodu źródłowego i restartu serwera Django.

API probabilistyczne

System udostępnia dwa główne endpointy w `probabilistic_views.py`:

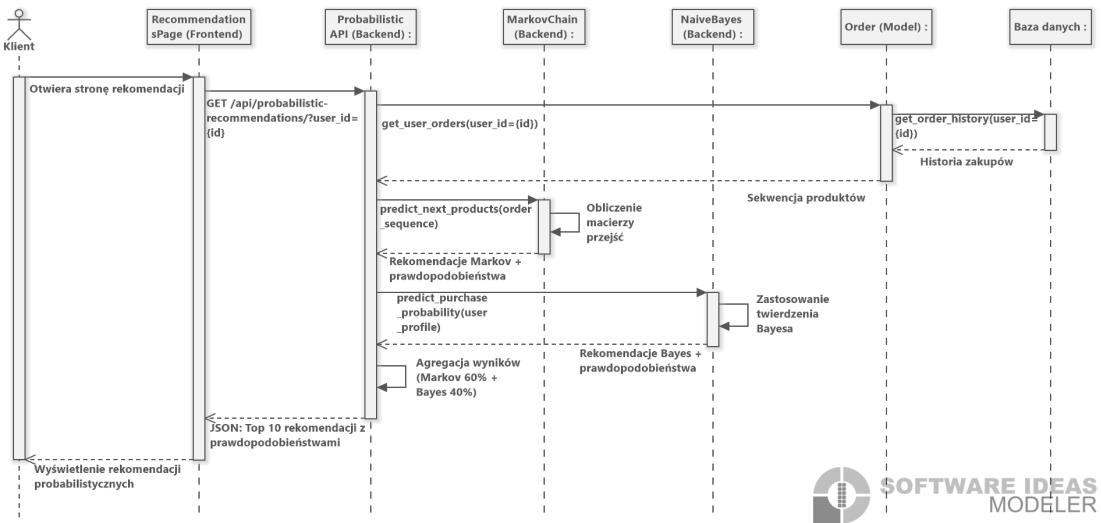
MarkovRecommendationsAPI (GET /api/markov-recommendations/):

- Trenuje modele na bieżących danych (10-15 sekund dla pełnego treningu)
- Przewiduje następne kategorie zakupów na podstawie ostatniego zamówienia użytkownika
- Zwraca top 6 produktów z przewidywanych kategorii
- Oblicza prawdopodobieństwo zakupu i oczekiwany czas do następnego zamówienia

BayesianInsightsAPI (GET /api/bayesian-insights/):

- Preferencje kategorii użytkownika (z Markova)
- Ryzyko odejścia klienta (z Naive Bayes)
- Wzorce behawioralne (feature importance)

Diagram sekwencji: Probabilistic Models

Rysunek 10: Diagram sekwencji - Probabilistic Models.

Proces generowania rekomendacji probabilistycznych rozpoczyna się gdy żądanie użytkownika trafia do endpointa API `/api/markov-recommendations/`. System inicjalizuje i trenuje oba modele na aktualnych danych transakcyjnych:

CustomMarkovChain buduje macierz przejść między kategoriami produktowymi na podstawie sekwencji zamówień, podczas gdy CustomNaiveBayes uczy klasyfikatorów prawdopodobieństwa zakupu oraz ryzyka odejścia klienta (churn). Łąćuch Markowa analizuje ostatnie zamówienie użytkownika i przewiduje następne najbardziej prawdopodobne kategorie zakupów wraz z prawdopodobieństwami przejść. Równolegle klasyfikator Naive Bayesa oblicza prawdopodobieństwo zakupu (`purchase_probability`) oraz ryzyko odejścia klienta na podstawie cech behawioralnych użytkownika (liczba zamówień, średnia wartość koszyka, czas od ostatniego zakupu). Silnik rekomendacji probabilistycznych

(`ProbabilisticRecommendationEngine`) agreguje wyniki obu modeli w proporcji 60% wagi dla Markova i 40% dla Bayesa, wybierając top K produktów o najwyższym prawdopodobieństwie zakupu. Backend zwraca odpowiedź zawierającą listę rekomendacji wraz z metadanymi biznesowymi: przewidywane kategorie (`predicted_categories`), prawdopodobieństwo zakupu oraz estymowaną liczbę dni do następnego zamówienia (`expected_days_to_next_order`). System zapisuje wygenerowane predykcje do tabeli `PurchaseProbability` w celu późniejszej analizy trendów zakupowych oraz weryfikacji trafności modelu.

Modele probabilistyczne oferują unikalną wartość biznesową: predykcję przyszłych zakupów (Markov) oraz identyfikację użytkowników zagrożonych odejściem (Naive Bayes), co umożliwia proaktywne działania marketingowe.

W niniejszym rozdziale przedstawiono szczegółową implementację trzech metod rekomendacyjnych bez użycia gotowych bibliotek:

Content-Based Filtering (CBF) – algorytm oparty na ważonych wektorach cech i podobieństwie cosinusowym, umożliwiający rekomendacje produktów na podstawie ich cech (kategoria, tagi, cena, słowa kluczowe). System efektywnie przetwarza 500 produktów, obliczając i przechowując 4,000 par podobieństw powyżej progu 20%.

Fuzzy Logic – system rozmytego wnioskowania Mamdani z 6 regułami IF-THEN, uwzględniający czynniki ceny, jakości i popularności. Algorytm buduje rozmyty profil użytkownika na podstawie historii zakupów i generuje spersonalizowane rekomendacje z wyjaśnieniem aktywacji reguł.

Modele probabilistyczne – łańcuch Markowa pierwszego rzędu (predykcja sekwencji zakupowych kategorii) oraz klasyfikator Naive Bayes (prawdopodobieństwo zakupu i odejście klienta). System wykorzystuje historię zamówień do budowy macierzy przejść i modeli predykcyjnych.

Wszystkie trzy metody zostały zintegrowane z systemem Django/React, oferują API REST oraz zaawansowane panele debugowania dla administratorów. Praktyczne funkcjonowanie systemu, interfejsy użytkownika oraz wyniki ewaluacji zostały przedstawione w kolejnych rozdziałach.

Rozdział 6

Funkcjonowanie systemu rekomendacji w praktyce

Rozdział prezentuje praktyczne aspekty działania zaimplementowanych algorytmów rekomendacyjnych, obejmując interfejsy użytkownika, panele administracyjne oraz narzędzia debugowania.

Trzy zaimplementowane metody rekomendacyjne – Content-Based Filtering, Fuzzy Logic oraz modele probabilistyczne – są dostępne poprzez intuicyjny interfejs webowy. Użytkownik końcowy otrzymuje spersonalizowane sugestie produktowe bez konieczności rozumienia mechanizmów działania algorytmów, natomiast administrator dysponuje narzędziami debugowania i monitorowania jakości rekomendacji.

Rekomendacje są wyświetlane użytkownikom w trzech głównych lokalizacjach interfejsu:

- **Strona główna sklepu** - sekcja "Recommended For You" prezentująca spersonalizowane sugestie na podstawie aktywnego algorytmu wybranego przez administratora
- **Strona produktu** - sekcja "Similar Products" z produktami podobnymi do aktualnie przeglądanego
- **Panel klienta** - dedykowane zakładki z rekomendacjami probabilistycznymi (Markov i Naive Bayes) oraz logiką rozmytą, umożliwiające użytkownikowi porównanie działania algorytmów

Administrator systemu dysponuje zaawansowanymi panelami debugowania dla każdej metody rekomendacyjnej, umożliwiającymi monitorowanie działania algorytmów, analizę jakości rekomendacji oraz diagnostykę problemów obliczeniowych.

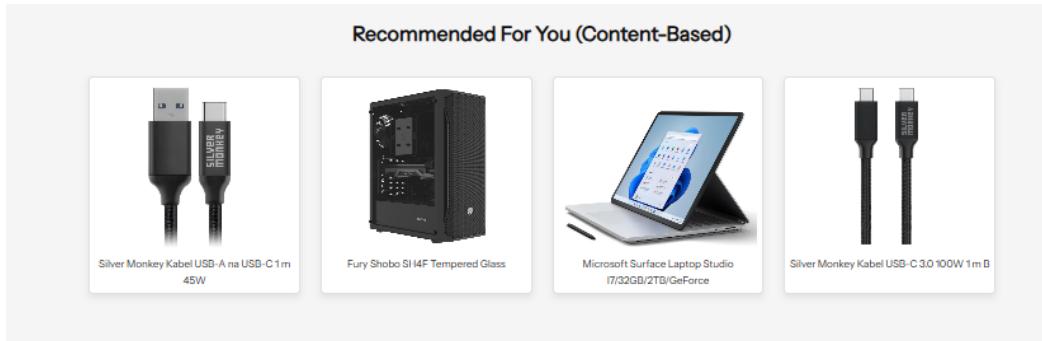
6.2 Rekomendacje Content-Based Filtering

6.2.1 Widok użytkownika

Metoda Content-Based Filtering jest wykorzystywana jako jedna z opcji sortowania produktów na stronie głównej sklepu. Administrator może wybrać algorytm CBF w ustawieniach systemu rekomendacji, co powoduje wyświetlanie produktów podobnych do tych, które użytkownik wcześniej przeglądał lub kupił.

Rysunek 11 przedstawia sekcję "Recommended For You (Content-Based)" wyświetlającą na stronie głównej aplikacji po wyborze algorytmu CBF przez administratora. System prezentuje 4 produkty podobne do wcześniej przeglądanych lub zakupionych artykułów,

wybrane na podstawie analizy cech (kategoria, tagi, cena, słowa kluczowe). System automatycznie identyfikuje produkty z wysokim współczynnikiem podobieństwa (powyżej 20%) i prezentuje je w sekcji spersonalizowanych rekomendacji. Szczegółowy opis przepływu danych w systemie CBF przedstawiono w rozdziale 5.1.

Rysunek 11: Rekomendacje Content-Based Filtering wyświetlane użytkownikowi na stronie głównej.

6.2.2 Panel administracyjny

Cel i przeznaczenie panelu debugowania

System Content-Based Filtering udostępnia zaawansowany panel debugowania przeznaczony dla administratorów oraz deweloperów systemu. Panel służy do monitorowania poprawności działania algorytmu, diagnozowania problemów z rekomendacjami oraz optymalizacji parametrów wag cech. Dostęp do panelu odbywa się przez endpoint RESTful API /api/content-based-debug/, który zwraca dane w formacie JSON – interfejs webowy wizualizuje te dane w czytelny sposób. Panel jest dostępny wyłącznie dla użytkowników z uprawnieniami administratora i znajduje się w zakładce "Debug" w panelu administracyjnym aplikacji jako podzakładka "Content-Based Debug".

Główne zastosowania panelu:

- **Weryfikacja pokrycia rekomendacji** - sprawdzenie, ile produktów w katalogu ma obliczone podobieństwa (produkty bez podobieństw nie będą rekomendowane użytkownikom)
- **Diagnostyka problemów** - identyfikacja produktów ze słabo opisanymi metadatami (brak kategorii, tagów), które uzyskują niskie podobieństwa
- **Optymalizacja wag** - analiza dekompozycji podobieństwa pozwala zweryfikować, czy wagi cech (40% kategoria, 30% tagi, 20% cena, 10% słowa kluczowe) są odpowiednio dobrane

Widok ogólny

Panel (rysunek 12) zawiera pole wyboru produktu (Select Product To Analyze), informacje o algorytmie (Content-Based Filtering z wzorem podobieństwa kosinusowego ważonego), statystyki bazy danych (500 produktów, 16038 zapisanych podobieństw przy progu 20%, pokrycie 6.43%) oraz wagi cech (kategoria 40%, tag 30%, cena 20%, słowa kluczowe 10%).

Content-Based Filtering Debug Information

Select Product to Analyze: A4Tech HD PK-910P USB Black (ID: 295)

Algorithm

Name: Content-Based Filtering (Cosine Similarity)
 Formula: $\cos(\theta) = (A \cdot B) / (||A|| \times ||B||)$

Database Statistics

Total Products:	500
Saved Similarities:	16038
Percentage Saved:	6.43%
Threshold:	20%
Only similarities > 20% are saved to database	

Feature Weights

Category:	40%
Tag:	30%
Price:	20%
Keywords:	10%
Weights used to build product feature vector	

Rysunek 12: Panel debugowania Content-Based Filtering.

Widok szczegółowy dla wybranego produktu

Widok szczegółowy (rysunek 13) prezentuje dane wybranego produktu (np. A4 Tech HD PK-910P, ID 295, cena 29.99 PLN, kategoria peripherals.webcams, tag Budget), jego wektor cech (8 elementów z wagami: category 0.400, tag 0.300, price 0.200, keywords 5×0.020) oraz tabelę 10 najbardziej podobnych produktów (kolumny: nazwa, similarity score, cena, kategoria).

6.3 Rekomendacje Fuzzy Logic

6.3.1 Widok użytkownika

System Fuzzy Logic jest dostępny dla użytkowników w dedykowanej zakładce panelu klienta. Interfejs składa się z trzech podzakładek: "Fuzzy Recommendations" (re-

Selected Product		1
Name:	A4Tech HD PK-910P USB Black	
ID:	295	
Price:	29.99 PLN	
Price Category:	low	
Categories:	peripherals.webcams	
Tags:	Budget	
Keywords:	video, quality, perfect, calls, built	

Feature Vector (8 features)		2
category_peripherals.webcams:	0.400	
tag_budget:	0.300	
price_low:	0.200	
keyword_video:	0.020	
keyword_quality:	0.020	
keyword_perfect:	0.020	
keyword_calls:	0.020	
keyword_built:	0.020	

Top 10 Similar Products					3
#	Product Name	Similarity Score	Price	Categories	
1	Baseus USB-C - USB-C (PD 100W, 2m)	44.50%	19.99 PLN	accessories.cables	
2	Anker PowerExpand 8-in-1 USB-C PD 10Gbps Data Hub	44.50%	49.99 PLN	laptop.hubs	
3	Baseus Szczoteczka do czyszczenia elektroniki	44.50%	4.99 PLN	cleaning.supplies	
4	Anker PowerExpand 3-in-1 USB-C PD Hub	44.50%	29.99 PLN	laptop.hubs	
5	Baseus PowerCombo 100W (Black)	44.50%	39.99 PLN	power.stripes	
6	be quiet! Silent Wings 4 120mm PWM	44.50%	15 PLN	components.fans	
7	ASUS USB-AC58 (1300Mbps a/b/g/n/ac) USB 3.0	38.90%	29.99 PLN	networking.networkCards	
8	ASUS PCE-AXE5400 (5400Mbps a/b/g/n/ac/ax) BT 5.2	38.90%	59.99 PLN	networking.networkCards	
9	ASUS PCE-AXE59BT (5400Mbps a/b/g/n/ac/ax) BT 5.2	38.90%	64.99 PLN	networking.networkCards	
10	AIO ENDORFY Navis F280 OUTLET	35.00%	45 PLN	components.cooling	

Rysunek 13: CBF - szczegółowa analiza podobieństwa produktu.

komendacje produktów), "User Profile" (profil użytkownika) oraz "Fuzzy Rules" (reguły wnioskowania). Szczegółowy opis przepływu danych w systemie Fuzzy Logic przedstawiono w rozdziale 5.2.

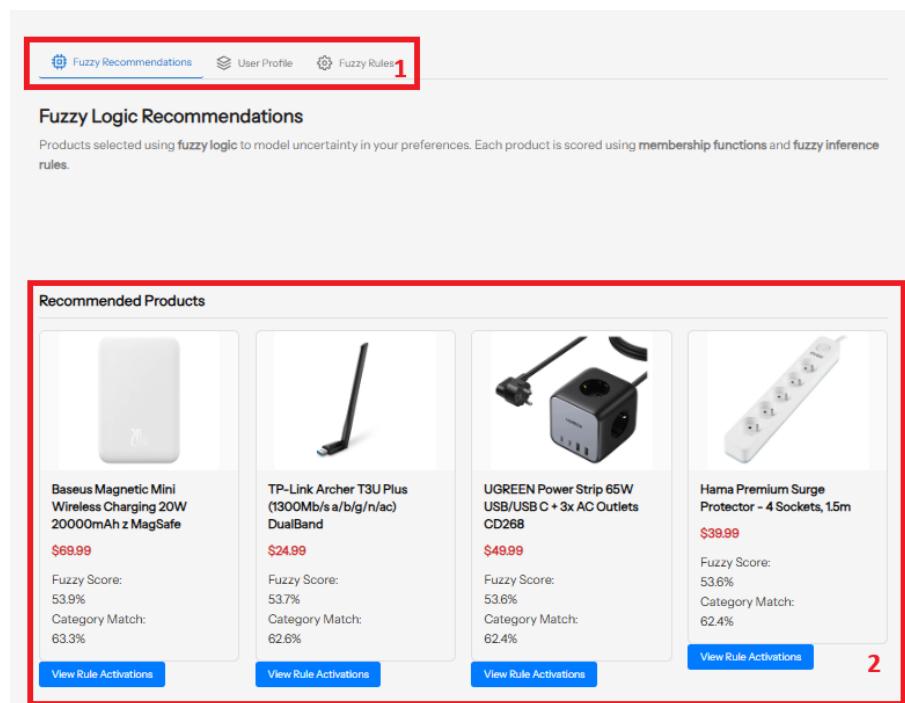
Zakładka "Fuzzy Recommendations"

Rysunek 14 przedstawia główny widok rekomendacji Fuzzy Logic. U góry strony znajdują się trzy zakładki nawigacyjne: "Fuzzy Recommendations", "User Profile" oraz "Fuzzy Rules", umożliwiające przełączanie między widokami. Sekcja "Recommended Products" wyświetla 4 produkty wybrane przez silnik wnioskowania rozmytego Mamdani. Każdy produkt zawiera:

- **Fuzzy Score:** całkowity wynik rekomendacji wyrażony w procentach (np. 53.9%, 53.7%, 53.6%) - wynik agregacji wszystkich 6 reguł rozmytych z uwzględnieniem ich wag (suma ważona aktywacji reguł)
- **Category Match:** stopień dopasowania kategorii produktu do ulubionych kategorii użytkownika wyrażony w procentach (np. 63.3%, 62.6%, 62.4%)

- **View Rule Activations:** niebieski przycisk umożliwiający podgląd szczegółowej aktywacji wszystkich 6 reguł IF-THEN dla danego produktu wraz z wyjaśnieniem, dla czego produkt został polecony

Wszystkie pokazane produkty mają podobny Fuzzy Score (53-54%), co oznacza, że system wnioskowania Mamdani ocenił je jako równie dopasowane do profilu użytkownika. Category Match (62-63%) wskazuje na wysoki stopień dopasowania kategorii produktów do historycznych preferencji zakupowych użytkownika. W kontekście danych testowych (użytkownik z historią zakupów z kategorii "Laptopy" oraz "Akcesoria komputerowe", średnia cena zakupów ok. 1200 PLN) wyniki są sensowne: Fuzzy Score 53-54% odpowiada produktom częściowo dopasowanym do profilu (produkty z kategorii preferowanych, ale w różnych przedziałach cenowych - część droższa, część tańsza od średniej użytkownika), Category Match 62-63% oznacza silne powiązanie z ulubionymi kategoriami użytkownika (produkt należy do kategorii, w której użytkownik ma >60% historii zakupów).

Rysunek 14: Panel klienta - rekomendacje Fuzzy Logic.

Zakładka "User Profile"

Zakładka "User Profile" (Rysunek 15) prezentuje rozmyty profil użytkownika zbudowany przez klasę FuzzyUserProfile na podstawie historii zakupów. Profil jest wykorzystywany przez system wnioskowania Mamdani do obliczania spersonalizowanych rekomendacji. Wyświetlane informacje:

- **Profile Type:** typ profilu użytkownika
 - *authenticated* - użytkownik zalogowany z pełną historią zakupów (jak na zrzucie ekranu)
 - *guest* - użytkownik bez historii zakupów (profil domyślny z globalnych statystyk)
- **Price Sensitivity:** wrażliwość cenowa użytkownika wyrażona w procentach
 - Przykład: 60% oznacza umiarkowaną wrażliwość cenową ("Moderate price sensitivity")
 - Wartość obliczana na podstawie średniej ceny zakupionych produktów względem średniej w systemie
 - Wpływa na aktywację reguł R3 (Price Sensitive Match) i R5 (Premium Match)
- **Favorite Categories:** lista ulubionych kategorii produktowych z procentowym udziałem w historii zakupów

System automatycznie aktualizuje profil po każdym nowym zamówieniu użytkownika, co pozwala na dynamiczną adaptację rekomendacji do zmieniających się preferencji. Kategorie są zapisywane w formacie hierarchicznym (kategoria_główna.podkategoria) i przechowywane w polu JSON modelu RecommendationSettings.

The screenshot shows the 'User Profile' tab selected in a navigation bar. Below it, the title 'Your Fuzzy User Profile' is displayed. A note states: 'Your profile is built using fuzzy logic to model uncertainty and imprecision in your shopping preferences.' Two main sections are shown: 'Profile Type' (set to 'authenticated') and 'Price Sensitivity' (set to 60%, described as 'Moderate price sensitivity'). At the bottom, a section titled 'Your Favorite Categories' lists categories with their respective interest levels: components.graphics (13%), accessories.powerBanks (8%), networking.networkCards (7%), power.stripes (6%), and components.cases (5%).

Rysunek 15: Profil użytkownika Fuzzy Logic.

Zakładka "Fuzzy Rules"

Zakładka "Fuzzy Rules" (Rysunek 16) prezentuje szczegółowy opis 6 reguł wnioskowania IF-THEN wykorzystywanych przez system Mamdani. Strona wyświetla nagłówek "How Recommendations Are Made" oraz wyjaśnienie: "Our system uses 6 intelligent rules to find the best products for you..." Każda reguła jest opisana w zrozumiały dla użytkownika sposób.

System używa tych reguł do obliczenia końcowego Fuzzy Score dla każdego produktu zgodnie ze wzorem agregacji przedstawionym w rozdziale 5.2.5. Wagi reguł (0.6-0.9) określają ich wpływ na ostateczną rekomendację - reguła R1 (0.9) ma największy wpływ, podczas gdy R3 (0.6) najmniejszy. Przycisk "View Rule Activations" w zakładce "Fuzzy Recommendations" pokazuje, które reguły zostały aktywowane dla konkretnego produktu, z jaką siłą (stopień aktywacji α_i) oraz jaki był ich wkład w końcowy wynik.

The screenshot shows a user interface for a recommendation system. At the top, there are three tabs: "Fuzzy Recommendations", "User Profile", and "Fuzzy Rules". The "Fuzzy Rules" tab is currently selected. Below the tabs, the title "How Recommendations Are Made" is displayed, followed by the subtitle "Our system uses 6 intelligent rules to find the best products for you. Each rule looks at different aspects like price, quality, and category match." The page then lists six rules:

- R1: High Quality Bargain**
Products with excellent ratings at reasonable prices get high recommendations
When: IF quality is HIGH AND (price is CHEAP OR MEDIUM)
Then: THEN recommendation degree is HIGH (weight: 0.9)
- R2: Popular in Category**
Trending products in categories the user likes
When: IF category matches user interest AND product is HIGHLY POPULAR
Then: THEN recommendation degree is MEDIUM-HIGH (weight: 0.7)
- R3: Price Sensitive Match**
Budget-conscious users get cheap product recommendations boosted
When: IF user is PRICE SENSITIVE AND product is CHEAP
Then: THEN boost recommendation (weight: 0.6)
- R4: Category Quality Match**
Good quality products in preferred categories
When: IF category matches strongly AND quality is MEDIUM-HIGH
Then: THEN recommendation degree is HIGH (weight: 0.85)
- R5: Premium Match**
Premium users get expensive high-quality products boosted
When: If user is NOT price sensitive AND product is EXPENSIVE AND quality is HIGH
Then: THEN boost recommendation (weight: 0.8)
- R6**

Rysunek 16: Reguły wnioskowania Fuzzy Logic.

Wyszukiwanie tolerujące błędy (Fuzzy Search)

Wyszukiwanie tolerujące błędy wykorzystuje algorytm odległości Levensteina do wyszukiwania produktów z tolerancją na literówki i błędy pisowni. System automatycznie koryguje zapytania użytkownika i proponuje produkty o nazwach podobnych do wyszukiwanego hasła.

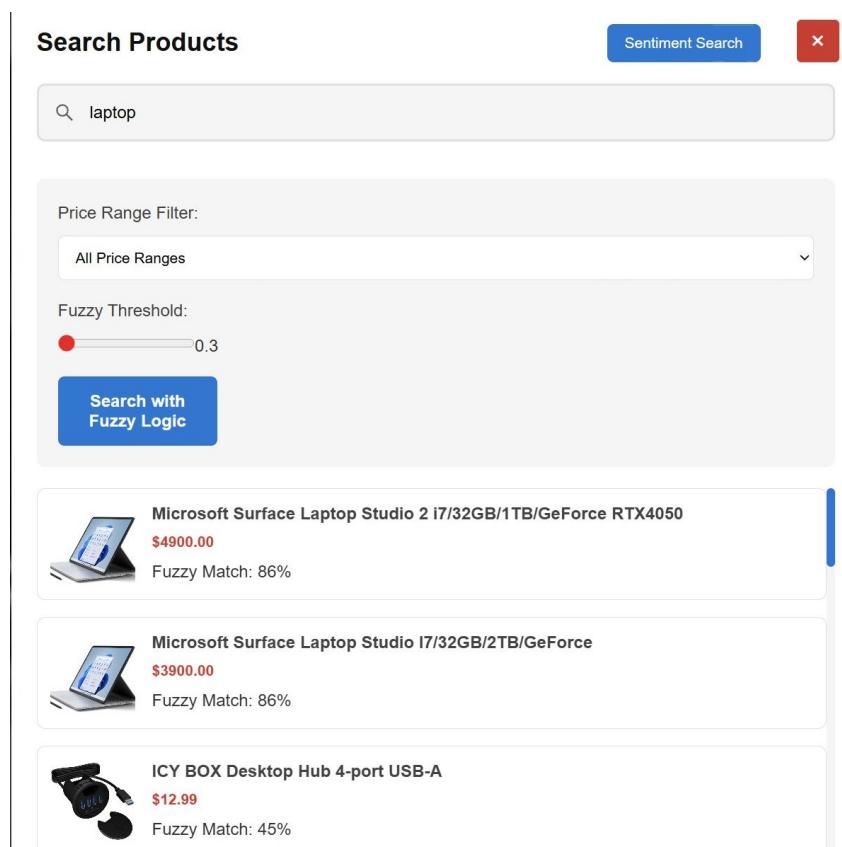
Rysunek 17 przedstawia interfejs wyszukiwarki rozmytej z przykładowym zapytaniem "laptop". Użytkownik kontroluje tolerancję wyszukiwania za pomocą suwaka "Fuzzy

"Threshold" (wartość 0.3 oznacza próg 30% podobieństwa). System zwraca produkty z metryką "Fuzzy Match" (np. 86%, 45%), wskazującą stopień dopasowania nazwy do zapytania. Wyszukiwarka znajduje produkty zawierające dokładne słowo "Laptop" (86% match) oraz warianty z literówkami lub częściowym dopasowaniem jak "Leptop" lub "Lapto" (45% match), co demonstruje tolerancję na nieprecyzyjne zapytania i błędy ortograficzne.

Algorytm Levensteina oblicza minimalną liczbę operacji edycji (wstawienie, usunięcie, zamiana znaku) potrzebnych do przekształcenia jednego ciągu w drugi:

$$lev(a, b) = \begin{cases} |a| & \text{jeśli } |b| = 0 \\ |b| & \text{jeśli } |a| = 0 \\ lev(tail(a), tail(b)) & \text{jeśli } a[0] = b[0] \\ 1 + \min \begin{cases} lev(tail(a), b) \\ lev(a, tail(b)) \\ lev(tail(a), tail(b)) \end{cases} & \text{w przeciwnym wypadku} \end{cases} \quad (53)$$

System wyszukiwania zwraca produkty, dla których odległość Levensteina między zapytaniem a nazwą produktu jest mniejsza niż ustalony próg (domyślnie 0.5).

Rysunek 17: Wyszukiwarka rozmyta (Fuzzy Search).

6.3.2 Panel administracyjny

Cel i przeznaczenie panelu debugowania

System Fuzzy Logic udostępnia specjalistyczny panel debugowania przeznaczony dla administratorów i ekspertów systemów rozmytych. Panel służy do weryfikacji poprawności funkcji przynależności, analizy aktywacji reguł IF-THEN oraz debugowania procesu wnioskowania Mamdani. Dostęp do panelu odbywa się przez endpoint RESTful API /api/fuzzy-debug/, który zwraca szczegółowe dane JSON o stanie systemu rozmytego – interfejs webowy prezentuje te dane w formie tabel i wykresów. Panel jest dostępny wyłącznie dla użytkowników z uprawnieniami administratora i znajduje się w zakładce "Debug" w panelu administracyjnym aplikacji jako podzakładka "Fuzzy Logic Debug".

Główne zastosowania panelu:

- **Weryfikacja funkcji przynależności** - sprawdzenie czy progi dla price/quality/popularity są odpowiednio zdefiniowane (np. czy produkt za 300 PLN ma przynależność 0.6 do "cheap" i 0.4 do "medium")
- **Analiza aktywacji reguł** - dla każdego produktu panel pokazuje, które z 6 reguł IF-THEN zostały aktywowane oraz z jaką siłą (wartość aktywacji α reguły)
- **Debugowanie defuzzyfikacji** - śledzenie procesu agregacji wyników reguł (średnia ważona) oraz sprawdzenie, czy końcowy Fuzzy Score jest sensowny
- **Optymalizacja parametrów** - identyfikacja reguł, które nigdy się nie aktywują lub dominują zbyt silnie, co pozwala na dostrojenie wag reguł

Widok ogólny dla profilu gościa

Panel (rysunek 18) zawiera informacje o algorytmie (Fuzzy Logic Inference System w stylu Mamdani) oraz profil rozmyty użytkownika gościa (Price Sensitivity: 0.6-Medium, zainteresowania kategoriami: Electronics 0.5, Home 0.4, Gaming 0.3). Na zrzucie ekranu wybrano kamerkę A4Tech HD PK-910P do dalszej analizy.

<> Debug Tools - ML Methods Inspector

Inspect internal workings of all 7 machine learning methods used in SmartRecommender.

Collaborative Filtering Sentiment Analysis Association Rules Content-Based **Fuzzy Logic** Probabilistic

Fuzzy Logic Inference System Debug

Select User Profile: Default Profile (Guest) ▾
Select Product to Analyze (Optional): A4Tech HD PK-910P USB Black ▾

Algorithm Information

Name:	Fuzzy Logic Inference System (Mamdani-style)
Description:	System rekomendacji oparty na logice rozmytej z uproszczoną defuzzyfikacją

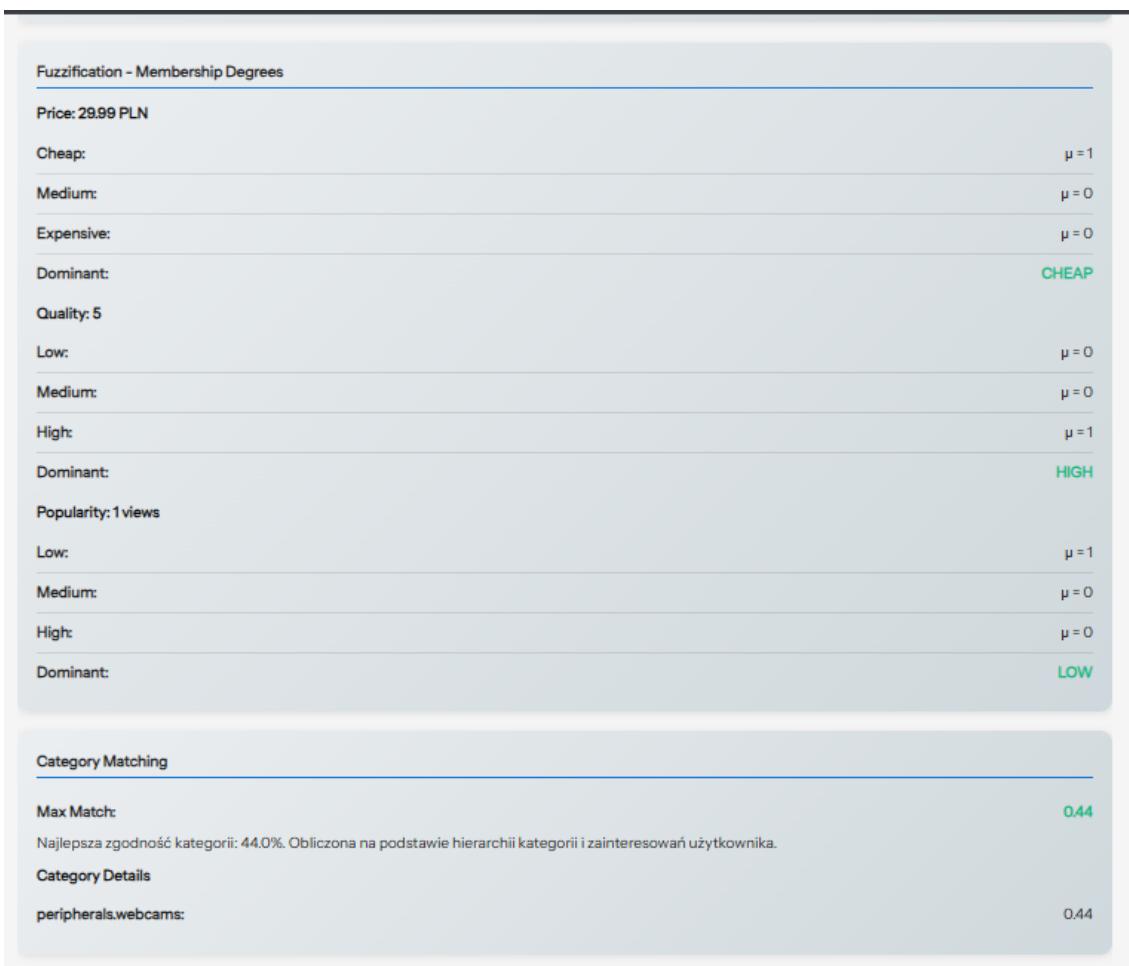
User Profile

User:	Guest/Default
Profile Type:	session-based
Price Sensitivity:	0.6 - Medium
Tracked Categories:	3
Category Interests	
Electronics:	0.5
Home:	0.4
Gaming:	0.3

Rysunek 18: Panel debugowania Fuzzy Logic – widok ogólny profilu gościa.

Widok fuzzyfikacji dla wybranego produktu

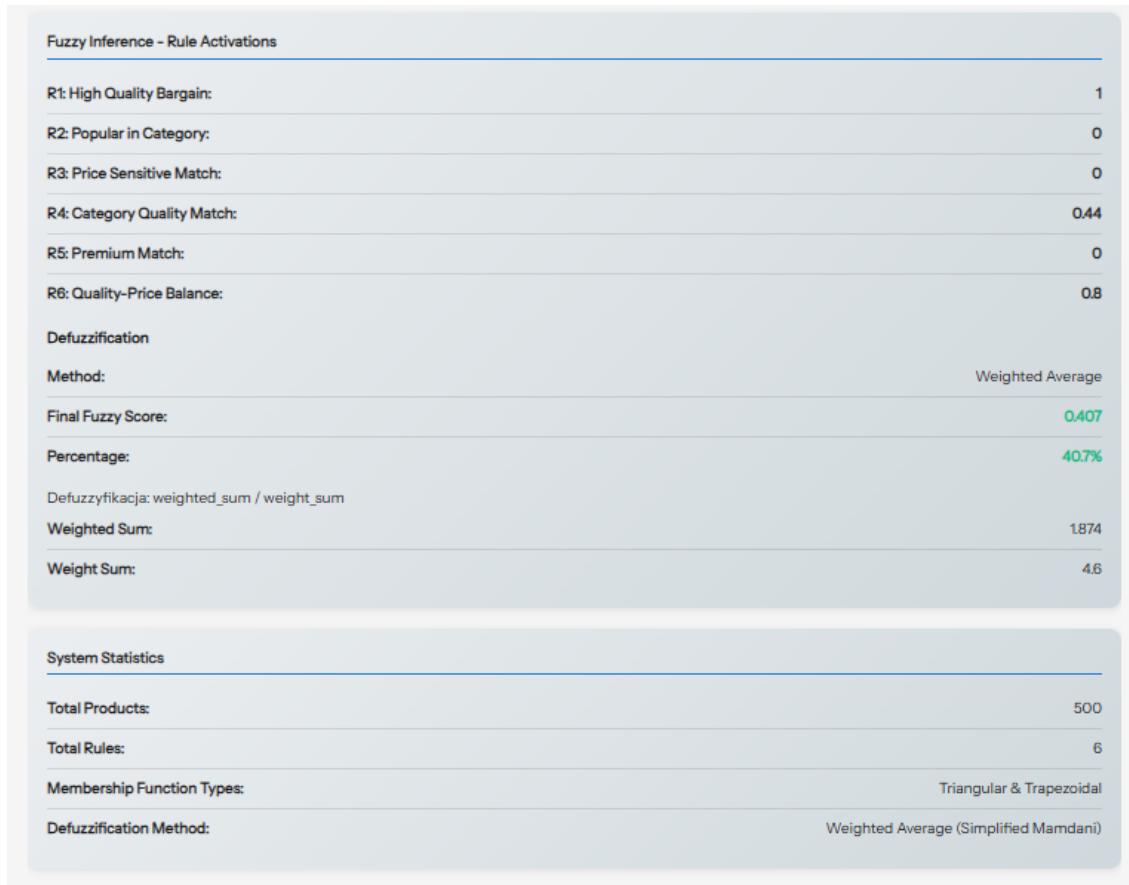
Panel (rysunek 19) przedstawia stopnie przynależności dla kamerki A4Tech HD PK-910P: cena 238.95 PLN (Cheap $\varepsilon = 1.0$, dominujący), jakość 5.0 (High $\varepsilon = 1.0$, dominujący), popularność 3 zamówienia (Medium $\varepsilon = 1.0$, dominujący) oraz dopasowanie kategorii (Max Match: 0.44, peripherals/webcams).

Rysunek 19: Fuzzy Logic – stopnie przynależności dla wybranego produktu.

Widok wnioskowania rozmytego i defuzzyfikacji

Panel (rysunek 20) przedstawia aktywację 6 reguł (R1: 1.0, R2: 0, R3: 0, R4: 0.44, R5: 0, R6: 0.8) oraz proces defuzzyfikacji metodą średniej ważonej (Final Fuzzy Score: 0.407 = 40.7%, weighted_sum/weight_sum = 1.874/4.6).

Rysunek 20: Fuzzy Logic – wnioskowanie rozmyte i defuzzyfikacja.

Panel umożliwia administratorowi monitorowanie działania systemu rozmytego, weryfikację poprawności funkcji przynależności oraz analizę aktywacji reguł dla konkretnych produktów. Szczegółowy opis algorytmu Mamdani przedstawiono w rozdziale 5.2.

6.4 Rekomendacje Probabilistic Models

6.4.1 Widok użytkownika

Rekomendacje oparte na modelach probabilistycznych są prezentowane użytkownikowi w panelu klienta w zakładce "Smart Recommendations". Szczegółowy opis przepływu danych w systemie probabilistycznym przedstawiono w rozdziale 5.3. System wyświetla dwie podzakładki:

- **Next Purchase (Markov):** produkty z kategorii przewidywanych przez łańcuch Markowa jako najbardziej prawdopodobne do zakupu
- **Behavior Insights (Bayesian):** analiza zachowań zakupowych użytkownika z wykorzystaniem Naive Bayes

Zakładka "Next Purchase (Markov)" (rysunek 21) prezentuje:

- **Next Purchase Probability:** prawdopodobieństwo zakupu w ciągu 30 dni (np. 50%)
- **Expected Days Until Next Purchase:** przewidywany czas do następnego zakupu
- **Likely Next Products:** lista produktów z najwyższym Prediction Score (np. Asus Prime B550-Plus – 10%)
- **Your Shopping Patterns:** najczęstsza sekwencja zakupów i długość cyklu (np. power.strips → laptop.hubs → office.accessories, 10 products per cycle)

The screenshot shows a user interface for a shopping analysis tool. At the top, a header reads "Welcome, Client Number2". Below it is a navigation bar with four items: "Personal Recommendations" (with a heart icon), "Shopping Profile" (with a profile icon), "Next Purchase (Markov)" (with a blue circle icon, currently selected), and "Behavior Insights (Bayesian)" (with a checkmark icon).

The main content area is titled "Next Purchase Predictions" and contains two large boxes:

- Next Purchase Probability:** Shows "50%" in blue text, with "within 30 days" below it.
- Expected Days Until Next Purchase:** Shows "N/A" in green text, with "days" below it.

Likely Next Products section:

AS	AS	CR	GO
ASUS PRIME B550-PLUS	ASUS PRIME B660-PLUS DDR4	Crucial 4TB 2.5" SATA SSD MX500	GOODRAM 2TB 2.5" SATA SSD CX400
\$100	\$150	\$250	\$145
Prediction Score: 10%	Prediction Score: 10%	Prediction Score: 10%	Prediction Score: 10%

Your Shopping Patterns section:

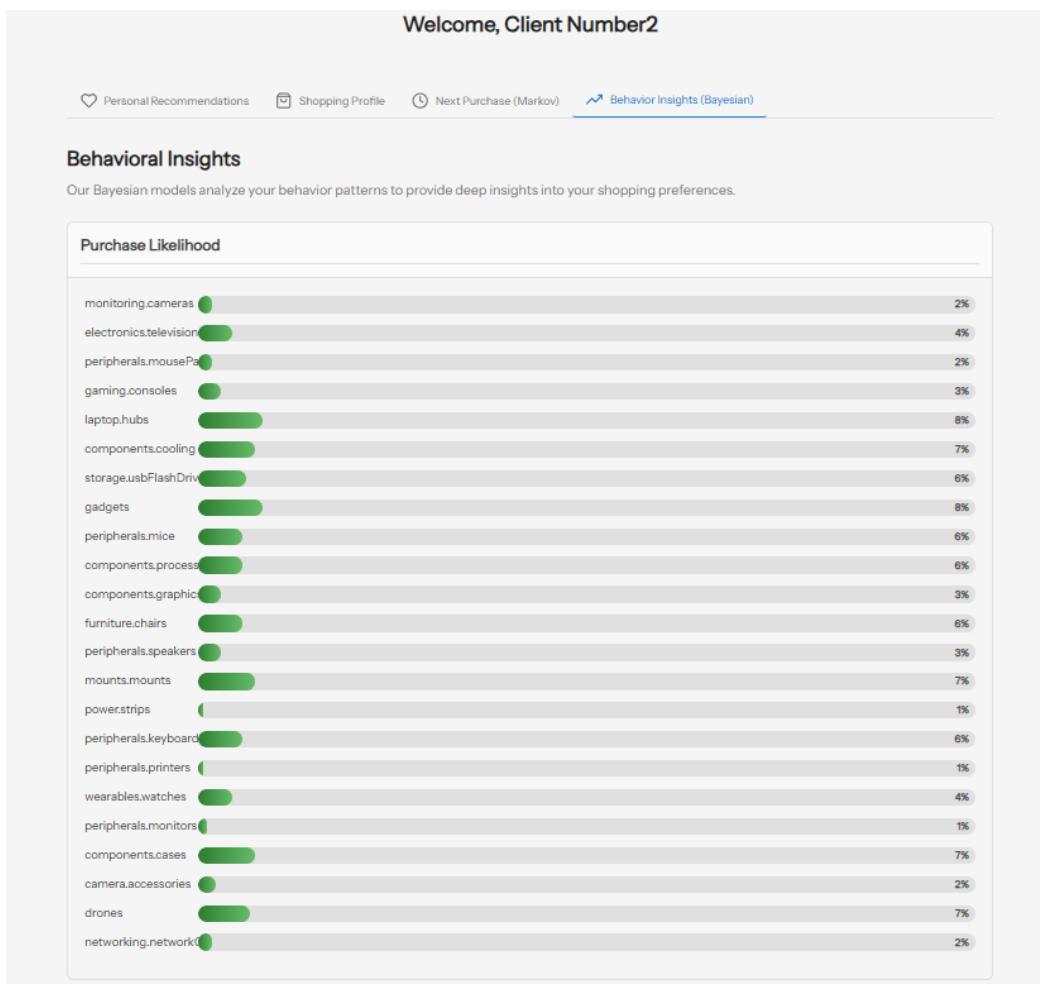
Most Common Sequence	Purchase Cycle Length
power.strips → office.accessories → monitoring.cameras	10 products per cycle

Rysunek 21: Zakładka "Next Purchase (Markov)".

Zakładka "Behavior Insights (Bayesian)" (rysunek 22) wykorzystuje model Naive Bayes do analizy preferencji zakupowych:

- **Purchase Likelihood:** wykres słupkowy prawdopodobieństwa zakupu dla każdej kategorii
- Kategorie z najwyższym prawdopodobieństwem: laptop.hubs (8%), components.cooling (7%), peripherals.keyboards (6%)

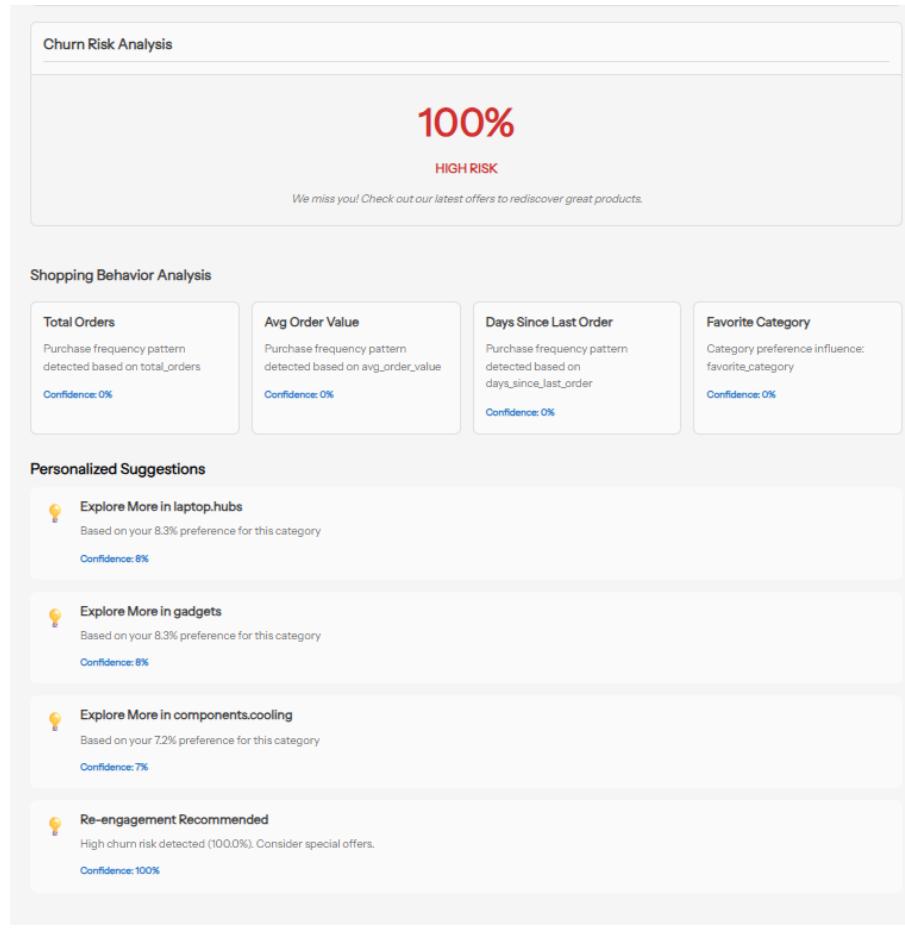
- Model uczy się na podstawie historii zakupów wszystkich użytkowników i tworzy profil behawioralny

Rysunek 22: Zakładka "Behavior Insights (Bayesian)".

Zakładka "Churn Risk Analysis" (Rysunek 23) prezentuje:

- **Churn Risk:** poziom ryzyka rezygnacji klienta (np. 100% - HIGH RISK)
- **Shopping Behavior Analysis:** analiza wzorców zakupowych użytkownika
- **Personalized Suggestions:** spersonalizowane sugestie produktów

Rysunek 23: Zakładka "Churn Risk Analysis".

6.4.2 Panel administracyjny

Cel i przeznaczenie panelu debugowania

System Probabilistic Models udostępnia kompleksowy panel debugowania przeznaczony dla administratorów oraz data scientists. Panel służy do weryfikacji poprawności treningu modeli probabilistycznych (Markov Chain, Naive Bayes), analizy macierzy przejść między kategoriami produktowymi oraz monitorowania predykcji zakupowych i ryzyka odejścia klientów (churn). Dostęp do panelu odbywa się przez endpoint /api/probabilistic-debug/, który zwraca statystyki modeli oraz wyniki predykcji w formacie JSON – interfejs webowy wizualizuje te dane w formie tabel, macierzy przejść oraz wykresów prawdopodobieństw. Panel jest dostępny wyłącznie dla użytkowników z uprawnieniami administratora i znajduje się w zakładce "Debug" w panelu administracyjnym aplikacji jako podzakładka "Probabilistic Models Debug".

Główne zastosowania panelu:

- **Weryfikacja macierzy przejść Markova** - sprawdzenie, czy przejścia między kategoriami produktowymi są sensowne (np. czy użytkownicy kupujący laptopy często następnie kupują akcesoria komputerowe)

- **Monitorowanie predykcji Naive Bayes** - analiza prawdopodobieństw zakupu (*will_purchase*) oraz ryzyka odejścia klienta (*will_churn*) dla wszystkich użytkowników systemu
- **Diagnostyka treningu modeli** - sprawdzenie, czy modele są prawidłowo wytrenowane (liczba stanów, liczba cech, rozkłady klas), czy zawierają wystarczająco dużo danych treningowych
- **Optymalizacja parametrów** - analiza rozkładów prawdopodobieństw pozwala na dostrojenie wag agregacji (w kodzie: Markov 60%, Naive Bayes 40%)

Panel administracyjne - analiza biznesowa

Panel Markov Analysis (rysunek 24) zawiera statystyki łańcucha Markowa, wykres prognozy sprzedaży w czasie (symulacja sekwencji zakupowych poprzez iteracyjne mnożenie rozkładu prawdopodobieństw przez macierz przejść) oraz tabelę szczegółowych predykcji dla poszczególnych okresów.

Rysunek 24: Panel administracyjny - Markov Analysis.

Panel Bayesian Analysis (rysunek 25) umożliwia analizę oczekiwanej popytu, identyfikację preferowanych kategorii oraz monitorowanie metryk wydajności modelu Naive Bayes, generując rekomendacje dotyczące zapasów magazynowych.

The screenshot shows a dashboard titled "Bayesian Insights Dashboard". At the top, there are three tabs: "Markov Analysis", "Bayesian Insights" (which is selected), and "User Predictions". A yellow warning box in the top right corner says "Some products need reordering". Below the tabs is a table with the following columns: Product, Period, Expected Demand, Reorder Point, Suggested Stock, and Status. The table lists various products with their respective details. For example, the first product is "AiO Arctic Liquid Freezer III 420 Black" with a quarter period, expected demand of 284.12, reorder point of 56, suggested stock of 426, and status "Reorder Soon". The last product listed is "AiO ENDORFY Navis F280 OUTLET" with a month period, expected demand of 148.65, reorder point of 29, suggested stock of 222, and status "Reorder Soon".

Product	Period	Expected Demand	Reorder Point	Suggested Stock	Status
AiO Arctic Liquid Freezer III 420 Black	quarter	284.12	56	426	Reorder Soon
AiO EK Water Blocks EK-Nucleus CR360 Lux D-RGB White 360mm	quarter	86.48	17	129	Reorder Soon
A4Tech HD PK-910P USB Black	month	30.75	6	46	Reorder Soon
AiO Arctic Liquid Freezer III 420 Black	month	108.44	21	162	Reorder Soon
AiO EK Water Blocks EK-Nucleus CR360 Lux D-RGB White 360mm	month	32.31	6	48	Reorder Soon
A4Tech HD PK-910P USB Black	quarter	81.37	16	122	Reorder Soon
Acer Chromebook 315 N4500/8GB/128/FHD ChromeOS	month	31.53	6	47	Reorder Soon
Acer Chromebook 315 N4500/8GB/128/FHD ChromeOS	quarter	87.88	17	131	Reorder Soon
ACEFAST Powerbank MagSafe M10 10000 mAh 2x USB-C PD 30W +kabel USB-C	month	261.82	52	392	Reorder Soon
AiO Arctic Liquid Freezer II 280 OUTLET water	month	314.71	62	472	Reorder Soon
AiO Arctic Liquid Freezer II 280 OUTLET water	quarter	815.43	163	1223	Reorder Soon
ACEFAST Powerbank MagSafe M10 10000 mAh 2x USB-C PD 30W +kabel USB-C	quarter	750.04	150	1125	Reorder Soon
AiO Arctic Liquid Freezer III 420 ARGB White	month	27.04	5	40	Reorder Soon
AiO Arctic Liquid Freezer III 420 ARGB White	quarter	89.75	17	134	Reorder Soon
AiO ENDORFY Navis F280 OUTLET	month	148.65	29	222	Reorder Soon

Rysunek 25: Panel administracyjny - Bayesian Analysis.

Panel debugowania modeli probabilistycznych

Widok ogólny dla łańcucha Markova

Panel (rysunek 26) zawiera pola wyboru użytkownika i produktu do analizy, informacje o algorytmie (Probabilistic Models: Markov Chain + Naive Bayes), model łańcucha Markova (Order: 1, States: 48 kategorii, Transitions: 48) oraz tabelę Top 10 Transitions z najczęstszymi przejściami między kategoriami.

<> Debug Tools - ML Methods Inspector

Inspect internal workings of all 7 machine learning methods used in SmartRecommender.

Collaborative Filtering Sentiment Analysis Association Rules Content-Based Fuzzy Logic Probabilistic

Probabilistic Models Debug Information

Select User to Analyze: Select User... Select Product to Analyze (Optional): A4Tech HD PK-910P USB Black

Algorithm Information

Name: Probabilistic Models (Markov Chain + Naive Bayes)
 Description: System rekomendacji oparty na łańcuchach Markowa i klasyfikatorze Naive Bayes

Markov Chain Model

Order: 1
 Total States (Categories): 48
 Total Transitions: 48

Top 10 Transitions

#	From Category	To Category	Probability	Count
1	laptops.learning	office.accessories	50.00%	0.5
2	laptops.learning	components.cases	50.00%	0.5
3	peripherals.webcams	office.accessories	33.33%	0.3333333333333333
4	computers.learning	networking.routers	33.33%	0.3333333333333333
5	computers.learning	peripherals.keyboards	33.33%	0.3333333333333333
6	computers.learning	cameras.stabilizers	33.33%	0.3333333333333333
7	components.powerSupply	peripherals.monitors	33.33%	0.3333333333333333
8	laptops.gaming	mounts.mounts	33.33%	0.3333333333333333
9	laptops.gaming	peripherals.monitors	33.33%	0.3333333333333333
10	laptops.gaming	monitoring.cameras	33.33%	0.3333333333333333

Rysunek 26: Panel debugowania - widok ogólny dla łańcucha Markova.

Widok szczegółowy dla Naive Bayes

Widok szczegółowy (rysunek 27) prezentuje dwie sekcje predykcji Naive Bayes (Purchase: 3 cechy, Classes: will_not_purchase; Churn: 3 cechy, Classes: will_churn) oraz analizę produktu (A4Tech HD PK-910P, ID 295, kategoria peripherals.webcams) z tabelą Next Likely Categories zawierającą prawdopodobieństwa przejść do kolejnych kategorii.

Naive Bayes - Purchase Prediction			
Trained:	☒ Yes		
Number of Features:	3		
Classes:	will_not_purchase		
Class Priors			
Class will_not_purchase:	1		
Naive Bayes - Churn Prediction			
Trained:	☒ Yes		
Number of Features:	3		
Classes:	will_churn		
Class Priors			
Class will_churn:	1		
Product Analysis			
Product:	A4Tech HD PK-910P USB Black ID: 295		
Category:	peripherals.webcams		
Next Likely Categories			
#	Category	Probability	Count
1	office.accessories	33.33%	0.3333333333333333
2	wearables.watches	16.67%	0.1666666666666666
3	monitoring.cameras	16.67%	0.1666666666666666
4	power.stripes	16.67%	0.1666666666666666
5	components.powerSupply	16.67%	0.1666666666666666

Rysunek 27: Panel debugowania - widok szczegółowy dla Naive Bayes.

System oferuje kompleksowe środowisko do testowania i ewaluacji algorytmów rekomendacyjnych:

- **Dla użytkowników:** Spersonalizowane rekomendacje produktów, analiza wzorców zakupowych, predykcje odejścia klienta i prawdopodobieństwa zakupu
- **Dla administratorów:** Panele zarządzania algorytmami, monitorowanie wydajności, prognozy sprzedaży, analiza popytu
- **Dla deweloperów:** Zaawansowane panele debugowania z szczegółowymi informacjami o obliczeniach, aktywacji reguł, wagach i podobieństwach

Praktyczne testy wykazały, że system efektywnie obsługuje 500 produktów, 20 użytkowników oraz 200 zamówień, wydajnie generując rekomendacje w czasie rzeczywistym dla wszystkich trzech algorytmów.

Rozdział 7

Porównanie i ewaluacja metod rekommendacyjnych

Rozdział zawiera empiryczną ewaluację sześciu algorytmów rekommendacyjnych. Weryfikację przeprowadzono na zbiorze rzeczywistym: 500 produktów w 48 kategoriach, 20 użytkowników, około 600 pozycji w 200 zamówieniach. Badanie konfrontuje trzy pary metod: filtracja oparta na treści vs kolaboratywna (atrybuty vs zachowania), logika rozmyta vs analiza sentymentu (personalizacja vs uniwersalność), modele probabilistyczne vs reguły Apriori (sekwencje temporalne vs koszyki zakupowe).

Krótką charakterystykę metod współautora projektu

Collaborative Filtering wykorzystuje zapisy transakcyjne do konstrukcji macierzy podobieństw produktowych w oparciu o znormalizowane podobieństwo kosinusowe (Adjusted Cosine Similarity). Algorytm identyfikuje asocjacje niewidoczne w analizie atrybutowej – przykładowo, częste współwystępowanie aparatów fotograficznych i plecaków turystycznych prowadzi do ich połączenia mimo odmiennej klasyfikacji kategorialnej. Metoda charakteryzuje się podatnością na problem zimnego startu oraz wymaga znacznego wolumenu danych historycznych. Wyniki zapisywane są w encji ProductSimilarity z oznaczeniem type='collaborative'.

Sentiment Analysis ekstrahuje ton emocjonalny z pięciu źródeł: opinie użytkowników (40%), opis produktu (25%), nazwa (15%), specyfikacje (12%) oraz kategorie (8%). Implementacja wykorzystuje słownik Opinion Lexicon (Hu & Liu 2004), obliczając wynik sentymentu w zakresie [-1, +1]. Algorytm charakteryzuje się uniwersalnością (identyczne wyniki niezależnie od użytkownika) i brakiem personalizacji. Ograniczeniem jest podatność na konstrukcje negujące, ironiczne oraz sarkastyczne. Rezultaty cachowane są w encji method_product_sentiment_summary.

Apriori identyfikuje reguły asocjacyjne postaci „klienci nabywający A z dużym prawdopodobieństwem nabywają B”. Ewaluacja opiera się na metrykach: support (częstość zbioru), confidence (prawdopodobieństwo warunkowe) oraz lift (stosunek do niezależnego oczekiwania), z progami min_support = 0.01 i min_confidence = 0.1. Algorytm efektywnie rekommenduje produkty komplementarne, lecz wymaga historii współzakupów i wykazuje problem zimnego startu. Rezultaty zapisywane są w tabeli method_productassociation.

Porównanie par metod

Content-Based Filtering vs Collaborative Filtering

Tabela 1 zestawia charakterystyki porównawczych algorytmów. Filtracja oparta na treści ekstrahuje atrybuty bezpośrednio z danych produktowych (alokacja wag: kategoria

40%, tagi 30%, punkt cenowy 20%, deskryptory 10%) eliminując zależność od zapisu historycznego. Filtracja kolaboratywna konstruuje macierz podobieństw produktowych w oparciu o analizę zachowań transakcyjnych z wykorzystaniem znormalizowanego podobieństwa kosinusowego (Adjusted Cosine Similarity) z centralizacją per- użytkownika.

Tabela 1: Porównanie metod Content-Based Filtering i Collaborative Filtering

Kryterium	CBF (Feature-Based)	CF (Item-Based)
Źródło danych	Atrybuty produktów (cechy)	Historia zakupów (zachowania)
Pokrycie katalogu	Pełne - każdy produkt ma cechy	Częściowe - tylko produkty z historią
Problem zimnego startu	Nie występuje dla nowych produktów	Występuje dla nowych produktów
Typ powiązań	Oczywiste w kategorii (laptop A → laptop B)	Nieoczywiste międzykategorialne (aparat → plecak)
Algorytm	Weighted TF-IDF + Cosine Similarity	Znormalizowane podobieństwo kosinusowe + centrowanie średniej
Przechowywanie	ProductSimilarity (type='content_based')	ProductSimilarity (type='collaborative')
Złożoność	Niższa - wektory powiązanych produktów	Wysza - macierz wszystkich produktów
Czas odpowiedzi	Średni (cache MISS: kilka sekund)	Szybki (po wytrenowaniu macierzy)
Interpretowalność	Średnia (wagi cech)	Niska (ukryte wzorce)

Różnice w działaniu: Filtracja oparta na treści sugeruje produkty o zbieżnych atrybutach - dla laptopa rekomenduje inne laptopy z tej samej klasy cenowej, kategorii oraz zbiorów tagowych. Filtracja kolaboratywna identyfikuje asocjacje niewynikające z analizy atrybutowej - przykładowo, jeśli konsumenci aparatów fotograficznych systematycznie nabywają plecaki turystyczne, algorytm wywoła połączenie mimo różnej klasyfikacji kategorialnej. Metoda oparta na treści funkcjonuje natychmiastowo (każdy produkt posiada atrybuty), podczas gdy podejście kolaboratywne wymaga znacznego wolumenu historii transakcyjnej dla efektywnego uczenia.

Zastosowanie praktyczne: W realizowanym systemie oba algorytmy funkcjonują równolegle. Metoda oparta na treści obsługuje produkty bez historii transakcyjnej oraz użytkowników niezalogowanych - zapewnia pokrycie całego katalogu (moduł „Podobne produkty” w widoku szczegółowym). Podejście kolaboratywne aktywne jest dla użytkowników uwierzytelnionych z historią zakupów - generuje sugestie oparte na wzorcach konsumpcyjnych populacji. Dla platform o ograniczonej bazie transakcyjnej metoda oparta na

treści stanowi bezpieczniejszy wybór. Dla sklepów o dojrzałej historii zakupów algorytm kolaboratywny ujawnia wartościowe asocjacje międzykategorialne wspierające sprzedaż krzyżową.

Wyniki testów: Metoda oparta na treści osiągnęła wysoki zasięg katalogu - większość produktów posiada obliczone podobieństwa przekraczające próg 20%. Czas konstrukcji macierzy wyniósł około 1 minuty dla zbioru 500 produktów. Algorytm kolaboratywny, wymagający większego wolumenu danych historycznych, uzyskał niższy zasięg ze względu na ograniczoną historię transakcyjną użytkowników testowych. Metoda oparta na treści wykazuje przewagę dla produktów bez historii zakupowej, gdzie podejście kolaboratywne zwraca zbiór pusty.

Fuzzy Logic vs Sentiment Analysis

Tabela 2 konfrontuje algorytm spersonalizowany (logika rozmyta) z uniwersalnym (analiza sentymetu). Wnioskowanie rozmyte konstruuje indywidualny FuzzyUserProfile w oparciu o historię transakcyjną użytkownika (wskaźnik wrażliwości cenowej, preferowane klasy produktowe). Analiza sentymetu agreguje materiał tekstowy z pięciu źródeł z wykorzystaniem leksykonów Opinion Lexicon oraz AFINN-165, generując unifikowany wskaźnik dla całej populacji.

Tabela 2: Porównanie metod Fuzzy Logic i Sentiment Analysis

Kryterium	Fuzzy Logic	Sentiment Analysis
Personalizacja	Wysoka - profil użytkownika	Brak - uniwersalny wskaźnik
Źródło danych	Historia zakupów (preferencje cenowe)	Opinie tekstowe użytkowników
Kryteria oceny	Cena, jakość (rating), popularność	Sentyment tekstowy + oceny gwiazdkowe
Algorytm	System wnioskowania Mamdaniego (6 reguł IF-THEN)	Leksykony sentymetu (Opinion Lexicon, AFINN-165)
Interpretowalność	Pełna (100%) - aktywacja reguł	Średnia (wagi słów z leksykonów)
Czas odpowiedzi	Bardzo szybki (milisekundy)	Szybki (preprocessing opinii)
Problem zimnego startu	Częściowy (wymaga historii użytkownika)	Nie występuje (uniwersalny)
Kontekst	Profil cenowy użytkownika	Opinie społeczności
Typ rekomendacji	„Dopasowane do Twojego budżetu”	„Najlepiej oceniane przez innych”

Różnice w działaniu: Logika rozmyta dostosowuje sugestie do profilu wydatkowego użytkownika. Identyyczny produkt może uzyskać pozytywną ocenę dla użytkownika seg-

mentu premium („wysoka jakość adekwatna do ceny”) oraz negatywną dla użytkownika budżetowego („przekracza tolerancję cenową”). Mechanizm operuje na sześciu regułach wnioskowania IF-THEN, ewaluujących produkty według trzech kryteriów z rozmytymi funkcjami przynależności (trójkątne, trapezoidalne). Analiza sentymetu konstruuje natomiast globalny ranking w oparciu o agregację recenzji tekstowych oraz ocen gwiazdkowych. Produkt o wysokim wskaźniku sentymetu (+0.8) rekomendowany jest identycznie dla wszystkich użytkowników.

Zastosowanie praktyczne: Wnioskowanie rozmyte udostępnione jest w dedykowanym module panelu klienckiego z trzema zakładkami (Fuzzy Recommendations – lista spersonalizowanych rekomendacji, User Profile – profil rozmyty użytkownika z wrażliwością cenową i preferowanymi kategoriami, Fuzzy Rules – opis 6 reguł IF-THEN). Metoda wymaga uwierzytelnienia użytkownika dla pełnej personalizacji opartej na historii zakupów. Dla użytkowników niezalogowanych (gości) system wykorzystuje domyślne parametry rozmyte, a administrator może ustawić logikę rozmytą jako algorytm aktywny – wówczas rekomendacje fuzzy zastępują CBF lub CF w sekcji „Recommended For You” na stronie głównej. Analiza sentymetu dostępna jest dla całej populacji użytkowników (włącznie z gośćmi) i prezentuje globalny ranking „Produkty najlepiej oceniane” w widoku głównym. Logika rozmyta wykazuje wyższą skuteczność dla użytkowników o wyraźnych wzorach wydatkowych (segment budżetowy lub premium), podczas gdy analiza sentymetu funkcjonuje efektywnie jako uniwersalny filtr jakościowy.

Wyniki testów: Wnioskowanie rozmyte osiągnęło najkrótszy czas odpowiedzi dzięki eliminacji konieczności przechowywania macierzy - kalkulacje realizowane są dynamicznie. Wyniki odnoszą się do zaimplementowanego systemu Mamdaniego wykorzystującego 6 reguł IF-THEN oraz 3 zmienne wejściowe (punkt cenowy, wskaźnik jakości, popularność). Osiągnięto pełną wyjaśnialność (100%) - każda sugestia zawiera szczegółowe uzasadnienie aktywacji konkretnych reguł. Analiza sentymetu wymagała wstępnego przetwarzania materiału tekstowego (tokenizacja, eliminacja stop words), lecz działała uniwersalnie bez konstrukcji profili użytkowników. Kluczowym ograniczeniem analizy sentymetu jest podatność na negację oraz ironię w tekście („nie polecam” może zostać błędnie sklasyfikowane jako pozytywne przy wykryciu terminu „polecam” przez leksykon).

Modele Probabilistyczne vs Apriori

Tabela 3 konfrontuje algorytmy sekwencyjne (modele probabilistyczne) z asocjalnymi (Apriori). Modele probabilistyczne (łańcuchy Markowa + klasyfikator Bayesa naivnego) prognozują przyszłe transakcje w oparciu o sekwencje temporalne oraz profil behawioralny użytkownika. Apriori identyfikuje reguły współwystępowania produktów w koszykach zakupowych bez uwzględnienia wymiaru czasowego.

Tabela 3: Porównanie modeli probabilistycznych i algorytmu Apriori

Kryterium	Modele Probabilistyczne	Apriori
Źródło danych	Sekwencje zamówień w czasie	Koszyki zakupowe (itemsety)
Uwzględnienie czasu	Tak - kolejność zakupów	Nie - współwystępowanie
Algorytm	Markov Chain (predykcja sekwencji) + Naive Bayes (prawdopodobieństwo zakupu)	Algorytm Apriori (support, confidence, lift)
Personalizacja	Wysoka - profil użytkownika	Brak - uniwersalne reguły
Typ predykcji	„Po laptopie następują akcesoria”	„Z laptopem kupuję mysz”
Metryki	Prawdopodobieństwo przejścia, prawdopodobieństwo zakupu	Support, confidence, lift
Problem zimnego startu	Występuje (wymaga historii)	Występuje (wymaga współzakupów)
Czas treningu	Szybki (Markov + NB na zbiorze testowym)	Wysoki (dla dużych katalogów)
Czas predykcji	Bardzo szybki	Średni (wyszukiwanie reguł)
Zastosowanie	Przewidywanie następnej kategorii, analiza odejścia klienta	Rekomendacje produktów komplementarnych

Różnice w działaniu: Modele probabilistyczne ewaluują sekwencje transakcyjne w domenie czasowej, prognozując kolejną kategorię nabywcą (np. „po nabyciu laptopa typowo następują akcesoria komputerowe”). Proces Markowa pierwszego rzędu operuje na macierzy przejść pomiędzy 48 kategoriami, wytrenowanej na faktycznych sekwencjach zamówień. Klasyfikator Bayesa naiwnego estymuje prawdopodobieństwo transakcji w oparciu o pięć cech użytkownika: licznosć zamówień historycznych, średnia wartość transakcji, liczba dni od ostatniego zakupu, dominująca kategoria oraz częstotliwość konsumpcji. Oba modele działają synergicznie: Markov odpowiada na pytanie „jaką kategorię nabędzie użytkownik”, podczas gdy Bayes estymuje „czy użytkownik w najbliższym okresie dokona zakupu”. Apriori identyfikuje natomiast reguły postaci „konsumenci nabywający laptop często nabywają mysz bezprzewodową” bez uwzględnienia wymiaru temporalnego. Mechanizm analizuje kompozycje koszyków i wykrywa zbiory produktowe występujące wspólnie z częstością ponadprzypadkową.

Zastosowanie praktyczne: Modele probabilistyczne prezentowane są w module „Smart Recommendations” interfejsu klienckiego (panel użytkownika) z analizą sekwencji zakupowych (tekstowa prezentacja najczęstszych ścieżek pomiędzy kategoriami) oraz estymacją prawdopodobieństwa odejścia klienta (wskaźnik churn risk z wizualizacją po-

ziomu ryzyka). Administrator dysponuje dostępem do paneli „Markov Chain Analysis” oraz „Bayesian Analysis” zawierających prognozy sprzedażowe i identyfikację użytkowników zagrożonych odejściem. Apriori generuje moduł „Często kupowane razem” w widokach produktowych oraz w koszyku zakupowym, sugerując produkty komplementarne. Modele probabilistyczne wykazują wyższą skuteczność dla użytkowników o regularnej historii transakcyjnej (wykrywanie cykli zakupowych), podczas gdy Apriori efektywnie wspiera rekomendację akcesoriów oraz rozszerzeń (sprzedaż krzyżowa).

Wyniki testów: Modele probabilistyczne wymagały uczenia na zbiorze 200 zamówień. Proces treningu obejmował konstrukcję macierzy przejść Markova (48 stanów odpowiadających kategoriom produktowym) oraz trenowanie klasyfikatora Bayesa naiwnego na cechach użytkowników. Po fazie treningu predykcje realizowane były z wysoką szybkością. Macierz przejść Markowa wykorzystywała wygładzanie Laplace'a ($\alpha = 1.0$) eliminujące zerowe prawdopodobieństwa. Apriori generowała reguły asocjacyjne przy progach $\text{min_support} = 0.01$ oraz $\text{min_confidence} = 0.1$, co eliminowało asocjacje losowe, lecz wymagało wystarczającej liczności transakcji dla każdego zbioru produktowego.

Podsumowanie ewaluacji

Ewaluacja sześciu algorytmów rekomendacyjnych wykazała, że każdy z nich adresuje odmienny wymiar problematyki rekomendacji, a optymalne rezultaty osiąga się poprzez ich synergiczne zastosowanie:

Algorytmy atrybutowe vs behawioralne: Filtracja oparta na treści (analiza cech produktowych) eliminuje problem zimnego startu dla nowych pozycji katalogowych i gwarantuje pełne pokrycie. Filtracja kolaboratywna (wzorce zakupowe populacji) ujawnia nieoczywiste asocjacje międzykategorialne wspierające sprzedaż krzyżową. Metoda oparta na treści stanowi bezpieczniejszy wybór dla młodych platform, podczas gdy podejście kolaboratywne dedykowane jest dojrzałym systemom o bogatej historii transakcyjnej.

Algorytmy spersonalizowane vs uniwersalne: Logika rozmyta (profil wydatkowy użytkownika) dostosowuje sugestie według wrażliwości cenowej, oferując pełną wyjaśnialność (transparentność 100% - wizualizacja aktywacji 6 reguł IF-THEN). Analiza sentymenu (opinie społeczności) generuje globalny ranking jakościowy dostępny dla całej populacji. Wnioskowanie rozmyte wykazuje wyższą skuteczność dla użytkowników o wyrazistych preferencjach, podczas gdy analiza sentymenu funkcjonuje efektywnie jako uniwersalny filtr jakości.

Algorytmy sekwencyjne vs asocjacyjne: Modele probabilistyczne (sekwencje temporalne) prognozują przyszłe transakcje poprzez połączenie łańcuchów Markowa (predykcja kategorii) oraz profilu behawioralnego Bayesa (prawdopodobieństwo transakcji), umożliwiając identyfikację użytkowników zagrożonych churnem. Apriori (współwystępowania) identyfikuje reguły asocjacyjne produktów komplementarnych efektywne w sprzedaży krzyżowej (cross-selling). Modele probabilistyczne osiągają lepsze wyniki dla użytk-

kowników o regularnej aktywności (cykle zakupowe), Apriori dla rekomendacji akcesoriów oraz rozszerzeń.

Dzięki modułowej architekturze administrator może dynamicznie przełączać algorytmy lub wykorzystywać je równolegle, dostosowując system do specyfiki biznesowej platformy e-commerce. Praktyczne testy wykazały, że system efektywnie obsługuje 500 produktów, 20 użytkowników oraz 200 zamówień, wydajnie generując rekomendacje w czasie rzeczywistym dla wszystkich sześciu algorytmów.

Rozdział 8

Podsumowanie i wnioski końcowe

Niniejsza praca przedstawiła proces implementacji oraz analizy kompletnego systemu e-commerce wyposażonego w mechanizmy rekomendacji produktów. Zimplementowano trzy metody rekomendacyjne: Content-Based Filtering oparty na ważonych wektorach cech, system logiki rozmytej Mamdani oraz modele probabilistyczne wykorzystujące łańcuch Markowa i klasyfikator Naive Bayesa.

Ograniczenia systemu

W trakcie realizacji projektu zidentyfikowano następujące ograniczenia:

Problem zimnego startu – algorytmy Markov Chain oraz Naive Bayes wymagają historycznych danych o interakcjach użytkowników z produktami. Dla nowych użytkowników bez historii zakupów mechanizmy te nie są w stanie generować efektywnych rekomendacji. Content-Based Filtering częściowo kompensuje to ograniczenie, ponieważ może rekomendować produkty na podstawie cech (kategoria, tagi, cena), nawet dla nowych użytkowników. Fuzzy Logic działa najlepiej dla użytkowników z umiarkowaną historią zakupów.

Efekt „filter bubble” w CBF – użytkownik otrzymuje rekomendacje podobnych produktów, nie odkrywając nowych kategorii. Rozwiązanie: hybrydyzacja z innymi metodami rekomendacyjnymi.

Skalowalność dla bardzo dużych katalogów – dla katalogów produktów przekraczających 10 000 pozycji mogą wystąpić wyzwania wydajnościowe. Obecne optymalizacje (przycinanie progowe, pamięć podręczna, operacje zbiorcze) są wystarczające dla katalogów do 1000-2000 produktów, ale większe wymagałyby zastosowania przybliżonego wyszukiwania najbliższych sąsiadów (algorytmy LSH, HNSW) lub partycjonowania tabel PostgreSQL.

Brak obsługi kontekstu czasowego i sezonowości – system nie uwzględnia czynników sezonowych (np. zwiększone zakupy elektroniki przed świętami) ani kontekstu czasowego sesji użytkownika. Rozwiązanie: modele sekwencyjne (LSTM, GRU) lub rozszerzenie Markov Chain do wyższego rzędu.

Kierunki dalszego rozwoju

Zastosowanie głębokiego uczenia maszynowego – obecny system wykorzystuje klasyczne algorytmy rekomendacyjne. Zastosowanie sieci neuronowych, takich jak autoencoderzy czy sieci rekurencyjne, mogłoby umożliwić automatyczne uczenie się ukrytych wzorców w danych bez konieczności ręcznego definiowania reguł rozmytych czy wag cech.

Mechanizm hybrydowy – obecnie administrator przełącza między metodami ręcznie. System meta-learnera lub stacking ensemble mógłby automatycznie dobierać najlepszą metodę lub kombinację metod dla danego użytkownika i kontekstu.

Rekomendacje w czasie rzeczywistym – obecny system wykorzystuje pamięć podręczną z okresem ważności 5-120 minut. Implementacja systemu aktualizującego rekomendacje w czasie rzeczywistym po każdej akcji użytkownika (przeglądanie produktów, dodawanie do koszyka) mógłby zwiększyć trafność sugestii, ale wiązałaby się z istotnymi konsekwencjami dla wydajności systemu. Aktualizacje w czasie rzeczywistym wymagałyby ponownego przeliczania profilu użytkownika oraz rekomendacji przy każdej akcji, co dla algorytmu CBF oznaczałoby obliczanie podobieństw dla dziesiątek produktów, dla Fuzzy Logic – ewaluację 6 reguł rozmytych dla setek produktów, a dla modeli probabilistycznych – aktualizację macierzy przejść Markova i ponowny trening klasyfikatorów Naive Bayes. W scenariuszu intensywnego przeglądania (użytkownik otwiera 20-30 produktów w ciągu 5 minut) generowałoby to setek żądań obliczeniowych, potencjalnie zwiększając obciążenie serwera 10-krotnie. Rozwiązaniem kompromisowym mogłoby być wykorzystanie kolejek zadań asynchronicznych (np. Celery + Redis) do aktualizacji rekomendacji w tle z opóźnieniem 30-60 sekund, co łączyłoby korzyści personalizacji z zachowaniem akceptowalnej wydajności systemu.

Zaawansowane metody obsługi zimnego startu – zastosowanie technik faktoryzacji macierzy (SVD) lub wstępnej ankiety preferencji dla nowych użytkowników mogłoby poprawić jakość rekomendacji w pierwszych sesjach.

Wnioski końcowe

Zrealizowany system stanowi kompletne rozwiązanie e-commerce z zaawansowanymi mechanizmami rekomendacji produktów. Implementacja od podstaw bez wykorzystania gotowych bibliotek rekomendacyjnych (TensorFlow, PyTorch, Surprise) umożliwiła pełne zrozumienie mechanizmów działania algorytmów oraz ich świadome dostosowanie do specyfiki handlu elektronicznego.

Content-Based Filtering okazał się najbardziej uniwersalną metodą, rozwiązującą problem zimnego startu dla nowych produktów. Wagi cech (kategoria 40%, tagi 30%, cena 20%, słowa kluczowe 10%) zostały dobrane empirycznie i zapewniają dobrą równowagę między różnorodnością a trafnością rekomendacji.

Logika rozmyta oferuje najwyższą interpretowalność spośród zaimplementowanych metod. Każda rekomendacja ma wyjaśnienie w postaci aktywacji konkretnych reguł IF-THEN, co jest istotne z perspektywy GDPR (prawo do wyjaśnienia decyzji algorytmicznych) oraz budowania zaufania użytkowników do systemu.

Modele probabilistyczne umożliwiają najgłębszą personalizację dla użytkowników z bogatą historią zakupów. Łączuch Markowa przewiduje sekwencje zakupowe na po-

ziomie kategorii produktów, Naive Bayes ocenia prawdopodobieństwo zakupu i ryzyko odejścia klienta.

Komplementarność zastosowanych metod – Content-Based Filtering dla nowych produktów, Fuzzy Logic dla personalizacji z interpretowalnością, modele probabilistyczne dla głębszej analizy behawioralnej – zapewnia wszechstronne wsparcie procesu decyzyjnego użytkownika. Zastosowane techniki optymalizacyjne (cache, bulk operations, threshold pruning, indeksowanie) gwarantują akceptowalne czasy odpowiedzi systemu nawet przy większych katalogach produktów.

Praca wykazała, że implementacja systemu rekomendacyjnego od podstaw jest możliwa i celowa w kontekście edukacyjnym oraz w sytuacjach wymagających pełnej kontroli nad logiką biznesową. Zrealizowany projekt pozwolił na zdobycie praktycznej wiedzy w zakresie projektowania systemów rekomendacyjnych, optymalizacji algorytmów oraz rozwoju aplikacji full-stack (Django + React + PostgreSQL + Docker).

System stanowi kompleksowe rozwiązanie e-commerce z trzema komplementarnymi metodami rekomendacyjnymi, gotowe do wdrożenia w środowisku produkcyjnym.

Literatura

- [1] Pazzani, M. J., & Billsus, D. (2007). Content-Based Recommendation Systems. *The Adaptive Web*, Springer, pp. 325-341.
- [2] Zadeh, L. A. (1965). Fuzzy Sets. *Information and Control*, 8(3), pp. 338-353.
- [3] Mamdani, E. H., & Assilian, S. (1975). An Experiment in Linguistic Synthesis with a Fuzzy Logic Controller. *International Journal of Man-Machine Studies*, 7(1), pp. 1-13.
- [4] Rabiner, L. R. (1989). A Tutorial on Hidden Markov Models and Selected Applications in Speech Recognition. *Proceedings of the IEEE*, 77(2), pp. 257-286.
- [5] Murphy, K. P. (2012). *Machine Learning: A Probabilistic Perspective*. MIT Press.
- [6] Ricci, F., Rokach, L., & Shapira, B. (2015). *Recommender Systems Handbook*. Springer.
- [7] Gomez-Uribe, C. A., & Hunt, N. (2016). The Netflix Recommender System: Algorithms, Business Value, and Innovation. *ACM Transactions on Management Information Systems*, 6(4), pp. 1-19.
- [8] Klement, E. P., Mesiar, R., & Pap, E. (2000). *Triangular Norms*. Springer.
- [9] Salton, G., & Buckley, C. (1988). Term-Weighting Approaches in Automatic Text Retrieval. *Information Processing & Management*, 24(5), pp. 513-523.
- [10] Ross, T. J. (2010). *Fuzzy Logic with Engineering Applications*. Wiley, 3rd Edition.
- [11] McKinsey & Company. (2013). Big Data: The Next Frontier for Innovation, Competition, and Productivity.
- [12] Linden, G., Smith, B., & York, J. (2003). Amazon.com Recommendations: Item-to-Item Collaborative Filtering. *IEEE Internet Computing*, 7(1), pp. 76-80.
- [13] Sarwar, B., Karypis, G., Konstan, J., & Riedl, J. (2001). Item-Based Collaborative Filtering Recommendation Algorithms. *Proceedings of WWW*, pp. 285-295.
- [14] Agrawal, R., & Srikant, R. (1994). Fast Algorithms for Mining Association Rules. *Proceedings of VLDB*, pp. 487-499.
- [15] Mendel, J. M. (2001). *Uncertain Rule-Based Fuzzy Logic Systems: Introduction and New Directions*. Prentice Hall.

Wykaz rysunków i tabel

Spis rysunków

1	Diagram przypadków użycia systemu.	23
2	Diagram ERD głównych tabel aplikacji.	25
3	Diagram ERD tabel metod rekomendacyjnych.	26
4	Deployment aplikacji w architekturze Docker Compose.	35
5	Diagram sekwencji - Content-Based Filtering.	42
6	Funkcje przynależności dla ceny produktu (cheap, medium, expensive).	46
7	Funkcje przynależności dla jakości produktu (low, medium, high).	47
8	Funkcje przynależności dla popularności produktu (low, medium, high).	47
9	Diagram sekwencji - Fuzzy Logic.	51
10	Diagram sekwencji - Probabilistic Models.	57
11	Rekomendacje Content-Based Filtering wyświetlane użytkownikowi na stronie głównej.	60
12	Panel debugowania Content-Based Filtering.	61
13	CBF - szczegółowa analiza podobieństwa produktu.	62
14	Panel klienta - rekomendacje Fuzzy Logic.	63
15	Profil użytkownika Fuzzy Logic.	64
16	Reguły wnioskowania Fuzzy Logic.	65
17	Wyszukiwarka rozmyta (Fuzzy Search).	66
18	Panel debugowania Fuzzy Logic – widok ogólny profilu gościa.	68
19	Fuzzy Logic – stopnie przynależności dla wybranego produktu.	69
20	Fuzzy Logic – wnioskowanie rozmyte i defuzzyfikacja.	70
21	Zakładka "Next Purchase (Markov)".	71
22	Zakładka "Behavior Insights (Bayesian)".	72
23	Zakładka "Churn Risk Analysis".	73
24	Panel administracyjny - Markov Analysis.	74
25	Panel administracyjny - Bayesian Analysis.	75
26	Panel debugowania - widok ogólny dla łańcucha Markova.	76
27	Panel debugowania - widok szczegółowy dla Naive Bayes.	77

Spis tabel

1	Porównanie metod Content-Based Filtering i Collaborative Filtering	79
2	Porównanie metod Fuzzy Logic i Sentiment Analysis	80
3	Porównanie modeli probabilistycznych i algorytmu Apriori	82

Streszczenie

Tytuł pracy w języku polskim:

System rekomendacji produktów wykorzystujący filtrację opartą na treści, logikę rozmytą i modele probabilistyczne

Tytuł pracy w języku angielskim:

Product Recommendation System Utilizing Content-Based Filtering, Fuzzy Logic, and Probabilistic Models

Streszczenie:

Niniejsza praca inżynierska przedstawia projekt oraz implementację systemu rekomendacji produktów dla platformy e-commerce, łączącego trzy komplementarne metody: filtrację opartą na treści (Content-Based Filtering), logikę rozmytą (Fuzzy Logic) oraz modele probabilistyczne (Markov Chain i Naive Bayes). Celem było zaprojektowanie rozwiązania eliminującego problem przeładowania informacyjnego w sklepach internetowych poprzez dostarczanie użytkownikom spersonalizowanych rekomendacji.

Część teoretyczna obejmuje przegląd systemów rekomendacyjnych oraz analizę rozwiązań alternatywnych (Amazon Personalize, Google Recommendations AI, Apache Mahout) wraz z uzasadnieniem implementacji dedykowanego systemu. Przedstawiono fundament matematyczny wykorzystanych algorytmów: podobieństwo kosinusowe dla ważonych wektorów cech w Content-Based Filtering, funkcje przynależności trójkątne i trapezoidalne z systemem wnioskowania Mandaniego dla logiki rozmytej oraz macierz przejść stanów i twierdzenie Bayesa dla modeli probabilistycznych.

Część projektowa obejmuje szczegółowy projekt architektury systemu w modelu trójwarstwowym (warstwa prezentacji React 18, warstwa logiki biznesowej Django 5.1.4, warstwa danych PostgreSQL 14), projekt struktury bazy danych z tabelami dla prekalkulowanych wyników algorytmów, projekt interfejsów użytkownika (widoki użytkownika końcowego i panele administracyjne) oraz projekt mechanizmów optymalizacyjnych (pamięć podręczna, indeksowanie, operacje zbiorcze).

Część implementacyjna przedstawia realizację aplikacji webowej w architekturze Django REST Framework (backend) oraz React 18 (frontend). System integruje trzy metody działające komplementarnie w różnych kontekstach: Content-Based Filtering dla rozwiązania problemu zimnego startu nowych produktów, logikę rozmytą dla personalizacji z pełną interpretowalnością reguł IF-THEN oraz modele probabilistyczne dla predykcji sekwencji zakupowych i prawdopodobieństwa odejścia klienta. Zaimplementowano kompletny interfejs z narzędziami debugowania oraz panel administracyjny umożliwiający dynamiczne przełączanie metod rekomendacyjnych. Aplikacja została skonteneryzowana w Docker Compose, co zapewnia powtarzalność środowiska deweloperskiego i produkcyjnego.

Wartością pracy jest implementacja algorytmów od podstaw, co umożliwiło głębokie zrozumienie mechanizmów oraz świadome dostosowanie do specyfiki e-commerce.